Dr. Halid Faik el-'Ubejdi

KUR'AN, NERVNI SISTEM I PSIHOLOGIJA

GRABUS

Dr. Halid Faik El-'Ubejdi

KUR'AN, NERVNI SISTEM I PSIHOLOGIJA

UVOD

Hvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova, neka je salavat i selam najboljem i najčasnijem Njegovom poslaniku, Muhammedu, a.s., njegovoj porodici, ashabima i svima onima koji ih do Sudnjeg dana budu slijedili u dobrim djelima.

Ova knjiga predstavlja naš ponovni susret u okvirima edicije "Odsjaji kur'anske nadnaravnosti", u kojoj ćemo, kao i u knjizi poslije ove, elaborirati ono što u Kur'anu možemo pronaći o jednoj vrlo bitnoj oblasti, a to je čovjekova psiha.

Nervni sistem, duhovna (*er-ruh*) i duševna (*en-nefs*) strana čovjeka predstavljaju jedno od zahtjevnijih pitanja. Mozak je zagonetka koja se ne da ljudima odgonetnuti. Tako je bilo od samog postanka pa sve do sada, a tako će i ostati, sve dok Uzvišeni Allah ne odredi da život na Zemlji prestane.

Ova tematika također uključuje i kur'ansku nadnaravnost, što pobuđuje istinsko divljenje. Ko bude želio podrobnija pojašnjenja neka se obrati na knjige, tekstove, studije i eksperimentalne pokuse koje su uradili znanstvenici, stručnjaci, liječnici i specijalisti svjetskog renomea iz redova muslimana, ali i nemuslimana. Ovi znanstvenici pokazali su u svojim studijama da duša postoji, i da je čovjek sastavljen od duše i tijela, a ne samo od tijela, čime je apsolutno potvrđena

istinitost *Kur'ana*. Rezultati do kojih su učenjaci došli u svojim medicinskim studijama tokom minulih 30 godina, bez obzira bile one u domenu psihijatrije i snova ili se pak odnosile na nervni sistem i mozak i njegovo funkcioniranje, ili na dušu i parapsihologiju, a koje su radile mnoge ekipe stručnjaka, potvrđuju da se u Kur'anu i sunnetu već govorilo o tim pitanjima.

Dr. Ahmed Adnan, stručnjak u ovoj oblasti, održao je nekoliko predavanja o ovoj temi pojašnjavajući nadnaravnost Kur'ana u ovom segmentu znanosti. Neka ga Uzvišeni Allah obilno nagradi. Zato ćemo se u ovoj knjizi, ali i onoj nakon nje, opsežno pozabaviti ovom vrlo bitnom temom.

Knjiga koja je pred nama, također, teži da pojasni pedagošku stranu islama, čovjekovo duhovno stanje i brigu islama o tome kako čovjeka uzdići na viši nivo, tako da bude koristan cjelokupnoj zajednici.

Islam izgrađuje stvari na skladnosti i povezanosti između materije i duše, te nauke i stvaranja, kako smo u prethodnim knjigama vrlo eksplicitno naglasili.

Tako, naprimjer, Poslanik, a.s., objasnio nam je da se dobar i dozvoljen posao ne svode samo na prakticiranje vjerskih obreda, već su to i lijepa etika i uljudan odnos sa svima, počevši od porodice pa do svakodnevnog posla i društva. Štaviše, prijatan osmijeh upućen ljudima bit će ti zapisan kao dobro djelo, i Allah će biti zadovoljan tobom, i za to djelo nagradit će te i na ovom svijetu, omiljenošću i pristupačnošću prema tebi koje će usaditi u srca ljudi, a na ahiretu ćeš imati i veću nagradu. Imam Muslim u *Sahihu* bilježi (4760) da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: *Nemoj nipošto bezvrijednim držati bilo kakvo dobročinstvo, makar se radilo i o tome da brata svoga sretneš vesela lica.*

Da li ima ljepšeg i uzvišenijeg odgoja duše od islamskoga, gdje se vjerski propisi, odnosno obredi (*ibadet*) povezuju s načinima ponašanja prema drugima (*muamelat*) kako bi se izgradio primjeren čovjek, a samim time i ljepše društvo.

Prvo poglavlje

NERVNI I OSJETILNI SISTEM

1- NERVI I MOŽDANO STABLO

Dr. Amar Muhamed Sulejman eš-Šemai u studiji pod naslovom *Habl el-verid fi el-Kur'an ve el-hadis* (Žila kucavica u Kur'anu i hadisu") navodi: Uzvišeni Allah kaže:

"Mi stvaramo čovjeka i znamo šta mu sve duša njegova haje, jer Mi smo njemu bliži od vratne žile kucavice (Habl el-veridi)." (Kaf, 16)

Ako se osvrnemo na tumačenje ovog ajeta koje su nam priložili tradicionalni mufesiri, zapazit ćemo da se većina mišljenja odnosi na to da se pod žilom kucavicom misli na krvni sud, odnosno arteriju na vratu, koju su stari Arapi smatrali dijelom srčane aorte.[1]

Međutim, postoje i druga mišljenja koja smatraju ovo tumačenje nepreciznim, posebno ako se ovaj ajet podrobnije i stručnije promotri, jer sintagma "žila kucavica" (*habl el-veridi*) ne odnosi se na krvnu

1 Tefsir El-Bejdavi, El-Kadi Nasir el-Bejdavi, II dio, str.421-422, Tefsir el-Dželalejn, autor Muhammed Ahmed el-Mehalli i Dželaludin es-Sujuti, str. 687, Dar el-ma'rife, Bejrut, Muhtar es-sihah, autor Muhammed b. Ebu Bekr Abdulkadir er-Razi, str. 716.

venu zato što riječ "habl" (uže, nit itd.) označava nešto što nema šupljinu (nije cjevasto). Zato se riječju "habl" ne može imenovati nešto što je šuplje, jer je zbog te osobine izgubilo svoju snagu i priskrbilo za sebe neke druge osobine. Uzvišeni Allah povezao je u ovom ajetu ono za čim sama duša duša haje (*vesvese en-nefs*) s blizinom žile kucavice. Ako se uzme u obzir da se htijenje ljudsko događa u mozgu, treba imati na umu da postoje i drugi dijelovi tijela koji su bliži mozgu od aorte na vratu, te bi stoga oni trebali biti spomenuti prije nego ova vena, a naročito ako se uzme u obzir da krvna žila nije povezana s nastajanjem ljudskog htijenja (*vesvese en-nefs*). Ovome se može pridodati i slijedeće: ako se pod žilom kucavicom misli na arteriju koja prenosi krv do mozga, onda treba imati na umu da postoji i druga arterija čija važnost nikako nije manja.[2]

Dodajmo kazanom i činjenicu da se u navedenom ajetu ukazuje na to da je "žila kucavica" jedinstven organ, iz čega se da zaključiti da se ne radi o paru, što je opet činjenica koja se ne podudara s uobičajenim tumačenjem za kojim se poseže sve do danas. Naime, jasno je da postoji na obje strane vrata samostalna arterija, što znači da postoje dvije vratne arterije (žile), a ne jedna.

Ajet ukazuje na tri uzvišena svojstva Allaha, dž.š.: na Njegovu bezgraničnu moć, na to da On zna za rađanje htijenja koje se događa u čovjekovoj duši, te da je Uzvišeni Allah bliži čovjeku od žile kucavice, čime je dao do znanja koliko je opširno Njegovo znanje i Njegovo savršenstvo u stvaranju čovjeka, te da On zna stvari kojima je čovjek zaokupiran i šta opsjeda njegovu dušu.

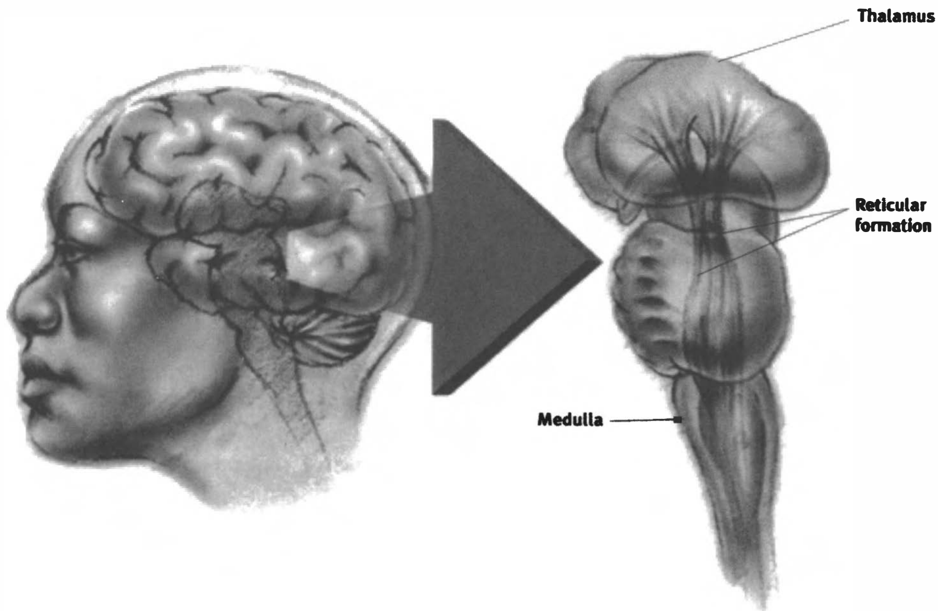
Stoga, žila kucavica jeste nešto što je vrlo bitno, jer je Allah povezao došaptavanje duše i žilu kucavicu u jednom ajetu. Razumljivo da je žila kucavica neupitno povezana s nastajanjem ljudskog htijenja, samim time bi trebalo biti da "hablu el-verid" nema ono

2 Mozak (encephalon) sastoji se od tri temeljna dijela:
1) moždanog stabla (truncus encephalicus);
2) malog mozga (cerebellum);
3) velikog mozga (cerebrum). www.hrstud.hr/psihologija (op. prev.)

značenje na koje se obično misli, dakle, to nije vratna vena, odnosno arterija.

U biti, pod riječju *vesvesa* (dosl. došaptavanje) podrazumijeva se pokret ili skriveni glas koji se ne osjeti. Prema većini mišljenja, *vesvesa en-nefs* (skriveni glas koji se dešava u duši) ima direktnu povezanost s razumom, a razum je lična manifestacija, odnosno skriveno manifestiranje mozga i ima povratne funkcije. Razum predstavlja lični povratni aparat, a u skorije vrijeme je jasno utvrđeno da ovaj aparat predstavlja centralnu manifestaciju svijesti. Iz onoga što je priloženo da se zaključiti da *habl el-verid* (žila kucavica) predstavlja jedan od vrlo važnih dijelova mozga koji je povezan sa sviješću, budnošću, emocionalnim osjećajima, i direktno je i indirektno povezan s većinom različitih dijelova mozga.

Zato smatramo da žila kucavica najvjerovatnije predstavlja moždano stablo (Brain Stem). A Allah, opet, zna najbolje!

Na slici je prikazano moždano stablo (tzv. žila kucavica)

Moždano stablo jeste nervni sistem koji doseže dužinu od oko 7, 5 cm. Ono se po svom sastavu razlikuje od krvnih žila, čiji se zidovi odlikuju specifičnostima koje ih čine specijalizovanim za prijenos krvi. Sami krvni sudovi nemaju funkciju povezivanja dijelova organizma. Nasuprot tome, moždano stablo predstavlja sponu mozga s kičmenom moždinom i nosi određene karakteristike žila, odnosno užeta (*habl*)[3]. Pod izrazom *el-verid* podrazumijeva se da je riječ o "žili" putem koje se prenose informacije do glave, odnosno mozga, i obratno. Riječ *el-verid* podrazumijeva prenošenje informacija i impulsa unutar i izvan mozga (glave).[4]

Pored ove dvije osobine (žila i kanal za prenos informacija), moždano stablo ima i drugu vrlo bitnu osobinu a to je da u svom sastavu ima i mrežast aktivirajući sistem (retikularni aktivirajući sistem), koji ima mnoge funkcije, a najbitnija je ta da bdije nad stanjem svijesti, tako da je čovjek u stanju pripravnosti i budnosti.[5]

3 Tri uzdužne zone moždanog stabla jesu: basis, tegmentum i tectum.
Tri para krakova povezuju tri dijela moždanog stabla s malim mozgom, a između malog mozga i moždanog stabla jeste moždana komora. S moždanim deblom povezano je 10 moždanih živaca. http://medlib.mef.hr (op. prev.)

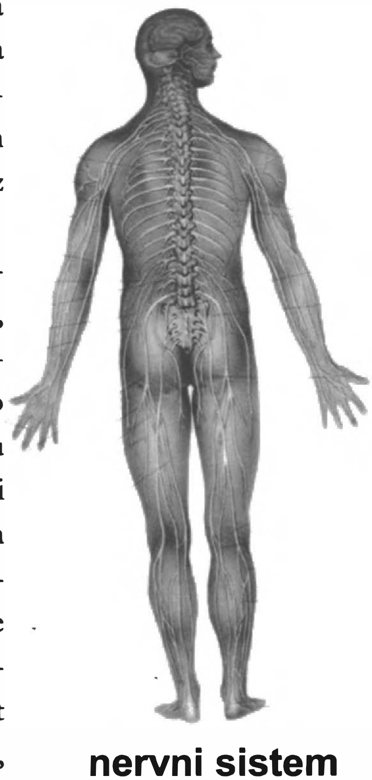
4 Nervni sistem (systema nervosum) ima dva temeljna dijela: periferni nervni sistem (PNS - systema nervosum periphericum) i centralni nervni sistem (CNS - systema nervosum centrale). Periferni nervni sistem sastoji se od živčevlja i manjih nakupina živčanih stanica (neurona), tj. ganglija. Dva temeljna dijela centralnog nervnog (živčanog) sistema jesu: mozak (encephalon) i kičmena moždina (medulla spinalis). http://medlib.mef.hr (op. prev.)

5 Ljudski mozak i nervni sistem sastoje se od preko jednog triliona specijaliziranih stanica koje su uključene u transmisiju električnih i hemijskih signala preko triliona spojnih prostora među stanicama. Postoje dvije različite vrste stanica u nervnom sistemu: nervne stanice ili neuroni i glija stanice. Neuroni su osnovne jedinice za procesiranje informacija u mozgu i nervnom sistemu, a svi se formiraju krajem drugog tromjesječja trudnoće. Neuroni se sastoje od staničnog tijela i dvije vrste izdanaka: dendrita i aksona. Dendriti, koji se oko tijela neurona granaju poput krošnje oko stabla, služe kao glavna aparatura za primanje signala od drugih neurona. Suprotno njima, postoji samo jedan akson koji je glavna projekcijska jedinica za prenos signala neurona. Pred kraj akson se grana kako bi uspostavio kontakt s drugim neuronima na kontaktnim mjestima zvanim sinapse. Glija stanice mnogo su brojnije od neurona, a stvaraju se tijekom cijelog života. One vjerojatno nisu važne za neuralnu transmisiju. Smatra se da imaju druge uloge. Glija stanice hrane neurone i osiguravaju mozgu čvrstoću kao potporni elementi. Neki tipovi glija stanica proizvode mehku tvar zvanu mijelin, koja stvara ovojnicu oko većine velikih aksona. Druge vrste glija stanica imaju ulogu hranjenja, uklanjanja ostataka nakon odumiranja stanica ili ozljeda, ili mogu sudjelovati u stvaranju barijere krv-mozak, u migraciji neurona ili u prerastanju aksona. www.hrstud.hr/psihologija *(op. prev)*

Također, ovaj sistem prima moguće impulse od mozga, tako da ako bi se prekinula veza između ove mreže i moždane opne, čovjek bi zapao u duboku komu.

A da ne govorimo o povezanosti mrežastog sistema s upozorenjima, budnosti, svijesti, snom, i moždanim bioelektričnim djelovanjem; tada on, isto tako, prima i prenosi informacije iz aparata zaduženog za čulo sluha, vida i mirisa. Stoga nije čudno da su neki znanstvenici označili uništavanje moždanog stabla ravnim smrti cijelog mozga, ili pak dokazom njegova mrtvila.

Ako se ponovo vratimo navedenom ajetu, zapazit ćemo da kontekst ukazuje na povezanost "došaptavanja" sa žilom kucavicom, dakle postoji direktna povezanost između onoga što duša tajno došaptava čovjeku i preobražavanja ideja i misli u voljne aktivnosti, a voljne aktivnosti su direktno i indirektno povezane s moždanim stablom, što znači da nervni poticaji prolaze kroz njega ka ostalim dijelovima tijela.[6]

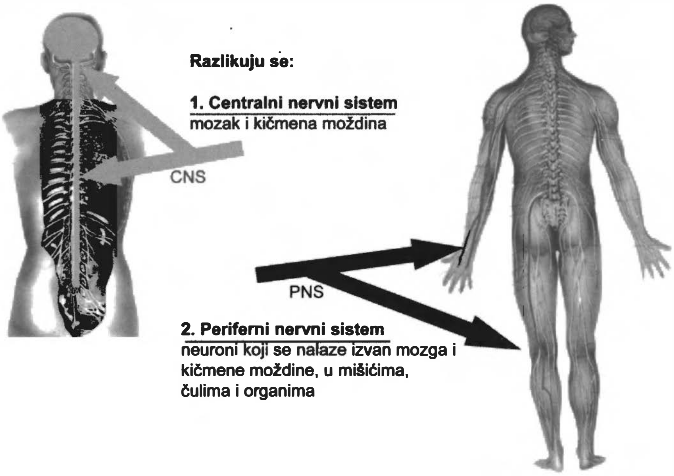
nervni sistem

Stoga je Uzvišeni Allah obznanio u ovom ajetu da On zna za došaptavanje, kada se ono dešava, a također i prije nego što stigne do moždanog stabla gdje se odvija preobražaj iz namjere u aktivno činjenje u samim njegovim počecima uz saradnju s ostalim dijelovima mozga. Allah je, dakle, bliži čovjeku od ovog stepena ili faze, što znači da je On bliži čovjeku od njegove svijesti, njegovih osjećaja, budnosti i pažnje, odnosno svih aktivnosti koje oslikavaju "došaptavanje duše". Nadnaravna povezanost na koju nailazimo u ajetu, tj. povezanost između došaptavanja i žile kucavice i aktivnosti, odnosno činjenja vrlo je važna. Bilo je ovo još jed-

6 Centralni nervni sistem sastoji se od četiri glavna dijela: leđne moždine, moždanog debla, diencefalona i celebralnih hemisfera. Tokom embrionalnog razvoja, živčane stanice organiziraju se u tubularne strukture koje ostaju i u odrasloj dobi. Dio koji završi u glavi razvija se u mozak, a ostatak formira leđnu moždinu. www.wikipedia.ba (op. prev.)

no osvrtanje na sadržaj ajeta iz kojeg smo zaključili još nešto. Istinu je rekao Uzvišeni Allah:

> **"Mi ćemo te naučiti da izgovaraš, pa ništa nećeš zaboraviti, osim onoga što će Allah htjeti – jer, On zna i ono što na javu iznosite i ono što tajite. (El-E'la, 6-7)**

U hadisu Božijeg Poslanika, a.s., također je spomenuto moždano stablo.[7] Hadis o tome bilježi Buhari u *Sahihu*, a prenosi ga Seid b.

7 Ustrojstvo sive i bijele tvari moždanog debla (stabla). Na prijelazu iz kralježnične u produljenu moždinu dolazi do bitnih promjena unutarnjeg ustrojstva. Vanjski izgled moždanog debla izraz je njegove unutarnje građe – izbočine i polja na površini, odgovaraju jezgrama ili snopovima aksona u dubini.
Moždano deblo sadrži 6 funkcionalnih skupina sive tvari. Tegmentum sadrži osjetne, motoričke i parasimpatičke rjezgre 10 moždanih živaca. Posebne osjetilne jezgre su u tegmentumu i tektumu. Posebne motoričke jezgre su nucleus ruber, nucleus niger, nuclei pontis i sklop donje olive. Retikularna formacija proteže se kroz cijelo moždano deblo. Monoaminske i acetilkolinske skupine neurona su u tegmentumu. Ostale posebne jezgre moždanog debla.
Kroz moždano deblo prolaze (ili iz njega polaze) dugi osjetilni i motorički putevi. Neki dugi osjetilni putevi uzlaze kroz tegmentum moždanog debla prema talamusu i kori velikog mozga. Neki dugi osjetni putovi uzlaze kroz moždano deblo prema kori malog mozga.Kortikospinalni i kortikonuklearni put silaze kroz moždano deblo izravno na bulbospinalne i spinalne motoneurone. Iz moždanog debla polaze silazni motorički i monoaminski putevi u kralježničnu moždinu. U moždano deblo silaze izvršni putevi iz kore velikog mozga. Neki dugi osjetni putevi uzlaze kroz moždano deblo prema kori malog mozga. Kortikospinalni i kortikonuklearni put sliaze kroz moždano deblo izravno na bulbospinalne i spinalne motoneurone. Iz moždanog debla polaze silazni motorički i monoaminski putevi u kralježničnu moždinu. U moždano deblo silaze izvršni putevi iz kore velikog mozga. Dva snopa (FLD i MFB) povezuju limbičke strukture s moždanim deblom i kralježničnom moždinom. http://medlib.mef.hr (op. prev.)

Musejjeb od Ebu Hurejre. Poslanik, a.s., rekao je: "*Kada neko od vas zaspi, šejtan mu na zatioku (kafije er-re's) sveže tri čvora, i svaki čvor steže na njegovu mjestu govoreći: Pred tobom je duga noć, pa lezi. Kada čovjek ustane i spomene Allahovo ime, odveže se jedno uže; kada se abdesti, odveže se drugo uže; a kada klanja, odveže se i posljednje i onda bude radin i dobre volje, a u protivnom će biti loše volje i lijen.*"[8]

U ovom hadisu su dokazi i savršeni znakovi koji se povezuju s moždanim stablom, a oni su slijedeći:

1- U hadisu se spominje izraz "kafije re's", što znači stražnji dio lobanje u kojem su smješteni moždano stablo i mali mozak;

2- hadis ukazuje na najveće zlo za čovjeka, a to je da kada spava, šejtan mu iznad glave sveže uzao koji ga sprečava da ustane sve do jutra. Poznato je da su budnost, oprez i svijest funkcije retikularnog (mrežastog) aktivirajućeg sistema koji se nalazi u centralnom dijelu moždanog stuba;

3- hadis je označio da šejtan veže tri čvora, a svaki od njih ima svoje posebno mjesto. Mi ćemo iznova shvatiti dalekosežnost nadnaravnosti ovog hadisa ako budemo znali da se moždano stablo sastoji od tri jasne sfere, a one su:

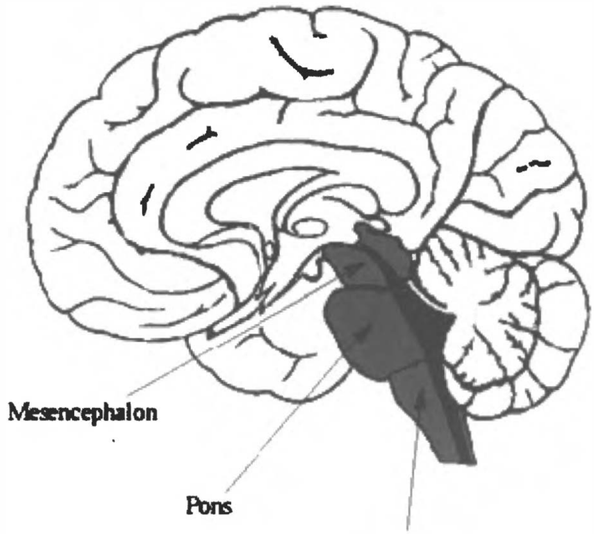
- produžena moždina (*Medulla oblongata*);
- most (*Pons*)
- srednji mozak (*Mid brain-Mesencephalon*)[9].

Svako od ovih područja sadrži aktivirajući mrežni sistem pomoću kojeg se događa svijest.

---

8 Sahihu Buhari, 1/199, Dar fiker -Bejrut.

9 Medulla sadrži nekoliko kontrolnih centara za vitalne automatske funkcije, kao za disanje i brzinu udaranja srca. Pons ili most predstavlja važan centar za povezivanje informacija iz celebralnih hemisfera s malim mozgom. To je sustav važan za parametrizaciju finih pokreta. Srednji mozak kontrolira mnoge senzorne i motorne funkcije, uključujući i pokrete očiju. Iznad moždanog stabla nalazi se diencefalon, koji sadrži dvije glavne strukture: talamus i hipotalamus. Talamus je važan sistem za povezivanje informacija što dolaze iz nižih regija mozga sa cerebralnim korteksom. Hipotalamus, koji leži ispod talamusa, važan je za regulaciju automatskih i endokrinih funkcija, te funkcija vezanih uz utrobu. Iznad i okolo diencefalona nalaze se celebralne polutke ili hemisfere. www.hrstud.hr/psihologija *(op. prev.)*

Stammhirn

4- Iz navedenog hadisa vidi se da je ustajanje na sabah-namaz moguće zbog bližine jutra, samo ako se posjeduje volja za to. Hadis naglašava da je utonulost u dubok san umanjena pred jutro, što ćemo objasniti u knjizi *Kur'an i snovi*. Zašto onda neki nalaze ispriku u tome da je ustajanje na sabah-namaz vrlo teško, a ne žele kazati kako je njihova volja da pobijede bdijenje i rano ustajanje vrlo slaba?

Naučno je utvrđeno da postoji "biološki budilnik"[10] kod čovjeka, koji je daleko precizniji od elektronskih i mehaničkih satova. Ovaj sahat se precizno podešava odlučnošću, voljom i vježbanjem, i on budi čovjeka glede određene stvari koju je već odlučio učiniti prije spavanja. Ekipa stručnjaka s University College iz Londona otkrila je i da ljudski mozak posjeduje sistem za rano upozorenje koji pomaže čovjeku da revitalizira informacije o nečemu čemu je u prošlosti bio izložen na neosjetilan način. Oni navode u svojoj studiji da usporavanje djelovanje ovog sistema pomaže u liječenju od boli.

10 O biloškom satu možete pročitati u posebnom dadatku ovoj knjizi.

Stručnjaci navode da se dobrovoljci koji su učestvovali u ovoj studiji nisu mogli prisjetiti podrobnijih pojašnjenja o pokusu jer su bili izloženi tokom eksperimenta lahkim elektrošokovima, ali je aktivnost mozga pokazala da je njihov intelekt zabilježio ove informacije na vrlo pouzdan način služeći se kompliciranim računskim operacijama.

Također je ekipa engleskih stručnjaka uradila pokuse u trajanju od pola sahata na 14 bolesnika služeći se aparatom za brisanje funkcija koji radi uz pomoć magnetske rezonance. Bolesnicima je priložen niz slika običnih oblika nakon kojih slijede elektrošokovi u dužini od jedne sekunde a jednaki su bolu uboda igle. Kad su se pokusi završili, mnogi od dobrovoljaca nisu bili u stanju da se sjete slijeda slika, ali je brisanje pomoću magnetske rezonance pokazalo da su se dvije glavne hemisfere, abdominalna i dio moždane kore, pripremale na ono što će se desiti.

Dr. Ibn Sejmur kaže: "Bilo nam je jasno kako mozak određuje događaje koji mogu biti opasni ili bolni putem tumačenja niza događaja i valuacijom mogućih zbivanja." Dr. Ibn Sejmur koji je bio i vođa ekipe ovih stručnjaka, kaže: "Kada bismo bolesnicima pokazali četvrtasti oblik, a potom okrugli, za kojim slijedi bolni šok, taj dio mozga vrlo brzo bi naučio da krug donosi neku lošu vijest. Međutim, nakon kraćeg vremena ovaj dio mozga shvatit će da viđenje četvrtastog oblika isto tako nije dobra vijest jer nakon njega dolazi krug."

Dr. Sejmur kaže: "Mozak predstavlja uspješan živi kompjuter, jer sadrži oko 100 milijardi nervnih ćelija koje označavaju naše ideje i ponašanje. Bez obzira što to mi ne osjećamo, mozak kroz kompliciranu matematičku strategiju nastoji provjeriti da li sami pazimo na sebe."

Postalo nam je jasno kako je mozak odredio događaje koji mogu biti opasni i bolni procesuirajući slijed događanja i procjenjujući moguća zbivanja. Mozak je bio u mogućnosti, bilježeći ovaj slijed događaja, da rano aktivira alarm u mozgu. On nastavlja: "Zamisli da te je

ugrizao komšijin pas, brzo ćeš naučiti ne samo da se kloniš psa nego i sličnih drugih životinja."

Ovaj stručnjak želio je također izvoditi još nekoliko studija o računskim operacijama mozga na nekoliko osoba koje se suočavaju s neprestanim bolom. On kaže: "Uprkos tome što je hronična bol procentualno vrlo raširena, još uvijek je nejasna i uglavnom je njeno liječenje otežano."

Iz iznesenog slijedi:

- moždano stablo smatra se žilom koja povezuje mozak s kičmenom moždinom[11], odlikuje se širokom nervnom povezanošću sa svim moždanim centrima, ono sprovodi informacije iz mozga, i obratno, a također je pouzdano povezano s budnošću i opreznošću.

Uzvišeni Allah ukazao je u naprijed navedenom ajetu da je bliži čovjeku od žile kucavice (dakle, moždanog stabla). On zna ono šta "duša došaptava čovjeku" prije nego što se to desi. On je bliži čovjeku od faze kada se došaptavanje i namjera preoblikuju u materijalno činjenje, dok je to još uvijek u fazi nervnog podsticaja unutar mozga. Allah je bliži čovjeku od njegove svijesti, osjećaja i opažanja.

- Iz priloženog se može zaključiti da je "žila kucavica", prema većini stručnjaka moždano stablo, a ne krvna žila na vratu, kako su to tumačili u prošlosti tradicionlani mufesiri, a od njih preuzeli savremeni. Dakle, nije im bilo dostupno ono do čega su savremena nauka i medicina došle, a pomoću njih mnoge kur'anske činjenice kao i one iz

11 Kičmena moždina (lat. Medula spinalis) pruža se od prvog kičmenog pršljena, atlasa do donjeg ruba drugog lumbalnog pršljena.

Na njoj postoje dva zadebljanja i to u vratnom i lumbalnom dijelu. Iz kičmene moždine cijelom dužiom izlaze nervi. Kičmena moždina dijeli se na nekoliko dijelova, ovisno o živcima koji iz nje izlaze. Građa kičmene moždine drugačija je od građe mozga jer je siva masa smještena centralno, a bijela na površini. Siva masa na poprečnom presjeku daje oblik latiničnog slova H. Na svakom segmentu kičmene moždine izlazi (tj. ulazi) po jedan par senzibilnih snopova (senzibilni korijen) i izlazi jedan par motoričkih snopova (motorički korijen), koji se na svakoj strani ujedinjuju u spinalni nerv. Tako postoji 31 par spinalnih nerava. Snopovi aksona u bijeloj tvari prenose senzibline informacije u mozak i donose motoričke naredbe iz mozga. U kičmenoj moždini smješteni su razni centri. Posebno su važni:

centar za regulaciju mokrenja,
centar za regulaciju defekacije (stolice,)
vegetativni centri,
centri spinalnih refleksa. www.*bs.wikipedia.org* (op. prev.)

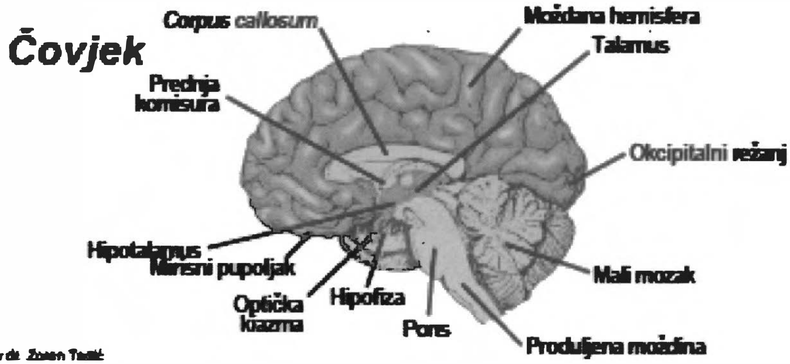
hadisa Poslanika, a.s., su nam jasnije, dok one nisu bile poznate prošlim generacijama. Uzvišeni Allah govori istinu i On upućuje na Pravi put.

Savremena nauka otkrila je da tekućina pospješuje hlađenje mozga, a to se ponavlja pet puta na dan, što je jednako broju namaza koje musliman obavlja tokom dana. Neka je uzvišen Onaj Koji je odredio da vanjska čistoća tijela bude usklađena s čistoćom mozga kao najodabranijeg dijela ljudskog organizma.

Isto tako, studija koja je ustanovila da se u mozgu odvija proces ispiranja i rashlađivanja pokazala je da vještačko vršenje ove operacije ima korist za spašavanje života tek rođenog djeteta. Studija je naime pokazala da hlađenje mozga spašava tek rođenu djecu koja se suočavaju s manjkom kisika od smrti ili izloženosti zdravstvenim smetnjama.

Internacionalni pokusi koji su se ogledali u upotrebi specijalne kape natopljene hladnom vodom za djecu pokazali su pozitivne rezultate. Prema studiji, djeca koja su obukla tu kapu manje su bila izložena smrtnosti ili paralizi.

Navodi se da do manjka kisika pri rođenju dolazi zbog cijepanja materice ili preranog odlubljivanja posteljice ili pak uslijed pucanja pupkovine. Na osnovu procjena u Britaniji se jedno od hiljadu djece pri rođenju suočava s manjkom kisika, dok je ovaj broj daleko veći u zemljama u razvoju. Sve do sada nikakva medicinska intervencija nije uspjela u tome da se stanje popravi, tako da mnoga djeca umiru ili su čak izložena problemima kao što je npr. nepokretnost.

Pored toga, stručnjaci pri Univerzitetskoj bolnici u Londonu otkrili su da smetnje nisu vezane za mozak čim se dijete suoči s manjkom kisika, već se one dešavaju kao produkt hemijskih procesa tokom nekoliko sati prije nego što smetnje postanu trajne. Teoretski gledano, intervencija bi bila moguća da se ovi hemijski procesi zaustave i da se preduprijedi trajna smetnja, a jedan od načina da se to ostvari jeste smanjenje toplote mozga. Spomenuta istraživanja pokazala su da smanjenje toplote 3-4 stepena u odnosu na prirodnu ima dobre izglede da zaustavi mnoge štetne procese. Uprkos tome što se ne znaju razlozi za ovo, moguće je da se na opisani način usporava djelovanje hemijskih procesa i da se mehanizmima za popravku, koji se nalaze unutar ćelija pruža prilika da obave svoju ulogu.

Ekipa stručnjaka iz ove bolnice u Londonu zajedno je sudjelovala s ekipom istraživača sa Novog Zelanda, Brisela i Sijetla kako bi se pospješilo djelovanje kape za hlađenje novorođenčadi. Pokus je izveden na 234 djeteta iz svih dijelova svijeta. Polovina djece dobila je lijek putem kape za hlađenje dok je druga polovina stavljena pod zaštitu centra. U okviru studije izvršeno je hlađenje mozga kod djece u trajanju od 72 sahata, a potom postupno zagrijavanje uz pružanje tradicionalne medicinske zaštite. Ljekari su pratili stanje djece u trajanju od 18 mjeseci. Djeca koja su bila izložena hlađenju, kako se pokazalo, bila su primjetno u boljem stanju. Broj smrtnosti se smanjio, kao i broj paraliza koje pogađaju neke od njih kada navrše 18

mjeseci. Tokom pokusa djeca su dobila lijek hlađenjem u trajanju od 6 sati nakon rođenja. Postoje i dokazi koji daju prioritet djelotvornosti liječenju putem hlađenja i u kasnijoj fazi. Shodno rezultatima studije jedno od 6 do 8 djece koja su bila liječena kapom za hlađenje bilo je izbavljeno od smrti ili od moždanih oštećenja.

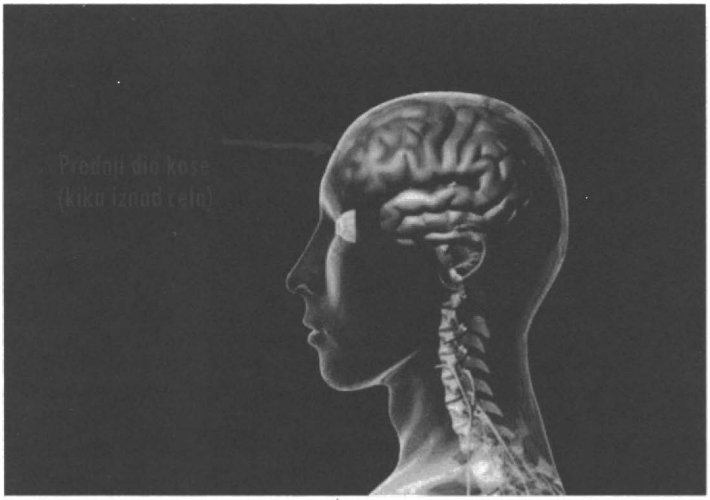
Prof. John Weit iz bolnice Londonskog Univerziteta izrazio je svoj optimizam s rezultatima studije.

Vijeće za medicinska istraživanja izvodi opsežne pokuse hlađenjem cijelog tijela. Dr. Weit kaže da je neophodno da Vijeće završi svoj pokus kako bi odredilo je najdjelotvorniji način. Također, dodaje da postoji velika potreba da se sazna idealan stepen toplote i vrijeme liječenja prije nego što se napusti hlađenje kao tradicionalan način liječenja.

2- PREDNJI DIO KOSE (KIKA IZNAD ČELA)

O ovoj temi Uzvišeni Allah kaže:

"Ne valja to! Ako se ne okani, dohvatit ćemo ga za kiku, kiku lažljivu i grešnu." (El-'Alek, 15-16)

Riječ "en-nasije" znači prednji (frontalni) dio glave koji Uzvišeni Allah opisuje lažnim i grešnim, što ukazuje da je taj dio odgovoran za ponašanje i postupke čovjeka. Frontalni dio mozga (*Frontal lobe*) zadužen je za osobenost osobe i on upravlja njenim postupcima i radnjama, kao što su, npr. iskrenost i laž, tako da ako se uspostavi kontrola nad tim dijelom mozga, moguće je ovladati i samom osobom. Prednji dio mozga upravlja nekim postupcima čovjeka i on otkriva i ukazuje na njegovu osobenost, on razlučuje između ovih osobina i onih koje podstiču čovjeka da čini dobro ili loše.[12]

Prof. dr. Muhammed Jusuf, profesor fiziologije na Univerzitetu "Kralj Abdulaziz" u Džedi, uradio je opsežnu studiju o prednjem dijelu glave (*en-nasije*) i objavio ju je u saudijskom časopisu *El-I'džaz*.[13] U studiji je došao do zaključka da kur'anski tekst ponire u dubinu svih dijelova čovjekovog mozga. Rezultate studije objavit ćemo u daljem tekstu:

1- Jezički smisao

S jezičkog i tefsirskog stanovišta primjetno je da se riječ *en-nasije* odnosi na prednji dio glave u predjelu čela. Taj dio opisan je u navedenom ajetu kao "lažljiv i grešan", dakle lažljiv u riječima i grešan u djelima. Ovo znači da je sposobnost vladanja postupcima, pogrešnim ili ispravnim, nepobitno svojstvo prednjeg dijela mozga, en-nasije, mada

12 Za dodatna pojašnjenja o funkciji prednjeg dijela mozga obratiti se na knjigu iz ove edicije "Kur'an i medicina", čiji je autor dr. Halid Faik el-Ubejdi, strana 117, gdje se govori o posljedicama konzumiranja alkohola na prednji dio mozga (*Frontal lobe*) i sl.

13 U toku evolucije prednji mozak CNS-a najviše je progresivno evoluirao. Njegova primarna funkcija jeste centar čula mirisa i to on obavlja kod nižih kičmenjaka. Kod viših kičmenjaka je, osim mirisne, dobio ulogu glavnog koordinacionog centra i centra više nervne djelatnosti.
Nervne ćelije se kod viših kičmenjaka nalaze u površinskom sloju sive mase – moždanoj kori, dok nastavci nervnih ćelija grade unutrašnjost mozga, bijelu masu. Moždana kora je centar cjelokupne nervne djelatnosti i umne aktivnosti.
Kod većine kičmenjaka površina velikog mozga je glatka; međutim kod viših sisara, posebno kod čovjeka, ona je uvećana pojavom brazda i nabora. Raspored i izgled brazda isti su kod svih ljudi bez obzira na njihove umne sposobnosti.
Nervni centri su lokalizovani, odnosno u kori mozga razlikuju se zone s različitim, tačno određenim funkcijama. Tako se u potiljačnoj oblasti nalazi centar za vid, u sljepoočnoj je centar za sluh itd. Pošto se nervna vlakna ukrštaju na svom putu, bilo u mozgu bilo u kičmenoj moždini, to desna polovina mozga kontroliše lijevu stranu tijela, i obratno. Najveću površinu kore zauzimaju tzv. asocijativne zone. U njima su smješteni neuroni koji ostvaruju vezu između drugih oblasti, objedinjuju sve impulse; to su zone psihičkih funkcija, učenja, logičkog mišljenja. Vidi: www.wikipedia.com (op. prev.)

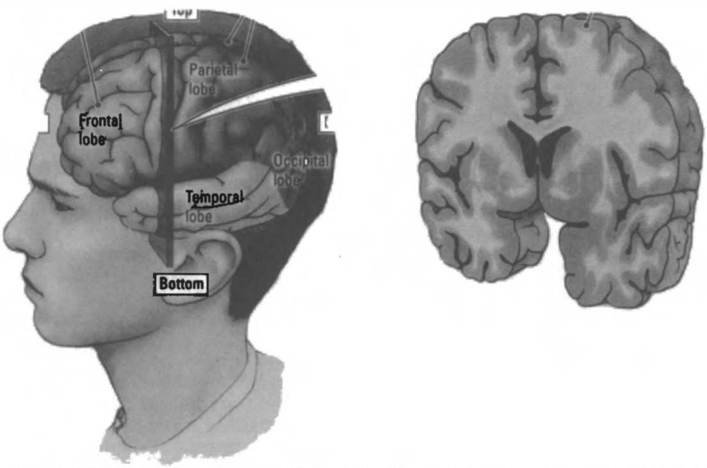
se u samom ajetu radi o metaforičkom opisu, jer riječ *en-nasije* označava koštani dio glave. Anatomska proučavanja prednjeg dijela glave su pokazala da se taj dio sastoji od jedne lobanjske kosti koja se naziva čeona kost (*Frontal bone*) iza koje se nalazi jedan od režnjeva mozga koji se naziva čeoni režanj (*Frontal lobe*). Zato možemo reći da se prednji dio kose "en-nasije" može shvatiti kao prednji dio glave, a također i ono što se nalazi iza njega, tj. prednji dio mozga koji se zove čeoni ili frontalni režanj mozga, kojem svojstva kakva su "lažljivi i grešni" i odgovaraju u doslovnom smisu, tako da se vanjski smisao navedenog kur'anskog teksta odnosi na ovaj dio i njegovu funkciju. Pripisivanje svojstva ili funkcije nekome ili nečemu u prenesenom smislu vrlo je prisutno u kur'anskom tekstu. Uzmimo za primjer ajet:

"Pitaj grad u kojem smo boravili i karavan s kojim smo došli. Mi zaista govorimo istinu!" (Jusuf, 82)

Pitanja se ne postavljaju zgradama u selu ili karavanu, već se misli da se pitaju ljudi unutar zgrada i vlasnici deva od kojih je karavan i sastavljen.

Tu je još niz ajeta i hadisa koji podržavaju ovaj smisao. Takve su, recimo, riječi Uzvišenog Allaha:

"Nema ni jednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj (bi nasijetiha)..." (Hud, 56)

Dijelovi velikog mozga

Navedeni tekstovi ukazuju da se posebno područje koje vodi i upravlja svim živim bićima, na čelu kojih je čovjek, neizostavno pokorava i potčinjava Božijoj vlasti i htijenju. Ovaj dio, dakle, mora biti mozak jer je to poseban dio zadužen za upravljanje postupcima živih bića, on je u kur'anskim tekstovima nazvan riječju *en-nasije*, koja podrazumijeva prednji dio mozga.[14]

Shodno spomenutom, iz teksta se može razumjeti da *en-nasije* obuhvata čeoni režanj mozga, a to je područje koje upravlja postupcima i ponašanjem ljudi.

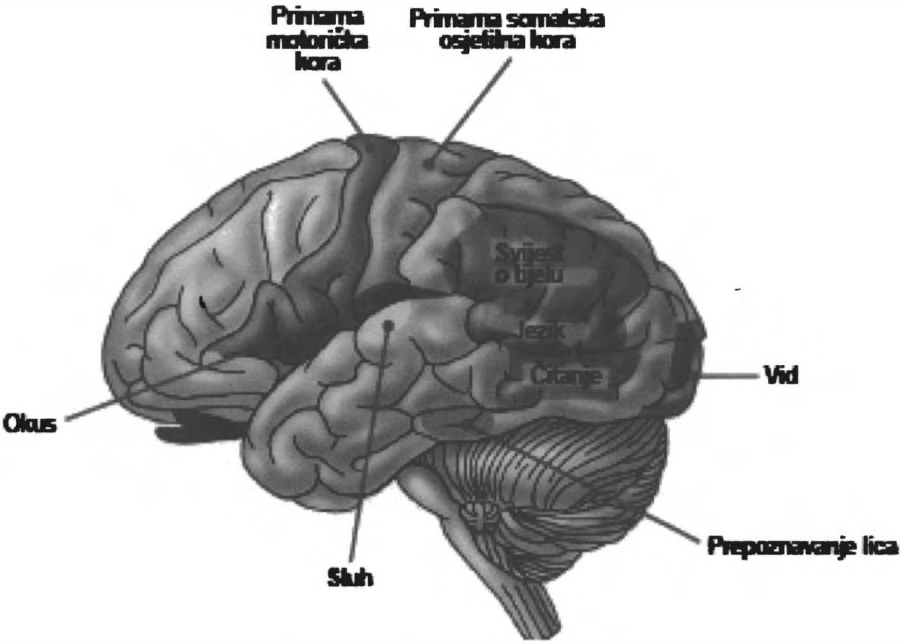
Sloboda čovjekova izbora odvija se putem ovog prednjeg dijela mozga, kako se da razumjeti iz teksta, i on je jedino živo stvorenje koje može da vlada svojim ponašanjem i postupcima, odnosno riječima i djelima. On laže, govori istinu, radi ispravno i pogrešno, stoga Uzvišeni Allah kaže:

"Ne valja to! Ako se ne okani, dohvatit ćemo ga za kiku, kiku lažljivu i grešnu." (El-Alek, 15-16)

14 Mozak je visokorazvijeni i glavni dio živčanog sistema koji usklađuje i održava cjelovitost funkcija čitavog organizma.
On je sjedište svijesti i najviših intelektualnih funkcija svojstvenih samo čovjeku.
Mozak je odgovoran za mišljenje, pamćenje, govor i osjećaje.
Mozak je smješten u lubanjskoj šupljini, gdje je lubanjskim kostima zaštićen kao oklopom. Mozak štiti još i cerebrospinalna tekućina koja ga oplakuje. Koštani oklop se ne može rastezati, pa već vrlo malo povećanje tlaka u lubanjskoj šupljini (krvarenja, izljev, tumori) može biti pogibeljno.
Mozak je podijeljen na dvije polutke, hemisfere i obuhvata nekoliko djelova : veliki mozak (cerebrum), mali mozak (cerebellum), produžena moždina (medulla oblongata). Polutke nisu zrcalne, pa se razvijenija polutka naziva dominantnom, što je često lijeva polutka.
Kora mozga sive je boje i nije glatka, već se sastoji od brojnih vijuga (gyrusa) i udubina (sulcusa).
Kora mozga je naborana, zato je i površina mozga puno veća od unutarnje površine kostiju glave. Kora mozga još je podijeljena i većim udubinama na pojedine režnj .
Veliki mozak čini 90 % mozga.
Kora velikog mozga je anatomski podijeljena na režnjeve mozga, a to su čeoni ili frontalni, tjemeni ili parijentalni, zatiljni ili okcipitalni i sljepoočni ili temporalni režanj.
Pojedini dijelovi mozga čine funkcionalne cjeline. Tako većina ulaznih informacija stiže u osjetilno područje, koje je smješteno u tjemenom režnju. Pokretačko, motoričko područje, nalazi se u stražnjem dijelu čeonog režnja i u blizini je osjetilnog. Iz motoričkog se područja šalju impulsi koji putevima kroz leđnu moždinu stižu u periferne dijelove tijela. U čeonim režnjevima nalaze se središta misaonih funkcija, a u lijevom stražnjem dijelu nalazi se jedno od središta za govor. U sljepoočnom režnju nalazi se područje za sluh, a u zatiljnom područje za vid. U dnu sljepoočnog režnja nalazi se područje za njuh. Svi su režnjevi simetrični, tj. nalaze se i u lijevoj i u desnoj polutki mozga. Veliki mozak preko svojih receptora u tijelu, te skupine osjetila u glavi, prima raznolike informacije, međusobno ih koordinira i konsolidira (sređuje), po potrebi na njih reagira voljnom reakcijom ili ih pamti.
Mozak uči, analizira i sređuje informacije, misli, pamti, određuje svijest, ponašanje, iskustvo, temperament i osobnost. www.wikipedia.ba /www.medicina.hr (op.prev)

Dakle, ako ne prestane govoriti tako ili raditi na taj način, mi ćemo ga onda snažno dohvatiti za "kiku" (metaforički: prednji dio mozga).

2- Anatomski aspekt

Funkcije ljudskog mozga

Savremena nauka iznosi nekoliko činjenica koje odlikuju prednji dio mozga kod čovjeka u poređenju s drugim životinjama. Ove se činjenice se mogu sažeti u slijedećem:

a) mozak je procentualno teži kod čovjeka u odnosu na tijelo. Čovjek u odnosu na životinje posjeduje najveći postotak težine mozga u poređenju s tijelom. Apsolutna težina mozga (ne u odnosu na tijelo) veća je kod kita, slona i delfina;

b) prednji ili čeoni dio mozga veći je u odnosu na ostale dijelove mozga: međumozak, srednji mozak, produžena moždina i

mali mozak[15], kao što ćemo to u u daljem tekstu i vidjeti;

c) kora mozga[16] (*cortex cerebri*) najveći je i najteži dio mozga. Mozak se sastoji od najvećeg i najtežeg dijela mozga, a to je veliki mozak (cerebrum), ili tačnije od kore velikog mozga, a njen najveći dio predstavljaju dijelovi: čeoni ili frontalni, tjemeni ili parijentalni, zatiljni ili okcipitalni i sljepoočni ili temporalni režanj;

d) čovjek posjeduje najveću koru mozga u poređenju sa životinjama, posebno koru velikog (prednjeg) mozga.

Mozak čovjeka po svom obliku razlikuje se od mozga životinje,

---

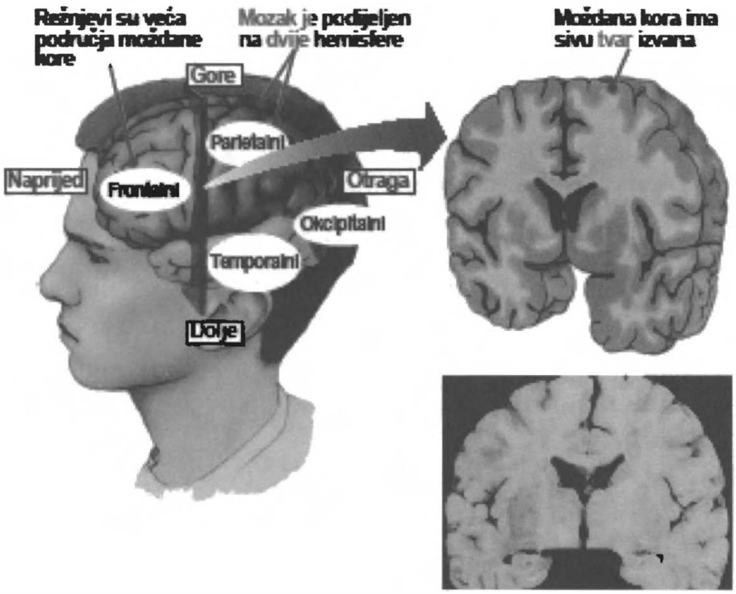
15 Mali mozak smješten je u stražnjem dijelu lubanje, ispod velikog mozga. Građen je od vanjske sive i unutarnje bijele tvari, izbrazdane kore, ali ne kao kod velikog mozga, nego paralelnim vijugama i udubinama. Ima dvije polutke ili hemisfere. Mali mozak je povezan s velikim mozgom, produženom moždinom i s periferijom tijela živčanim nitima. On može na temelju iskustva oslabiti ili pojačati impulse. Mali mozak kontrolira mišićni tonus, brojne refleksne radnje, osigurava ravnotežu i koordinira mišićne kretnje.
Produžena moždina smještena je ispod velikog i ispred malog mozga. Završava kod velikog zatiljnog otvora, odakle se dalje u kralježnicu nastavlja kralježnička ili leđna moždina. Uloga produžene moždine jeste regulacija mnogih životnih (vegetativnih) funkcija, kao disanje, krvni tlak, peristaltika crijeva. Oštećenjem produžene moždine, tj. središta za disanje nastupa smrt. Na prijelazu iz velikog i malog mozga u produženu moždinu nalazi se proširenje, pons. Na dorzalnoj strani smještena je žlijezda epifiza. www.hrstud.hr (op.prev.)

16 Od svih djelova mozga, kora velikog mozga (cortex cerebri na latinskom), kao nosilac najviših kognitivnih funkcija, najčešći je fokus neuropsiholoških studija. Kod čovjeka korteks predstavlja najveći dio mozga i kao padobran natkriljuje druge, 'niže', cerebralne strukture. Podijeljen je na dva, generalno simetrična dijela (hemisfere). Ukupan izgled kore velikog mozga mogao bi da se zamisli kao par takvih 'padobrana', 'platna' debljine oko 2.5 milimetra, ukupne površine oko dva do dva i po kvadratna metra, ali 'zgužvanih' tako da prečnik svakog od njih ne prelazi više od oko 18 santimetara. (Barlow, 1999). Hemisfere su međusobno povezane masivnom strukturom (korpus kalozum) sačinjenom od nervnih vlakana kojima su ćelije jedne hemisfere povezane sa ćelijama druge. Pored ovih, milijarde vlakana pružaju se i između kore i drugih moždanih struktura, senzornih organa i kičmene moždine, povezujući, na taj način, korteks sa ostatkom tijela. Kora, bazalne ganglije i diencefalon se zajedno označavaju kao prozencencefalon ili prednji mozak.

Najupadljivija karakteristika korteksa mozga čovjeka (kao i drugih viših sisara) jeste prisustvo vijuga (girusi) i brazdi (sulkusi). 'Izuvijenost' kore ima svrhu da omogući 'pakovanje' što veće kortikalne površine na što manji prostor. Kod čovjeka, oko dvije trećine kore nalazi se unutar sulkusa.

Kora se sastoji od tijela neurona, njihovih dendrita, i jednog dijela aksona; takođe sadrži završetke neurona koji do nje stižu iz drugih dijelova mozga, kao i bogatstvo krvnih sudova. Ovo je čini tamnosivo obojenom, čime se razlikuje od projekcionih vlakana (aksona) koja sačinjavaju korpus kalozum i nishodne/ushodne puteve, a koji su, zbog mijelinskog omotača, svjetlije boje ili čak bijeli. Vidi: N.Krstić: *Uvod u neuropsihologiju*, draft udžbenika, okt. 2007. (op.prev.)

površina moždane kore je veća, posebno kora prednjeg mozga, a također i obim mozga. Međutim kod većine životinja prednji dio mozga uvelike je sastavljen od kore za njuh (miris), koja kod čovjeka u poređenju s prednjim mozgom zauzima sasvim neznatan dio.

Što se tiče ivične moždane kore, koja je zadužena za funkcionalnost instikta, kod životinje je veća nega kod čovjeka; također je tu i druga geometrijska osobina vrlo bitna, a odnosi se na obim ivične moždane kore, koja vlada pokretima instikta ili refleksima u odnosu na dio mozga zadužen za govor. Tu je i dokaz da se vladanje pokretnim funkcijama kod životinje odvija pomoću refleksa ili je usmjereno putem instikta, dok su kod čovjeka funkcije pokreta i ponašanja podložne svijesti i usmjeravanju od kore mozga, koja zauzima najveću površinu;

e) prednji, čeoni režanj mozga zadužen je za govor

Kontrola u odabiru i sastavljanju riječi kako bi se njima govorilo odvija se u tzv. Wernickeovom području i Brokinom području i tzv.

angularnom girusu.[17] U angularnom girusu odvija se izbor riječi, u Brokinom području, koje se nalazi ispred donjeg dijela primarnog motoričkog područja, odvija se motorika govora dok je Wernickovo područje zaduženo za intelektualnu komponentu govorenja. Dakle, ključ upravljanja govorom nalazi se u prednjem (velikom) mozgu, odnosno u području "en-nasije", *kike* (kako je riječ prevedena u gore citiranom ajetu).[18]

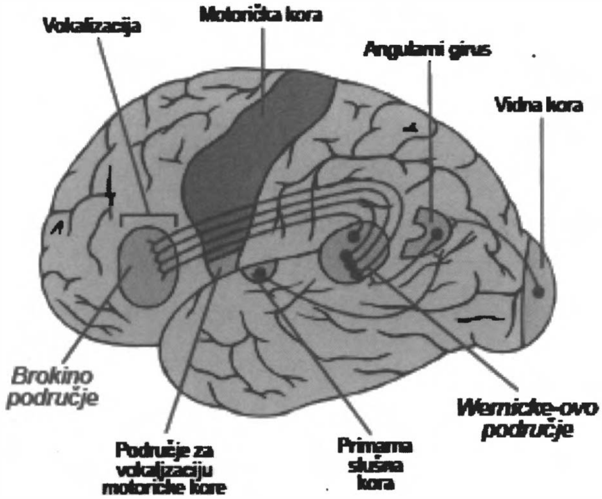
Zbog toga, sve riječi koje se pojave u mislima ne bivaju izgovorene, jer prolaze kroz centar u kojem se one formiraju u prednjem mozgu (*en-nasije*). Zato je čovjek odgovoran za ono što njegov jezik izgovara, jer može vladati odabirom riječi i organima zaduženim za govor, u prvom redu misli se na jezik. Na ovo je i Kur'an ukazao riječima:

> **"Zar mu nismo dali oka dva i jezik i usne dvije." (el-Beled, 8-9)**

---

17 Dobio naziv po francuskom neurologu i antropologu Paulu Broci. Početkom 19. stoljeća, neuroanatomi su moždanu koru slikovito zamišljali kao nabranu vreću čiji se otvor (i rub) vidi samo na medijalnoj strani moždane polutke. Vreću ispunjavaju bijela tvar i bazalni gangliji moždanih polutki, a iz otvora vreće izviruje međumozak na kojeg se s jedne strane naslanjaju fornix, septum pellucidum i corpus callosum. Rub te vreće završni je dio moždane kore, što u luku okružuje međumozak i corpus callosum, oblikujući gotovo posve zatvoreni prsten. Francuski neurolog i antropolog Paul Broca uočio je 1878. godine da taj rubni dio telencefalona oblikuje zaseban režanj - grand lobe limbique tj. veliki rubni režanj (lobus limbicus; lat. limbus = rub). Štaviše, taj režanj sadrži dvije skupine struktura, što oblikuju vanjski i unutarnji luk (tj. vanjski i unutarnji prsten) rubnog režnja.

18 Prvi empiristički pokušaj da se lokaliziraju moždane funkcije izrodio se iz rada francuskog neurologa Broca, koji je opisao slučaj pacijenta koji je mogao razumjeti, ali ne i producirati govor. Posmrtna analiza pokazala je da je pacijent imao leziju u posteriornom dijelu lijevog frontalnog režnja. Ovo otkriće našlo se uz lezije otkrivene u sličnim slučajevima, što je navelo Broca da zaključi da taj dio mozga sadrži centar za produkciju govora, te da lezija tog dijela rezultira gubitkom mogućnosti govora. Nekoliko godina kasnije, Wernicke je opisao slučajeve kod kojih je lezija drugog dijela mozga uzrokovala poremećaj razumijevanja govora, dok je sposobnost govora bila netaknuta. Tako je taj dio mozga identificiran kao centar za percepciju govora. Otkriće da su složene mentalne funkcije, kao percepcija i produkcija govora, lokalizirane u definiranim i ograničenim područjima mozga obnovilo je zanimanje za funkcionalne strukture mozga. www.hrstud.hr/psihologija/bioloska/skripta/TEXTostalo/13i3.rtf (op.prev.)

(Funkcija govora povezuje se s površinom sljepoočnog režnja. To je područje uvijek u dominantnoj hemisferi.

Poznata su dva središta koja sudjeluju u govoru. To su Wernickeovo i Brokino područje. Oštećenje Wernickeova područja više otežava razumijevanje pisanog ili govornog jezika, dok oštećenja Brokina područja više otežavaju govorenje i pisanje. Wernickeovo područje više je zaduženo za intelektualnu komponentu govorenja, a Brokino područje za motoriku govora.

Kod oštećenja Wernickeova područja nastaje senzorička afazija, a kod oštećenja Brokina područja motorička afazija, tj. govorna smetnja.

Slika prikazuje Brokino područje (44, 45) i Wernickeovo područje (39, 40) u lijevoj hemisferi. Brojevima su označena anatomska polja mozga);

f) upravljanje pogledom (pokretanjem očiju) nalazi se u prednjem riježnju mozga.

U prednjem dijelu mozga, Brokinom području, nalazi se područje zaduženo za pokretanje očiju (dakle, ne misli se na vid), a iznad njega nalazi se područje zaduženo za kružno pokretanje glave. Oba ova područja usmjeravaju i koncentriraju pogled u određenom pravcu, shodno želji. Ova dva područja usmjeravaju primarno mo

toričko područje za okretanje glave i usmjeravanje očiju u određenom pravcu.[19]

Dakle, željeno usmjeravanje pogleda nalazi se u prednjem mozgu (*en-nasije*), i ova činjenica slaže se s riječima Božijeg Poslanika, a.s., glede zabrane gledanja žena. Naime, prvi pogled se smatra iznenadnim, u njemu nema nikakve odluke iz mozga, dok se drugi smatra namjerom i željenom odlukom koja je uslijedila iz mozga. Sprečavanje ili zabrana odnosi se na ovaj drugi pogled jer je došao uslijed želje;

g).područje za vladanje i upravljanje pokretima svih dijelova tijela nalazi se u prednjem režnju mozga[20]

Savremene studije pokazale su da primarna motorička kora, smještena u prvoj vijugi čeonih režnjeva, ispred središnje brazde, potom premotoričko područje te suplementarno motoričko područje imaju ulogu pokretanja tijela. Primarna motorička kora zadužena je za pokretanje mišićnih područja u tijelu; istu ulogu ima i premotoričko područje dok suplementarno motoričko područje djeluje zajedno s premotoričkim područjem, upravlja pokretima tijela, za namještanje različitih dijelova tijela, pokrete za namještanje glave i očiju i dr. Potom uzrokuje obrasce pokreta u kojima sudjeluju skupine mišića koje izvode specifične radnje (obrasci usklađenih mišićnih aktivnosti – šake –ramena - ruke). Ovo područje jeste temelj

19 Tri para vanjskih očnih mišića pokreću očnu jabučicu oko tri osi rotacije.
Tri moždana živca inerviraju vanjske očne mišiće.
Pet neuralnih sustava omogućuje pet vrsta očnih pokreta.
Očnim pokretima upravljaju brojne moždane strukture.
Položaj i brzina kretanja očne jabučice kodirani su aktivnošću očnih motoneurona moždanog debla.
Jezgre III. i VI: živca sadrže motoneurone i premotoričke internuklearne neurone. http://medlib.mef.hr (op.prev.)

20 Motorne oblasti (ili motorna kora) nalaze se u frontalnom regionu kore velikog mozga. Sačinjavaju ih precentralna vijuga (primarni motorni korteks) i oblasti ispred nje (premotorni i suplementarni motorni korteks) koji sadrže tijela motornih neurona, čiji aksoni projektuju impulse u moždano stablo i kičmenu moždinu. Motorne oblasti imaju ključnu ulogu u samom izvođenju motornih akcija, s tim što je osnovna funkcija sekundarne motorne kore da, projektujući u primarnu, reguliše i međusobno uskladi aktivaciju njenih neurona, osiguravajući time harmoničnost i koordinaciju najfinijih motornih kretnji. (VidiN.Krstić: *Uvod u neuropsihologiju*, draft udžbenika, okt. 2007.)

za finije pokrete ruku i šaka koje nadziru premotoričko i primarno motoričko područje.

Na osnovu priloženog, zaključuje se da se područje zaduženo za izgovor i odabir riječi, pokretanje glave i očiju nalazi u kori prednjeg režnja velikog mozga (*en-nasije*) koje je specijalizovano za svjesno upravljanje da se neka radnja izvrši ili ne izvrši, a što zahtijeva pokretanje nekih ili svih dijelova tijela;

h) harmoniziranje govora i različitih pokreta tijela odvija se u čeonom (prednjem) režnju

Egzistiranje primarnog motoričkog i premotoričkog područja u tjemenom režnju ukazuje na simetričnost između Brokinog područja, koje upravlja govorom, kako smo već objasnili, i područja zaduženog za pokretanje glave i očiju, te suplementarnog motoričkog područja, koje upravlja ostalim funkcijama pokreta, a to, opet, dovodi do samostalnog djelovanja ostalih dijelova tijela. Ovim se ujedno potvrđuje da se usklađivanje govora i pogleda i različitih pokreta tijela odvija upravo u čeonom (prednjem) režnju velikog mozga (en-nasije);

i) prednji režanj mozga odgovoran je za ponašanje i slobodno vladanje osobe[21]

---

21 Znanstvenici su otkrili da obavljanjem monotonih radnji, koje se ponavljaju, mozak sam sebe nehotice prebacuje u stanje odmora, i to tridesetak sekundi prije nego što se dogodi pogreška.

Proučavajući stanje rada mozga u pojedinim fazama, znanstvenici su mogli predvidjeti pogreške prije nego što se one dogode, tvrde autori studije objavljene u časopisu Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS).

"Postoji stanje u kojem vaš mozak poručuje da mu je potrebna mala stanka, i vi tu ništa ne možete učiniti", objasnio je voditelj studije Tom Eichele sa Sveučilišta u Bergenu (Norveška).

Eichele je dodao kako "svako poznaje onaj osjećaj kada vam mozak nije baš prijemčiv i ne funkcionira dobro, a da vi niste ničim utjecali na to stanje".

Takvo stanje počinje nekih 30 sekundi prije nego što se dogodi pogreška, i možda bi se mogao izraditi sustav uzbune koji bi pojačao koncentraciju i pozornost, primjerice kod kontrolora leta.

"Mogli bismo možda izraditi neki uređaj koji bi se postavio na glavu ljudi koji moraju donijeti (takav tip) odluke", rekao je Eichele i objasnio kako bi uređaj "izmjerio signal i obavijestio korisnika da se njegov mozak prebacio u stanje mirovanja i upozorio ga da u tom trenutku donesene odluke neće biti dobre".

"Znanstvenici rade na izradi prototipa prijenosnog elektroencefalograma koji bi se mogao pojaviti na tržištu za 10 do 15 godina", rekao je Eichele. www.zdravlje.com (op. prev.)

Potvrdu ovoj konstataciji nalazimo u činjenici da veći dio funkcija prednje kore kod životinja ima utjecaj na ponašanje životinja. Tako čulo mirisa direktno pobuđuje spolno ponašanje, slično je i s nagonom za jelom i aktvnošću. Međutim, kod čovjeka respektovanje i informacije se pohranjuju ranije u funkciju kore mozga, posebno u područja zadužena za vladanje, te emocionalne funkcije, dakle prije nego što se desi spolni odnos ili nagon za hranom, ili bilo koje drugo ponašanje, zajedno s pokretima koji usto dolaze, kao što su npr. pokreti ruku, nogu, ili pokreti bilo kojeg dijela tijela, kao što su oči, da bi se vidjelo, ili jezik, da bi se izgovaralo.

Na ovaj način izbor da se nešto uradi ili ne uradi nalazi se u područjima zaduženim za željeno kretanje u prednjem režnju mozga, čija je površina velika u odnosu na ostale dijelove kore mozga, posebno se ovo odnosi na područja zadužena za vladanje.

Poznato je da čovjek ima instinktivno i stečeno ponašanje, i kroz savremeno poređenje možemo opisati instiktivno ponašanje da je kao hard disk u kompjuteru koji pokreću određeni budilnici. Stečeno ponašanje može se opisati kao program koji se nalazi izvan kompjutera.

Instiktivno ponašanje kod životinja pokreće se pomoću čula, kao što je slučaj s čulom mirisa, koje pobuđuje spolno ponašanje ili nagon za hranom. Uzrok tome jeste u veličini ivičnog dijela mozga u poređenju s korom mozga zaduženom za govor.

Ovime se potvrđuje da upravljanjem pokretima dijelova tijela kod životinja uvelike vladaju instikti.

Mnoge savremene studije potvrdile su preciznost ovakvog viđenja, a neki istraživači utvrdili su da je instiktivno znanje glavni činilac koji određuje ponašanje životinja.

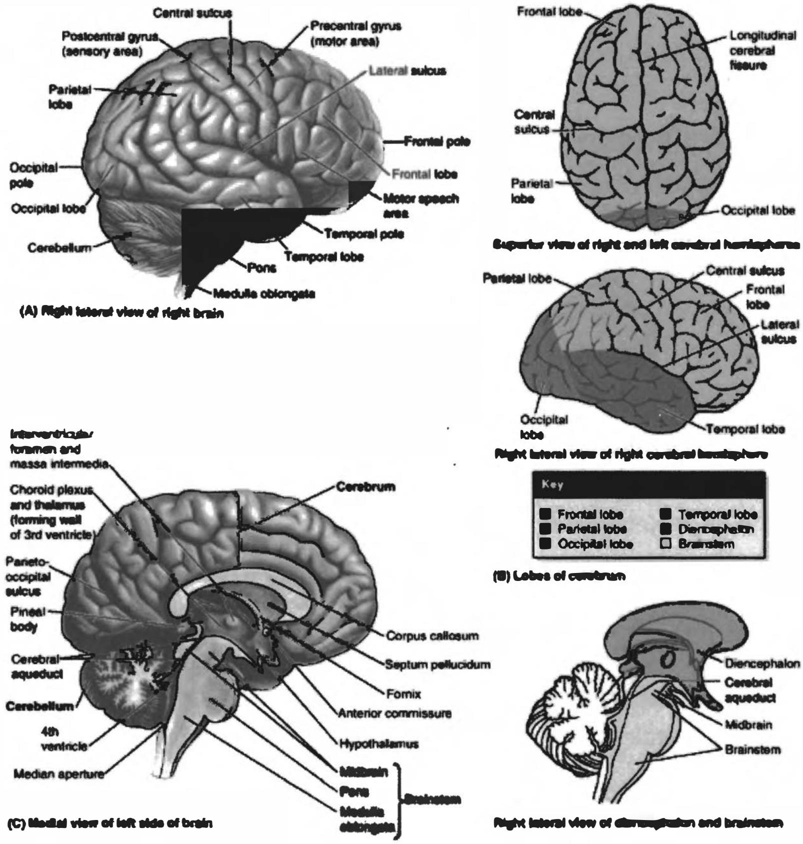
Stečeno ponašanje smatra se vladanjem koje usmjerava stečeno znanje iz okoline i ovaj vid je najrašireniji kod čovjeka, jer područja zadužena za ponašanje u kori ljudskog mozga imaju vrlo jasno usmjeravanje i vidnu ulogu u raspoređivanju osjetilnih spoznaja, te, samim time, omogućavaju samoobrazovanje kod čovjeka.

Postoji ogromna količina programiranih činjenica koje su stjecane putem spontanih iskustava iz okoline ili pak obrazovanjem i edukacijom.

Za temporalno područje mozga, koje se nalazi negdje na sredini glavnog dijela mozga, smatra se da ima ulogu u procesu učenja jezika putem čula sluha i vida; potom se naučene riječi putem moždanih vijuga, koje se nalaze ispod, odašilju u Brokino područje koje se nalazi u čeonom (prednjem) režnju mozga. U ovom području vrši se sastavljanje i formiranje riječi za izgovor. Prihvatanje govora putem krivudave linije iz Wernickovog područja, koje se nalazi u temporalnom (sljepoočnom) dijelu, koje je zaduženo za razumijevanje izgovorenih spoznaja, odašilje se u Brokino područje, koje se nalazi ispred donjeg dijela motoričke kore, koja upravlja dijelovima (organima) zaduženim za govor, kako smo malo prije ukazali. Dakle, sve stečene i spoznajne informacije putem čula sluha, vida, mirisa i osjećaja stižu u krajnji centar u prednjem režnju kako bi se te informacije upotrijebile odgovarajućim pojmovima za izgovor.

Na osnovu ovoga vidi se da ponašanje čovjeka nije slično ponašanju životinje, koje je određeno samo instiktom, jer čovjeka usmjeravaju i spoznaje stečene iz okoline. Zato je ponašanje čovjeka podložno razvoju i promjenama, a čovjek je taj koji ima mogućnosti za takvu promjenu u svom ponašanju na osnovu njegove specifičnosti u odabiru informacija i stjecanju iskustava.[22] Ako odabere okolinu u kojoj će čuti lijep govor i zapaziti pošten rad, to će se odraziti i na njegovo ponašanje i odabir. Ako odabere nešto suprotno tome, njegovo ponašanje bit će shodno okolini i društvu koje je izabrao.

22 Od svih procesa koji se odvijaju u razdoblju od djetetova rođenja pa sve do odrasle dobi, možda najtajanstveniji i najznačajniji procesi odvijaju se u mozgu. Za vrijeme prenatalnog razvoja, stanice mozga nastaju zapanjujućom brzinom od oko 250.000 stanica u minuti. Sredinom trudnoće (krajem dvadesete sedmice fetalnog života) stvorene su milijarde neurona. Utjecaj majčine prehrane na razvoj djetetova mozga najveći je u prenatalnom razdoblju. Ovdje treba posebno istaknuti potrebu za dostatnom količinom folne kiseline (spoja koji pripada skupini B vitamina) od samog početka trudnoće. Ona je, naime, neophodna za pravilan razvoj mozga u prvim mjesecima trudnoće, i zbog njezinog nedostatka se značajno češće događaju teški poremećaji u razvoju živčanog sustava (spina bifida) koji mogu uzrokovati smrt ili doživotnu invalidnost djeteta. Prehrana u prvim godinama života također može imati značajnog utjecaja na razvoj – na sposobnost učenja, komuniciranja, analitičkog razmišljanja, uspješne socijalizacije i prilagođavanja novim situacijama. Kvalitetna prehrana i dobro zdravlje su u bliskoj povezanosti tokom cijelog života, no ta je povezanost najizraženija u prvim godinama života. Nekvalitetna prehrana uzrokuje slabiji kognitivni razvoj, umanjuje pažnju i koncentraciju te smanjuje uspješnost u kasnijem životu. www.roda.hr (op.prev.)

Sve ove znanstvene činjenice do kojih su došli učenjaci, istraživanjem i proučavanjem, potvrdili su Kur'an i sunnet. Neke od tih ajeta i hadisa navest ćemo u daljem tekstu.

1- Sve se stvari vide čuju i shvataju putem uma, a odluka je na čovjeku a time i njegova odgovornost.

"Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati." (El-Isra, 36)

2- Čovjek je u mogućnosti da sam sebe promijeni.

"Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni. A kad Allah hoće da jedan narod kazni, niko

to ne može spriječiti; osim Njega nema mu zaštitinika." (Er-Ra'd, 11)

3- Na čovjeku je da potraži zdravu i korisnu okolinu i zdravo i primjereno društvo kako bi bio koristan i dobar čovjek.

"Na Dan kada nevjernik prste svoje bude grizao govoreći: "Kamo sreće da sam se uz Poslanika pravog puta držao, kamo sreće, teško meni, da toga i toga za prijatelja nisam uzeo." (El-Furkan, 27-28)

U hadisu koji bilježi Tirmizi (br. 2307), od Enesa, stoji:

"Došao je neki čovjhek Poslaniku, a.s., pitajući: 'Božiji poslaniče, kade će nastupiti Sudnji dan.' Poslanik, a.s., ustade da obavi namaz, a nakon što je klanjao namaz, reče: 'Gdje je onaj što pita za Sudnji dan.'

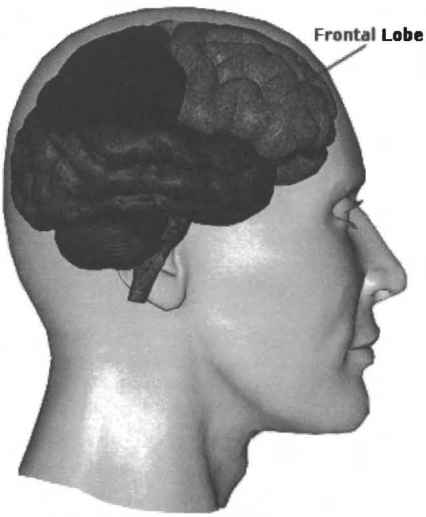
'Ja sam', reče čovjek.

Poslanik, a.s., upita ga: 'Šta si pripremio za Sudnji dan.'

Ovaj odgovori: 'Nemam mnogo namaza niti posta, ali volim Allaha i Njegovog Poslanika.'

Poslanik, a.s., reče: 'Čovjek je s onim koga voli, a ti si s onim koga voliš.'"

"I ja nisam vidio", reče Enes, "da su se muslimani nakon primanja islama radovali više nego ovome."

4- Kur'an je potvrdio činjenicu da prednji režanj mozga (*en-nasije*) utječe na stečeno ponašanje čovjeka, dakle na ono ponašanje koje je stekao iz okoline koja ga okružuje služeći se čulima. Kur'an je potvrdio također i drugu vrlo bitnu činjenicu, a to je da se čovjek ne pokorava instiktivnom ponašanju, osim u dozvoljenim stvarima. Zato će svaki čovjek učiniti da njegov um i racio ovladaju njegovim hirom.

"A onome koji je pred dostojanstvom Gospodara svoga strepio i dušu od prohtjeva suzdržao. Džennet će boravište biti sigurno. (En-Naz'at, 40-41)

"I duše i Onoga Koji je stvori, pa joj put dobra i put zla shvatljivim učinio – uspjet će samo onaj ko je očisti, a bit će izgubljen onaj koje je na stranputicu odvodi!" (Eš-Šems, 7-10)

Ove spomenute činjenice nisu bile poznate sve do druge polovine 20. stoljeća, a Kur'an ih je utvrdio još prije 14. stoljeća. Zar ovo nije očit dokaz da je Kur'an Božiji govor, govor Onoga Koji zna od čega su i kako su stvorena Njegova stvorenja, a Svoje je znanje objavio Poslaniku, a.s.

3- OSJEĆAJI (ČUVSTVO)

"One koji ne vjeruju u dokaze Naše Mi ćemo sigurno u vatru baciti; kad im se kože ispeku, zamjenit ćemo ih drugim kožama da osjete pravu patnju. Allah je, zaista silan i mudar." (En-Nisa, 56)

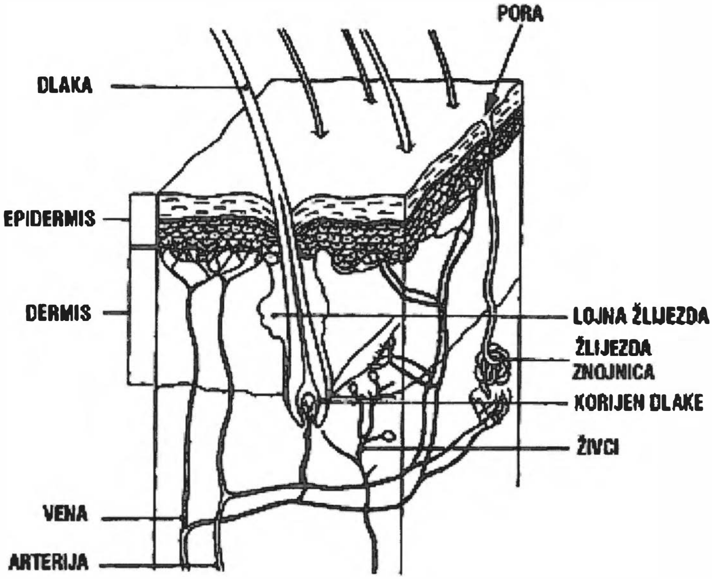
Ovaj nas ajet obavještava o tome da će nevjernicima kada budu kažnjeni vatrom, njihova koža biti zamijenjena drugom, svaki puta kad se prethodno ispeče. Uzrok tome jeste činjenica da koža sadrži područje za prihvatanje nadražaja *(Thermo Receptors)*, kao i druge nerve koji su zaduženi za osjećanje boli, dok je toga znatno manje ispod kože, kao kad je riječ o mišićima i vlaknima.[23]

---

23 Koža pokriva i štiti unutrašnjost tijela. Građena je od dvaju slojeva tkiva: epidermisa i dermisa. Epidermis ili površinski sloj sastavljen je od vanjskoga sloja mrtvih stanica i unutarnjeg dijela građenog od živih stanica. Unutarnji sloj epidermisa služi kao "odbojnik" između tkiva u unutrašnjosti i okoline. Mrtve se stanice neprestano ljušte, a zamjenjuju ih nove stanice iz unutarnjeg dijela epidermisa.

Dermis ili unutarnji sloj kože sastavljen je od tankoga fibroznog tkiva koje koži daje jačinu i elastičnost. U njemu se nalaže folikuli (korijeni) dlaka, žlijezde znojnice, lojne žlijezde, krvne žilice i živčani završeci. www.hupt.hr/yesyoucan (op.prev.)

Medicinski je poznato da kod opekotina trećeg stepena koža gubi osjećaje za bol, dok je ovo stanje suprotno kod opekotina prvog stepena, kada su bolovi vrlo izraženi, jer se centri osjećaja nalaze još uvijek na površini kože.

Sastav kože

Zato mijenjanje izgorene kože drugom, zdravom, dovodi do obnavljanja centara zaduženih za bol i osjećaje, tako da će i kazna samim time u Džehennemu biti veća.[24]

24 Četiri su funkcije kože:
zaštita;
osjet;
regulacija tekućina;
regulacija temperature.
Koža obavlja ove funkcije za sve tjelesne strukture i tkiva ispod nje. To uključuje i sloj masnoga tkiva, mišiće i kosti.
Koža služi kao štit od različitih kemijskih i prirodnih tvari kao što su npr. bakterije, nečistoća, strana tijela (npr. kamenčići), ultraljubičaste sunčeve zrake.
Koža posjeduje također i osjetilnu funkciju. Osjeti kao što su dodir, bol i temperatura putuju živčanim završecima iz vaše kože preko leđne moždine do mozga.
Najvažnija je uloga kože regulacija tjelesnih tekućina i temperature. Žlijezde znojnice stalno izlučuju vodu i sol, mijenjajući sadržaj tekućine u tijelu. Kada tekućina iz žlijezda znojnica hlapi, to pomaže održanju tjelesne temperature stalnom. Dobra cirkulacija krvi važna je za održavanje stanica kože i ostalih tkivnih stanica. Kad je cirkulacija neko vrijeme prekinuta, stanice odumiru i razvijaju se dekubitusi. Najčešći uzrok jeste pritisak kreveta ili bilo koje tvrde površine. Ti se dekubitusi zovu dekubitusi od pritiska. www.hupt.hr/yesyoucan (op. prev.)

Uzvišeni Allah kaže: **"Zar je to isto što i patnja koja čeka one koji će u vatri vječno boraviti, koji će se uzavrelom vodom pojiti, koja će im crijeva kidati!"** (Muhammed, 56)

Dakle, Uzvišeni Allah nije rekao da će im se crijeva zamijeniti drugim crijevima, kao što je to slučaj s kožom.

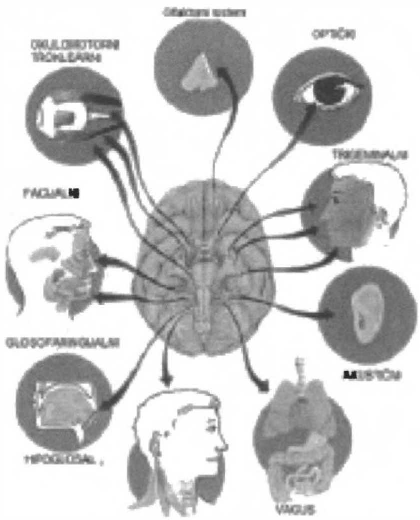
> **"Kad im se kože ispeku, zamjenićemo ih drugim kožama da osjete pravu patnju. Allah je, zaista silan i mudar." (En-Nisa, 56)**

Kada čovjek pije zagrijanu vodu, ne osjeća bol zbog toga što se nalazi slinav sloj (sluz) u stomaku i crijevima, ali ako bi se on otklonio i kada bi dospjele razarajuće tvari i vrela voda u osjetilne dijelove u peritonalnu šupljinu, čovjek bi osjećao užasne bolove, kao što je to slučaj s čirem. Zbog toga Uzvišeni Allah neće zamijeniti crijeva drugima kako bi ih žešće kaznio i mučio. Kako je Poslanik, a.s., znao za ove činjenice, osim ako nisu od Allaha dž.š? Istinu je rekao Uzvišeni Allah kao i Njegov Poslanik, a.s.

4- ČULA

Kur'an je u nekoliko ajeta spomenuo čovjekova čula, naveo je čulo sluha prije čula vida, a ovakav slijed i raspored u Kur'anu dolazi na osnovu vremenskog redoslijeda. U novije vrijeme utvrđeno je da čovjek nakon rođenja prije čuje nego što vidi. Štaviše, dijete čuje još dok je u utrobi majke.

Centri u kori velikog mozga koji reaguju na nadražaje sa čula

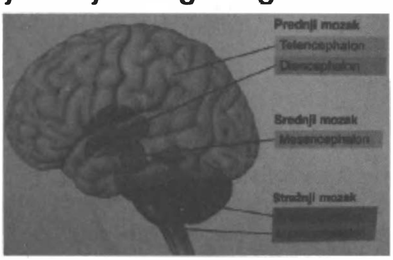
Također su na nekoliko mjesta u Kur'anu i sunnetu Poslanika, a.s., spomenuta čula okusa, mirisa i dodira.

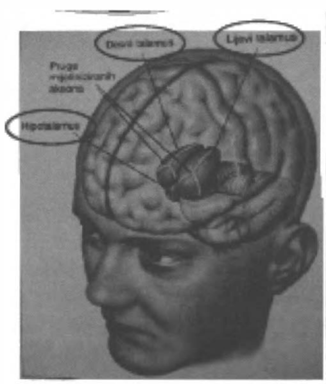
"Zar mu nismo dali oka dva, i jezik i usne dvije." (El-Beled, 8-9)

Kur'anski primjer o čulu sluha i vida spomenuli smo i u drugim knjigama iz ove edicije, za to se obratite na knjige *Kur'an i medicina* i *Kur'an i farmacija.*

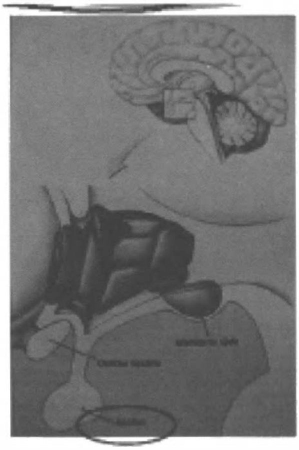
Razmišljanje o ajetima, o mozgu i čulima učinit će svakoga smetenim pred veličinom Stvoritelja. Njemu pripada svaka hvala na blagodatima kojima nas je obdario.

Dijelovi ljudskog mozga

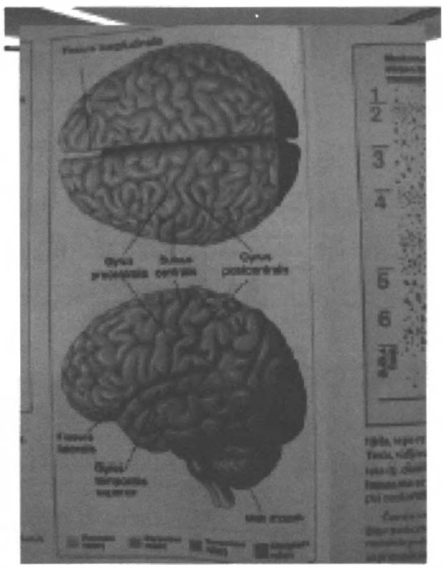

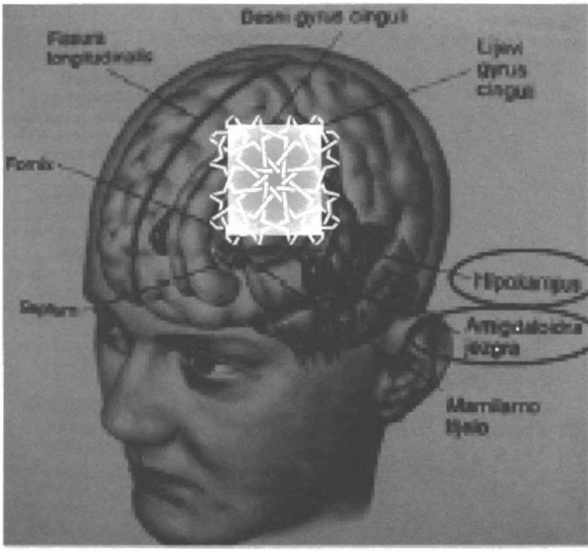
Prednji mozak (diencephalon). TALAMUS – glavna komunikacijska postaja za različite osjete prema kori mozga HIPOTALAMUS – svega 1% ukupne iz ukupne mase a iznimno važna struktura za regulaciju različitih žpotreba' – hranjenje, pijenje, termoregulacija, autonomni živčani sustav i endokrini (hipofiza)...

HIPOTALAMUS I HIPOFIZA SUPRAHIJAZMATSKA JEZGRA – endogeni biološki sat: spavanje, reprodukcija, spolno ponašanje i energetski metabolizam POREMEĆAJI DIJELOVA HIPOTALAMUSA – gojaznost, poremećaji hranjenja... HIPOFIZA – DENOHIPOFIZA, NEUROHIPOFIZA – regulacija endokrinog sustava – kora nadbubrežne žlijezde, štitnjača...

Telencephalon (dio prednjeg mozga) najveći je dio ljudskog mozga, upravlja najsloženijim funkcijama (voljni pokreti, tumači osjetne podatke, kognitivni procesi, učenje, pamćenje, rješavanje problema, donošenje odluka...) KORA VELIKOG MOZGA (cortex cerebri) – naborana moždana masa 90% ljudskog mozga je NEOKORTEX.

LIMBIČKI SUSTAV Subkortikalne strukture HIPOKAMPUS – iznimno važan za učenje i pamćenje. Propadanje neurona (stres, PTSP) tog područja uzrokuje probleme s pamćenjem, demenciju... AMIGDALE (amigdaloidne jezgre) – vrlo važne u emocionalnom doživljavanju i ponašanju

Drugo poglavlje

PSIHOLOGIJA[25] I PONAŠANJE

1- UMNA I MENTALNA ZRELOST

Uzvišeni Allah kaže:

"Čovjeka smo zadužili da roditeljima svojim čini dobro; majka njegova s mukom ga nosi i u mukama ga rađa, nosi ga i doji trideset mjeseci. A kad dospije u muževno doba i kad dostigne četrdeset godina, on rekne: "Gospodaru moj, dozvoli mi da Ti budem zahvalan na blagodati koju si darovao meni i roditeljima mojim, i pomozi mi

25 "PSIHOLOGIJA istražuje ono što nazivamo unutarnjim doživljajem, tj. osjete i osjećaje, misli i htijenja - za razliku od objekata vanjskog svijeta koji su predmet proučavanja prirodnih znanosti." (W. Wundt, 1892)

"PSIHOLOGIJA je znanost o mentalnom životu, i to o njegovim fenomenima i njegovim uvjetima. Fenomeni su: osjećaji, želje, kognicija, rezoniranje, odlučivanje i drugo."(W. James, 1890)

"PSIHOLOGIJA je grana prirodnih znanosti koja za predmet svog proučavanja uzima ljudsko ponašanje." (J.Watson, 1919)

"PSIHOLOGIJA je znanstveno proučavanje ponašanja živih bića u njihovom doticaju s vanjskim svijetom." (K. Koffka, 1925)

PSIHOLOGIJA je znanost koja proučava PSIHIČKE PROCESE (subjektivne fenomene, doživljaje), ORGANSKO-FIZIOLOŠKE UVJETE njihovog nastanka i načine njihovog OBJEKTIVNOG OČITOVANJA (reakcije i oblici ponašanja).

da činim dobra djela kojima ćeš zadovoljan biti, i učini dobrim potomke moje; ja se, zaista, kajem i odan sam Tebi." (El-Ahkaf, 15)

Tumačeći izraz "belega ešuddehu" (muževno doba), Ibn Kesir kaže u svom Tefsiru da je to vrijeme kada intelekt dostigne maksimum, i kada se u potpunosti usavršava poimanje. U tom smislu, učenjaci smatraju da Poslanik, a.s., nije bio poslan dok nije navršio 40 godina života.

Psihološka izučavanja pojašnjavaju da se znanje pohranjeno u čovjekovu memoriju općenito povećava u prvih 39. godina života, kada u tom periodu dostiže i najviši stepen, nakon čega starost postepeno umanjuje kvantitet pohranjenog znanja.[26]

"A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allah, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti." (En-Nisa, 82)

2- KUR'AN KAO PSIHIČKI LIJEK ZA PRETJERANO RADOVANJE I TUGU

Kur'an liječi ljudsku dušu i onda kada su psiholozi nemoćni da to učine. Glavni cilj objavljivanja Kur'ana jeste čovjek sa svim njegovim vidljivim i nevidljivim svojstvima. Kur'an je bio i on će ostati istinski prvi lijek za ljudsku dušu, ako se bude slijedio. Stoga ćemo ubrati jedan cvijet iz ovog obilja kojem nema kraja. Uzvišeni Allah kaže:

"Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije

26 U životu svakog čovjeka postoje četiri životna razdoblja i to su: DJETINJSTVO, MLADOST, ZRELOST I STAROST. Prva dva se dijele i na neka podrazdoblja. Djetinjstvo u sebi uključuje prenatalno razdoblje, r. novorođenčeta, dojenčeta, rano, srednje i kasno djetinjstvo. Mladost uključuje dva razdoblja – ranu i kasnu mladost. dr. Mirjana Nazor, Psihologija odgoja i obrazovanja, Sveučilište Split, 2006/07. (op. prev.)

nego što je damo, zapisana u Knjizi, to je Allahu, uistinu, lahko – da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On da. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce." (El-Hadid, 22-23)

Dr. Dilaver Muhamed Sabir kaže:

"Kur'an liječi neke duševne bolesti i u tome biva, u ime Boga, uspješan bez pretjeranog truda i napora, a ono što je propisano mora se i desiti.[27] Kada vjernik udijeli iz svog obilja milostinju vjerujući da je na nebesima njegova opskrba, i da darežljivost ne siromaši a odvažnost ne ubija, tada je sve u Allahovoj moći. Ništa se na Zemlji od iskušenja nije desilo, a da nije već bilo zapisano još od ranije, da je od Allaha i da je to On samo obznanio. Naime, dunjaluk je kao priča koja nadmašuje maštu. Vjernik, kada ga zadesi nedaća, biva strpljiv, a kada ga zadesi blagostanje, biva zahvalan. Pod radošću i tugom, koje se zabranjuju u ajetu, misli se na onaj aspekt kada se prelazi granica i dolazi do sasvim suprotnog ponašanja osobe od onog ponašanja koje se zahtijeva.

Radost i tuga jesu emocionalni činioci koji imaju različite utjecaje na čovjeka. Savremene medicinske studije utvrdile su da radost i tuga imaju negativno djelovanje na čovjekovo srce. Zato ljekari savjetuju da se potresne i tužne vijesti ne saopćavaju osobama sa srčanim tegobama. Također, savremene medicinske studije ukazuju da emocionalni činioci, kao što su tuga i radost, mogu nekada prouzrokovati nesvjesno povećano konzumiranje hrane, što dovodi do pretilosti, kojoj se, opet, pripisuju mnoge komplikacije, kao npr., otežano kretanje, koje prouzrokuje upalu zglobova, na laktovima i koljenima, potom dolazi do slabljenja stomačnih mišića, mišića na

27 Američki učenjaci otkrili su 2007. godine da je mozak pod utjecajem glasova koje čuje za vrijeme dok čovjek spava. Nakon podužeg proučavanja došli su do zaključka da mozak čovjeka koji spava može razlikovati glasove, analizirati ih i pohraniti. Ako znamo da čovjek provede trećinu života u snu, onda je važnost slušanja Kur'ana za vrijeme sna ogromna. www.aqarcity.com (op.prev)

nogama kojima je onemogućeno stezanje.[28] Ovakvo stanje dovodi do pojave velikog stomaka, proširivanja vena, disanje je otežano uslijed nagomilavanja masnoća.

28 Stres - Živite duže i bolje. Stres je pojam koji se danas koristi u širokom, ali i veoma nepreciznom, značenju. Stanja straha i neizvjesnosti, bolest i tragični događaji u porodici, materijalna ugroženost, nesigurnost na poslu, produženi fizički napor, izloženost neke osobe ekstremnim temperaturama, buka, nesanica i gladovanje, ali i situacije koje nose krajnju radost i prijatnost, u principu se opisuju kao "stresne". Ove situacije stresne su isključivo pod uvjetom da kod određene osobe izazivaju masu nespecifičnih psiholoških i tjelesnih reakcija. U slučaju da takve reakcije izostanu, može se reći da te osobe nisu pod stresom. Reakcija na stres individualna je stvar.

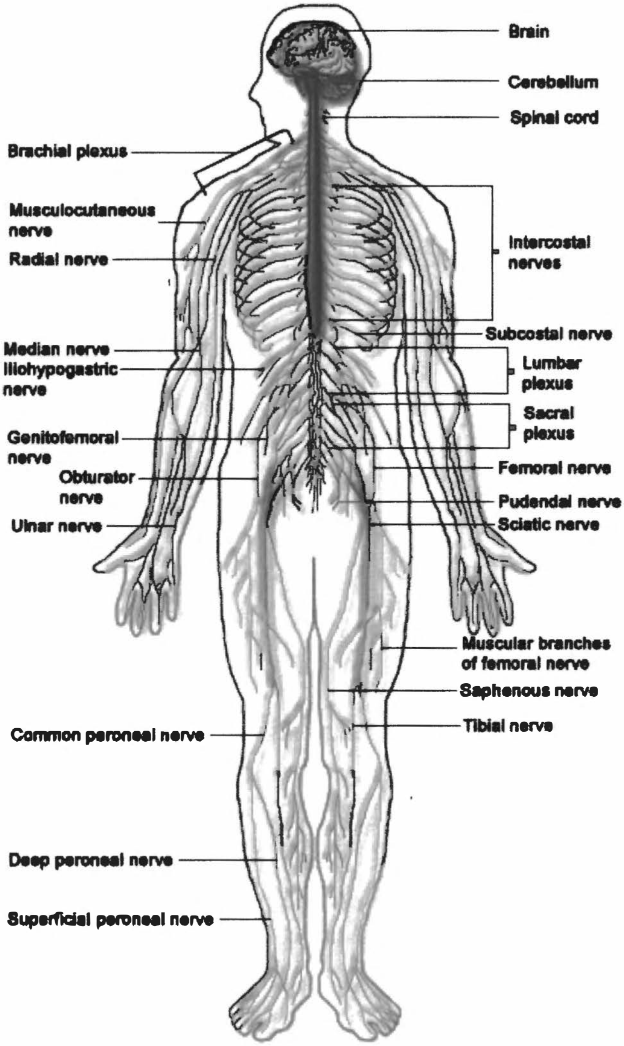
Šta se dešava s organizmom u akutnom stresu? Iznenadni doživljaj veoma neprijatne, averzivne, krajnje neprijatne ili krajnje prijatne životne situacije izaziva slijedeće reakcije:

a. mozak registruje opasnost i odmah šalje signal tijelu koje "otpušta" hormon pod nazivom kortizol;
b. hormon mobiliše energiju;
c. budnost (pažnja, vigilnost) se pojačavaju. Ubrzava se rad srca. Krvni sudovi se šire i skupljaju. Razmjena materija u tijelu doživljava "zaokret";
d. "zaokret" metaboličkih procesa (razmjene materija u tijelu) ima cilj da energiju usmjeri prema mišićima.
e. opasnost je prošla;
f. hormon "zatvara" sam sebe. Prelaskom u mozak, on "naređuje" tijelu da se odmori, što istovremeno označava i prestanak lučenja kortizola;
g. organizam se vraća u pređašnje, uobičajeno, stanje.

A šta se događa u hroničnom stresu?

Dugotrajne stresne situacije kao što su stalne porodične teškoće, nerješivi poslovni problemi, nezaposlenost, usamljenost, djeluju na slijedeći način:

a. mozak šalje tijelu signal da kortizol stupi u akciju;
b. s obzirom na to da je stresna situacija dugotrajna, hormon kortizol i dalje se luči;
c. organizam ulazi u "crvenu zonu", koju karakterišu permanenta napetost, strepnja, uznemirenost, nesanica, depresija i tjelesni simptomi funkcionalnog karaktera. www.stetoskop.info (op. prev.)

Tu su također i komplikacije koje se odnose na krvotok, jer zbog povećane težine dolazi do povećanog rada srčanog mišića ali i velikog pritiska na srce, zbog čega se uslijed začepljenja vena i stenokardije povećava vjerovatnoća srčanog i moždanog udara. Komplikacije uslijed pretjeranog konzumiranja hrane ogledaju se i u tome da pretile osobe mogu oboljeti od dijabetesa, potom dolazi do povećanog procenta holesterola u krvnoj plazmi što je opet uzrok trombozi.

I na kraju, tu su i psihološke komplikacije koje uzrokuje pretilost, jer osoba je daleko od lijepog i skladnog izgleda, pokreti su joj usporeni a i misaono percipiranje također je manje aktivno.

Sve što smo spomenuli Uzvišeni Allah sažima riječima:

"...Jedite i pijte, ali ne pretjerujte, jer Allah, doista, ne voli one koji pretjeruju." (El-E'raf, 31)

Božiji Poslanik kaže:[29]

Ovu temu elaborirali smo u knjizi iz ove edicije *Kur'an, farmacija i liječenje bolesti*, u poglavlju "Liječenje namazom".

3- LJUTNJA I ISLAMSKI NAČIN LIJEČENJA

Ljutnja ili bijes jedna je od glavnih emocija kojim je Uzvišeni Allah obdario čovjeka s intencijom da čovjek štiti svoje psihičko stanje. Ljutnja se definiše nesrećnom emocijom kojom biva pogođen čovjek. Ona dolazi iz unutrašnje fiziologije i vanjskih tjelesnih manifestacija koje izražavaju jačinu ove emocije. Ljutnja može imati negativan i pozitivan utjecaj na tijelo, što ovisi o njenoj vrsti i stepenu njena ispoljavanja.[30]

29 El-Ilmu vel i'džaz, dr. Dilaver Muhammed Sabir, str.26-29. A hadis bilježe Nesai, Ibn Madžda, Tirmizi i El-Hakim. Sunen Kubra 4/178, broj 6770, Sunen Ibn Madža 2/1111, broj 3349, Sunen Tirmizi 4/590, broj 2380, i Mustedrek 4/367, broj 7945.

30 Kod ljudskih bića, organski signali pomoću kojih se stres ispoljava ne razlikuje se mnogo od organskih signala mačke ili drugih sisara. Osnovna razlika je u mogućnosti ljudskih bića da odole stresu i činjenici da mogu biti opterećeni prilikama koje ne pripadaju sadašnjosti. Svi znaci upozorenja koji dolaze do mozga poslani su prema hipotalamusu, maloj žlijezdi koja se nalazi u centru moždane mase.Hipotalamus zatim dalje šalje poruku cijelom organizmu pomoću nervnog sistema i krvotoka.

NERVNI SISTEM

Situacije koje je pokrenuo hipotalamus prenose se na nervni sustem, koji reguliše organske funkcije.Te stimulacije mogu izazvati poremećaje u funkcionosanju rada organa, nadbubrežne žljezde, i povećavaju količinu adrenalina i noradrenalina u krvi, i tako izazivaju smetnje u cijelom organizmu.

KRVOTOK

Hipotalamus stimuliše hipofizu koja luči različite hormone koji putem krvotoka prolaze kroz cijeli organizam.Hormon koji hipofiza u takvom slučaju luči je kortikotrofin (ACTH) ili hormon stresa. Kortikotrofin utječe na korteks nadbubrežnih žljezda i proizvodi novi hormon kortizon, koji je odgovoran za mnoge pojave u organizmu. Drugi hormoni hipofize djeluju na tiroidnu žljezdu, testise, jajnike, utječući tako na mnoge organe. www.znanje.org (op. prev.)

Može se podijeliti na dvije vrste:

1- umjerena i prihvatljiva ljutnja, to je ona ljutnja koja ne ovladava osobom, već njome čovjek vlada, kratkotrajna je i nije agresivna. Ova vrsta ljutnje usko je povezana s čovjekom tokom njegova života. Ona se zaštitnički očituje u odnosu prema vjeri, domovini imetku i pravima čovjeka.

2- neobuzdana ljutnja, ovaj oblik ljutnje, kao emocije, preobražava se iz umjerene i prihvatljive u bolesno pretjeranu i opasnu, kada postaje neprijateljski usmjerena, pri čemu se ogromna količina energije uništava. Ova vrsta ljutnje može ovladati čovjekom, tada se gubi razumno ponašanje.

Prilikom ljutnje na tijelu se pojavljuju simptomi kao što je blijedilo i žutilo lica i pojedinih dijelova tijela, zjenice se šire, kosa podiže, znoj izbija iz tijela, srce ubrzano lupa, a krvni pritisak se podiže.[31] Pojavljivanje ovih simptoma dodatno pospješuje adrenalin koji možemo nazvati i hormonom zaduženim za ljutnju. On se izlučuje iz nadbubrežne žlijezde.

Mnogo je bolesti koje može prouzrokovati neobuzdana ljutnja i one mogu biti vrlo opasne. To su:

1- bolesti srca i krvotoka, kao, naprimjer:

- učestala stenokardija kao rezultat ubrzanog lupanja srca i povećane potrebe srčanog mišića za kisikom. Kod ovog oblika stenokardije u mnogim slučajevima može doći do zastoja srca;

- povećanja masnoća i holesterol na unutrašnjim stijenkama krvnih sudova, a samim time može doći i do njihovog začepljenja, infarkt je također moguć itd;

---

31 Još u drevnoj Kini ljekari su dobro znali da emocije imaju veoma jak utjecaj na ljudski organizam. Emocije su u stanju da izazovu različite bolesti i kod veoma snažnih ljudi - dovoljno je samo da izvrše "udar" na najosetljivije mjesto u organizmu - i tako nastaje bolest.

Naime, sva oboljenja koja su uzrokovana određenim psihičkim stanjem ili poremećajem u medicini zovu se - psihosomatska oboljenja. Ona se uvjek javljaju na relaciji duša - tijelo. Čak su i drevni kineski ljekari znali da se "ljudski strah lijepi za slezenu i da neuroze uništavaju jetru". Poznato je da su uzroci histerije uvijek psihičke prirode, kao i da za njenu pojavu ne postoje nikakvi fiziološki razlozi - na ovoj postavci bazira se i frojdistički pristup liječenju psihičikih poremećaja (različiti oblici neuroza i psihoza). Dakle, uvijek kada postoji patnja duše, dolazi i do bolesti tijela. www.stetoskop.info (op. prev.)

2- bolesti probavnog trakta, kao npr.:

- čir na želucu i na dvanaestopalačnom crijevu. Dakle, neobuzdana ljutnja dovodi do povećanog izlučivanja hlorovodenične kiseline u želudac, a samim time i do cijepanja žučne kesice i izliva krvi, pri čemu se stvara pogodno mjesto za nastanak čira;

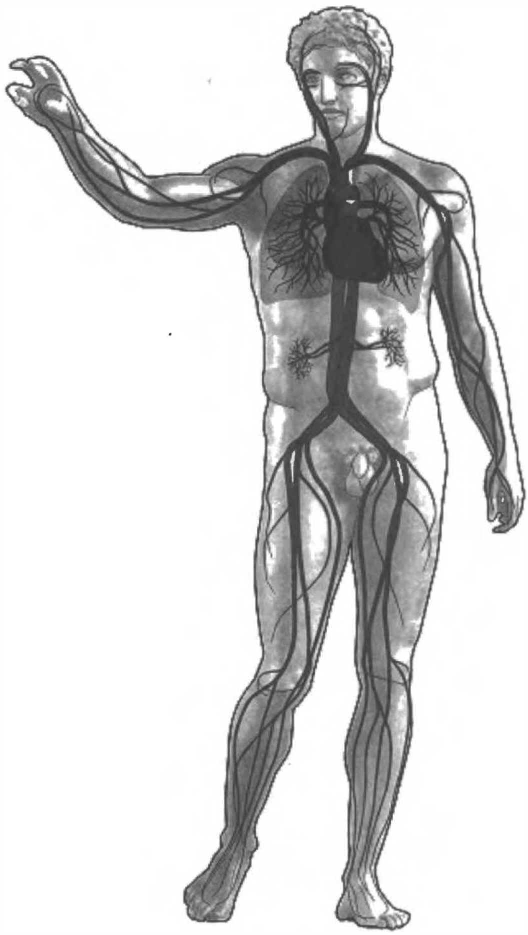
- nervna razdražljivost i tvrda stolica kao rezultat konstantne kontrakcije crijeva uslijed neprestane nervoze;

3- druge bolesti, kao npr.:

- dijabetes.

- psihička oboljenja, uznemirenost, razdražljivost, uznemirujući snovi;

- gubitak apetita, gubitak kilaže kod većine.

Da promislimo kako je islam izliječio ovo vrlo opasno psihičko oboljenje. Islam je preduhitrio savremenu nauku svojom podjelom ljutnje (srdžbe) na način kako smo to spomenuli. Učenjaci hadisa prenose nam da je Božiji Poslanik, a.s., opominjući ukazao na neobuzdanu ljutnju. Poslanik, a.s., je u vezi s vjerom znao ispoljiti umjerenu ljutnju, nikada pretjeranu. Imam Buhari u *Sahihu* navodi od Aiše da je rekla: "Kada bi im naredio, naredio bi im da rade djela koje mogu, a oni bi mu rekli: 'Božiji Poslaniče mi nismo kao ti. Allah ti je oprostio grijehe koje si počinio i koje ćeš počiniti', a on bi se naljutio, tako da bi mu se vidjela ljutnja na licu, a onda bi rekao: 'Doista sam ja najbogobojazniji kod Allaha i najznaniji.'"

Također Buhari prenosi od Ibn Abbasa tumačenje riječi Uzvišenog Allaha **"A ti uradi ono što je bolje",** i kaže: "Misli se na strpljivost pri ljutnji i opraštanje prilikom uvrede. One koji tako urade Allah će zaštititi i potčiniti im neprijatelja."

Buhari je u knjizi *El-Edeb* načinio posebno poglavlje o tome šta je dozvoljeno činiti pri ljutnji i nedaći u ime Allaha. On prenosi hadis od Ebu Hurejre u kojem stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Nije jak onaj ko se hrve, već je jak onaj ko obuzda sebe pri srdžbi."

Također, Buhari prenosi hadis od Alije b. Husejna u kojem stoji da je Misver b. Mahrema rekao: "Alija je zaprosio kćerku Ebu Džehla. Kada je za to čula Fatima, r.a., došla je Poslaniku, a.s., govoreći: 'Tvoj narod smatra da se ti ne ljutiš na svoje kćerke, a, evo, Alija je već zaprosio kćerku Ebu Džehla.' Božiji Poslanik, a.s., ustade izgovarajući šehadet i reče: *'Oženio sam Ebu Asa b. Rebiu, zatražio je od mene i bio je iskren. Fatima je od mene, i ne bih volio da joj se nešto loše desi. Tako mi Boga, neće se kod jednog čovjeka sastaviti kćerka Božijeg Poslanika i kćerka Božijeg neprijatelja.'* I Alija se sustegao od vjeridbe."

U *Sahihu* (5651) prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je neki čovjek rekao Poslaniku a.s: "'Posavjetuj me.' 'Nemoj se ljutiti', reče mu."

Svaki put kad bi čovjek ponovio pitanje, Poslanik bi mu dao savjet da se ne ljuti, tj. da izbjegava ljutnju.[32]

32 Enciklopedija "Naučna nadnaravnost u hadisu Božijeg Poslanika", Abdurahman Mardini, str. 205-208.

Preporuke Božijeg Poslanika, a.s., u pogledu suzdržavanja od ljutnji svode se na sljedeće:

1- kada se čovjek naljuti, ako stoji, neka sjedne na zemlju, a ako leži potrbuške, neka se ispravi. Ovim se s aspekta nauke vrlo precizno pokazuje Poslanikovo znanje. Kada se krv pokrene usljed promjene položaja tijela, dolazi do veće aktivnosti krvotoka, a samim time i do smanjenja ljutnje;

2- uzimanje abdesta i obavljanje namaza najbolji je lijek kojim se otklanja srdžba.

Ashabi, ali i naučnici, navode nam da je umjerena ljutnja čak i poželjna, štaviše, neki vele da onaj ko bude izazvan, a ne naljuti se nimalo, on je "magarac". Ovdje se, prije svega, misli na običnu kontrolisanu ljutnju.

Ovim nam biva jasno da je islam postavio parametre za sve, ali i savremena nauka priklonila se istinitosti Kur'ana i hadisima Poslanika, a.s.[33]

4- KUR'ANSKI LIJEK ZA NARUŠENE BRAČNE ODNOSE

Čisti vjerozakon postavio je zadivljujuće osnove za porodicu, koju je učinio najbitnijim činiocem u formiranju društva. Mnogi ajeti i hadisi potvrđuju ovu činjenicu.

"Jedan od dokaza njegovih jeste to što vas od zemlje stvara, i odjednom vas, ljudi, svuda ima razasutih;

33 Postoji više dokaza da u mozgu postoje centri za agresivno ponašanje. To su:
- stimulacija različitih regija mozga;
- razaranje određenih regija (centra) mozga;
- psihohirurgija;
- bolesti mozga kao što su: moždani tumori, temporalna epilepsija, virusna infekcija, kao što je encefaiitis, mogu biti povezani s nasilnim ponašanjem;
- neuobičajeni EEG zapisi često mogu da budu indikatori da je u pitanju psihopatska ličnost s visokom tendencijom agresivnog ponašanja. Utvrđen je određeni odnos između funkcije endokrinih žlijezda i agresivnog ponašanja. Muški hormon testosteron koji proizvodi i muška i ženska jedinka, samo ova druga u manjoj količini, ključni je biološki činilac za javljanjc spolne želje. Utvrđeno je da ovaj androgeni, muški hormon, pobuđuje i agresivno ponašanje. www.stetoskop.info (op. prev.)

i jedan od dokaza njegovih jeste to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju;
i jedan od dokaza Njegovih jeste stvaranje nebesa i Zemlje, i raznovrsnost jezika vaših i boja vaših; to su, zaista, pouke za one koji znaju;
i jedan od dokaza Njegovih jeste san vaš noću i po danu, i nastojanje vaše da steknete nešto iz obilja Njegova; to su, zaista, pouke za ljude koji čuju;
i jedan od dokaza Njegovih jeste to što vam pokazuje munju, da se pobojite i ponadate, i to što spušta s neba kišu i oživljava njome zemlju poslije mrtvila njezina; to su, zaista, pouke za ljude koji razumiju.
I jedan od dokaza Njegovih jeste i to što nebo i zemlje postoje voljom Njegovom. Zatim to što ćete, čim vas On samo jednom iz zemlje pozove, brzo ustati.
Njemu pripada sve što je na nebesima i na Zemlji, sve je Njemu poslušno.
On je Taj Koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko; On je uzvišen i na nebesima i na Zemlji; On je silan i mudar. (Rum, 20-27)

Da razmislimo o blagodatima koje su spomenute u ovim ajetima, a to su:

1- blagodat stvaranja čovjeka i njegovo formiranje;

2- blagodat zakona braka radi razmnožavanja i očuvanja roda sa svim zadovoljstvom i slašću koje je Uzvišeni Allah odabrao za Svoje robove;

3- blagodat uspostavljanja ljubavi i milosti među supružnicima;

4- blagodat stvaranja nebesa;

5- blagodat stvaranja Zemlje;

6- blagodat u različitosti boja, izgleda, osjećanja, jezika, narječja kako bi se olakšalo ljudima;

7- blagodat sna u noći;

8- blagodat posla tokom dana kako bi se stekla opskrba;

9- blagodat uljepšavanja i korištenja nakita uz njegov psihološki utjecaj, kako smo već to spomenuli u knjizi "Kur'an, materija i energija" i "Kur'an i kosmos";

10- blagodat spuštanja kiše, od koje ljudi, životinje i biljke imaju ogromnu korist;

11- blagodat upravljanja po kosmičkim zakonima, što smo spomenuli u knjizi o kosmosu, od čega ljudi imaju korist, jer je i svijet stvoren radi njih. Svi zakoni kosmosa precizno su ustrojeni i u njima ne postoji odstupanja.

U suri *Er-Rum* nalazimo da je blagodat formiranja porodice uslijedila nakon stvaranja, odnosno ona je druga po redoslijedu od jedanaest tačaka koje smo naveli kao blagodati spomenute u u suri. U kur'anskim znanostima poznato je da se kontekst i prvenstvo spominjanja smatraju dokazom važnosti same stvari, što je i dodatni dokaz važnosti ove povezanosti, tj. kao da je ovakva povezanost stup kosmosa i osnova njegovog postojanja. Zato ne čudi što joj Uzvišeni daje veliku važnost.

U knjizi "Kur'an, ekonomija i društvo" govorit ćemo mnogo više o braku, ali ćemo se osvrnuti ovdje na to kako Kur'an i hadis vode brigu o duhovnom stanju supružnika kao i na rješavanje razmirica među supružnicima, ako do toga dođe.

Prije svega, Kur'an i sunet uspostavili su zakone koji ne dozvoljavaju da dođe do spora i neuglasica. Ovi zakoni odnose se na odabir supružnika. Uzvišeni Allah kaže:

> **"Allah za vas stvara žene od vaše vrste, a od žena vaših daje vam sinove i unuke, i ukusna jela vam daje. Pa zašto u laž oni vjeruju, a Allahove blagodati poriču." (En-Nahl, 72)**

Neki mufesiri smatraju da se pod riječju "et-tajjibat" misli na opskrbu dobrim i poslušnim djetetom iako su djeca i unuci spomenuti u ajetu, što je dokaz kreposnosti supružnika. Ovo potkrepljuje i

kazivanje o Musau, a.s., i Hidru, a.s., u suri Kehf i njihovom odnosu prema dva jetima čiji je otac bio dobar. Također i ajet:

"On je Taj Koji vas od jednog čovjeka stvara – a od njega je druga njegovu stvorio da se uz nju smiri. I kada je on nju obljubio, ona je zanijela lahko breme i nosila ga; a kad joj je ono otežalo, njih dvoje su zamolili Allaha, Gospodara svoga: 'Ako nam daruješ zdrava potomka, bit ćemo, zaista zahvalni!'" (El-E'raf, 189)

Zatim je tu i ajet:

"Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali; dali smo im da kopnom i morem putuju, i opskrbili ih ukusnim jelima, i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili." (El-Isra, 70)
"Allah čini da zrnje i košpice prokliju. On iz neživa izvodi živo, iz živa neživo - to vam je, eto, Allah, pa kuda se onda odmećete?" (El-En'am, 95)
"Upitaj: 'Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim?' – 'Allah!', – reći će oni, a ti reci: 'Pa zašto Ga se onda ne bojite?' (Junus, 31)
"On iz neživog stvara živo i živo pretvara u neživo. On oživljava zemlju nakon mrtvila njezina - isto tako ćete i vi biti oživljeni." (Er-Rum, 19)
"Nevaljale žene su za nevaljale muškarce, a nevaljali muškarci su za nevaljale žene; čestite žene su za čestite muškarce, a čestiti muškarci su za čestite žene. Oni nisu krivi za ono što o njima govore; njih čeka oprost i veliko obilje." (En-Nur, 26)

Ovo je ujedno i zakon za svakog pametnog i umnog, dakle, čestiti i pošteni supružnici doista su bliski Allahu, dž.š., a isto tako i ljudima.

U hadisima Božijeg Poslanika, a.s., nalazimo mnoge ajete koji nam oblikuju zakone za formiranje čestite porodice:

U *Musnedu* Šihaba prenosi se hadis od Enesa ibn Malika u kojem stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Obuhvatite nauku pisanjem; smanji dug, bit ćeš slobodan; umanji grijehe, bit će ti smrt obična, lahka; pazi koje porijeklo biraš svome djetetu jer je loza urotnik."

Isti hadis bilježe Dejlemi, Bejheki i drugi.

U hadisu Poslanika, a.s., navodi se vrlo bitan dokaz za svakog umnog i pametnog, a tiče se odabira čestite žene, jer je takva žena kao zemlja: ako je dobra, i usjev će biti dobar, dakle dijete će biti dobro, i suprotno.

Savremena iskustva pokazuju važnost ova dva spomenuta hadisa. Ustanovljeno je da porijeklo može biti doista i "urotničko", kako to pojašnjavaju savremena otkrića objavljena 2004. godine, jer geni mogu biti odgovorni za bračnu prevaru. Dr. Tim Spektor iz Odjela za proučavanje blizanaca pri bolnici St. Tomas u Londonu tvrdi da posjeduje dokaze da su geni odgovorni za prevaru. On je svoja istraživanja usmjerio proučavajući žene, i došao je do zaključka da ako je jedna od blizankinja imala iskustva s prevarom, mogućnosti su 55% da i druga sestra isto to uradi.

Rezultati istraživanja pokazuju da je 23% žena nevjerno. Također, profesor Spektor potvrđuje da je karakteristika čestitosti i prevare snažnija kod blizanaca koji nose iste gene. On je ukazao i na to da nisu samo geni ti koji određuju da li će osoba biti nevjerna ili ne, već vrlo bitnu ulogu igraju i društveni činioci. Pored toga, profesor Spektor nije jasno precizirao postojanje gena zaduženog za nevjerstvo, tj. Prevaru. On kaže: "Nije moguće da postoji određen gen odgovoran za nevjerstvo, već je sasvim moguće da postoji skupina gena koja učestvuje u nevjerstvu, tj. postoji određen broj gena koji djeluju zajedno."

Dr. Petra Bowinten, profesor sociologije, smatra da je vrlo teško znati nasljedne činioce, dodajući da ako dijete vidi da mu majka vara oca, onda je vrlo lahko da i ono primijeni slično ponašanje.

Zato je vrlo bitno biti promišljen u odabiru bračnog druga, kako to i navode hadisi Božijeg Poslanika, a.s..

1- Najbitnije ono čemu nas je Poslanik, a.s., naučio navodi se u hadisu koji bilježi Tirmizi u *Sunenu* (En-Nikah, 1004) od Ebu Hurejre, koji prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: "Ako vam se obrati za ženidbu neko čijom ste vjerom i moralom zadovoljni, oženite ga. Ako tako ne uradite, zemljom će se proširiti nered i fesat.

U istom poglavlju (En-Nikah, 1005) bilježi se hadis od Hatima el-Muzenijja u kojem stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Ako vam dođe neko čijom ste vjerom i moralom zadovoljni, oženite ga. Ako tako ne uradite, zemljom će se proširiti nered." Neki upitaše: "Božiji Poslaniče, a ako ne bude (posjedovao takva svojstva)", a Poslanik, a.s., reče: "Ako vam dođe neko čijom ste vjerom i moralom zadovoljni, oženite ga", ponovivši to tri puta.

Ebu Isa smatra da je ovaj hadis hasen-garib, a od Ebu Hatima el-Muzenijja ne znamo niti jedan hadis da prenosi od Poslanika, a.s., osim ovoga.

Neki učenjaci Hadisa ukazuju da je jedno od značenja hadisa i razlikovanje između vjere i morala, jer vjera nije i moral, zato što se ovdje u hadisu pod vjerom misli na ibadete i povezanost s Uzvišenim Allahom. Tako, npr., ako suprug voli svoju suprugu, iskazat će joj počast, a ako je prezire, neće joj nanijeti nepravdu. Pod moralom ovdje se misli lijepo ophođenje s ljudima, jer takvo ophođenje vodi i do lijepog odnosa sa supružnikom. Dakle, u hadisu se ukazuje i na odgoj supružnika u kući i porodici iz koje je potekao kao i na navike koje je stekao u tom okruženju.

2- U hadisu, u kojem se spominju osobine žene prilikom ženidbe, Poslanik, a.s., nam spominje vrlo bitan zakon za opstojnost bračnog života, a to je da je žena vjernica ona koja će sačuvati trajnost porodice i lijep odgoj; u tom cilju neće biti prepreka ako je lijepa, bogata i lijepog porijekla.

U hadisu koji bilježi Nesai (En-Nikah, 3178) od Ebu Hurejre stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Ženu udaje četvero: njen imetak, porijeklo, ljepota i vjera..."

U hadisu koji bilježi imam Muslim u *Sahihu* od Abdullaha b. Amra stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Dunjaluk je zadovoljstvo, a najbolje zadovoljstvo na dunjaluku jeste čestita žena."

U *Sunenu* Ebu Davuda Mudžahid prenosi hadis od Ibn Abbasa, a tu stoji da je rekao: "Kad je objavljen ajet '**Oni koji gomilaju zlato i srebro...**' muslimanima je to palo teško, pa je Omer, r.a., rekao: 'Ja ću vas riješiti brige', i otišao je do Poslanika, rekavši mu: 'Allahov Poslaniče, tvojim ashabima je ovaj ajet pao vrlo teško', a Poslanik, a.s., reče: 'Allah je, doista, propisao zekat kako bi poboljšao onaj imetak koji vam je ostao, a propisao je miraz da bi ostao onima poslije vas.' Potom Poslanik reče Omeru: 'Hoćeš da te obavijestim o onom najboljem što čovjek posjeduje, čestita žena, kada je pogleda, uveseli ga; kada joj nešto naredi, posluša ga; a kada je odsutan od nje, kreposna je.'"[34]

Ako je odabir onakav kako se navodi u zakonima Kur'ana i Hadisa, neke smo upravo pojasnili, onda će brak biti uspješan u svakom pogledu, međutim ako se ova simetričnost naruši lošim rezonovanjem jedne strane, onda je šteta samo te strane.

Kur'an je postavio odgovarajuće mjere kojima se pokušavaju spriječiti problemi koji bi doveli do rastave. Tako su sure: En-Nisa, El-Ahzab, En-Nur, Et-Talak i druge, kao i hadisi Poslanika, a.s., postali škola za proučavanje ove problematike.

Promislimo o tome kako Kur'an pazi na psihološko stanje supružnika.

Muž je zauzet poslom tokom života kao i životnim nedaćama, osiguravanjem onoga što je neophodno za život njegovog potomstva, a to nikako nije lahko, već ga prate usto fizička, psihička ili umna iscrpljenost, što utječe na njegovo ponašanje i neke njegove

34 Obrati se na našu knjigu "El-Minzaru el-hendesi fi el-Kur'an el-Kerim", treće poglavlje "Krovovi od srebra a kuće od ukrasa", tu se nalaze podrobna objašnjenja ove teme.

postupke. On se susreće s prijekorom, grdnjom i potcjenjivanjem od pretpostavljenog, potom nailazi na neprilike s ljudima, tako da se vraća kući iznuren i iscrpljen, da bi sve to iskalio na svojoj porodici.

Njegova jadna supruga za to vrijeme također se psihički mijenja, čak i intelektualno kada i hormoni počinju imati svoje djelovanje, potom tu je i strah od bračnog kafeza, trudnoća, rađanje djeteta, dojenje, menstrualni ciklusi i slično, sve to, dakle, ima utjecaj na njeno psihičko, fizičko i intelektualno stanje. Usto, mora voditi računa o naravi svoga supruga; zadužena je za odgoj djece, bitne kućne poslove, trpi devijacije u društvu itd. Savremene studije utvrdile su da mjesečni ciklus žene čini njeno stanje bliže stanju lude osobe nego pametne, zbog samog negativnog utjecaja takvog ciklusa na svaku ćeliju u organizmu. Njena narav se mijenja. Isti je slučaj i s razmišljanjem, zdravstvenim stanjem, koncentracijom, kada biva nemoćna da se nervno savlada. Tu su i druge promjene koje su utvrđene savremenim proučavanjem.[35] Već smo spomenuli u knjizi "Kur'an i medicina" neka kur'anska nadnaravna svojstva koja opisuju stanje žene tokom menstrualnog ciklusa.

Shodno svim ovim uzrocima Kur'an i sunnet Poslanika, a.s., propisali su metode pomoću kojih je moguće izbavljenje iz teškog psihološkog i socijalnog stanja, kako ne bi došlo do razilaženja među supružnicima a samim time i do kraha. Pogledajmo, u tom smislu, šta navodi sura Et-Talak, u kojoj je način obraćanja kao da se Uzvišeni

35 Do 2020. godine, depresija će biti na dugom mjestu po važnosti među različitim bolestima. Na prvom će mjestu biti kardiovaskularne bolesti, a na drugome bolesti prouzročene depresijom. To su predviđanja Svjetske zdravstvene organizacije. Depresivni sindrom u najvećoj mjeri pogađa osobe starije od 65 godina, potom žene u dobi između 40 i 50 godina, jer je to razdoblje u kojem se zbog menopauze događaju različite promjene u tijelu. No, tu je i adolescentska depresija, koja može prouzročiti fenomen samoranjavanja ili nanošenja ozljeda drugima. Kad je riječ o spolu, treba reći da žene imaju dvostruko veću hormonalnu predispoziciju za depresiju u odnosu na muškarce. Procjenjuje se da je 15 od 100 osoba barem jednom u životu imalo depresivne epizode. Trend rasta oboljenja izazvanih depresijom Svjetska zdravstvena organizacija objašnjava dijelom i dvama glavnim problemima povezanima s depresijom: depresija se često ne dijagnosticira, ili se pak dijagnosticira ali ne na njen pravi uzrok. http://www.belupo.ba (op. prev.)

Allah Svojom veličinom obraća molbom suprugu da se sustegne od razvoda (talaka). Uzvišeni Allah se poslije svakog pojašnjenja obraća formulacijom: **"... a onaj ko se Allaha boji..."** Dakle, ko se bude doista bojao svoga Gospodara neće pustiti svoju suprugu bez obzira koji uzroci bili, osim ako oni doista zahtijevaju razvod, tj. puštanje supruge, kao npr. činjenje bludnih djela i slično. Ovakva formulacija se u suri navodi tri puta kako bi se time potvrdila molba. Zato zamislimo da nam se Uzvišeni Allah obraća molbom i promislimo na kojem stepenu je porodica i supruga u islamu. Neka svako čuje kakva je veličina islama, i neka shvati svako koliko je nježnosti i blagosti u propisima koje nam je naša čista vjera ponudila u najcrnjim trenucima kroz koje prolazi porodica. Zato poslušajmo!

- Prva molba jeste da se ne poseže za razvodom braka, čak i ako je stanje sazrelo za razvod, jer je sustezanje od razvoda milije Allahu kako bi se sačuvala povezanost porodice, koja se kod Uzvišenog Allaha smatra neraskidivim savezom.

"I dok traje vrijeme određeno za čekanje, vi ih ili na lijep način zadržite ili se velikodušno od njih konačno rastavite i kao svjedoke dvojicu vaših pravednih ljudi uzmite, i svjedočenje Allaha radi obavite! To je savjet za onoga koji u Allaha i u onaj svijet vjeruje, a onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći." (Et-Talak, 2)

- Druga molba jeste da se ne poseže za razvodom braka; to je molba koju slijedi kao nagrada otvaranje vrata nafake uz olakšavanje situacije na ovom svijetu:

"A one žene vaše koje su nadu u mjesečno pranje izgubile i one koje ga nisu ni dobile, one trebaju čekati tri mjeseca, ako niste znali. Trudne žene čekaju sve dok ne rode. A onome ko se Allaha boji, On će sve što mu treba učiniti dostupnim." (Et-Talak, 4)

- Treća molba da se ne poseže za razvodom braka; nagrada je veća i bolja nego prethodne dvije, a to je prelazak preko ružnih postupaka i stjecanje još veće nagrade na ahiretu.

"To su, eto, Allahovi propisi, koje vam On objavljuje. A onome ko se bude Allaha bojao, On će preko ružnih postupaka njegovih preći i još mu veliku nagradu dati. (Et-Talak, 5)

U suri En-Nisa govori se o postupcima koji su garancija i zaštita da se ne zapadne u razilaženje koje bi dovelo do kraha i razvoda braka. Uzvišeni Allah kaže:

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne, i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu trebaju voditi brigu, jer i Allah njih štiti. A one čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! – Allah je, zaista, uzvišen i velik."[36] (En-Nisa, 34)
2-"A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog pomiritelja iz njegove, a jednog pomiritelja iz njene porodice. Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti, jer Allah sve zna i o svemu je obavješten!" (En-Nisa, 35)
"Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti, onda se oni neće ogriješiti ako se nagode - a nagodba je najbolji način – ta, ljudi su stvoreni lahkomi! I ako vi budete lijepo postupali i Allaha se bojali, pa, Allah dobro zna ono što radite." (En-Nisa, 128)

36 O zaštiti muškaraca i njihovoj brizi o ženama govorit ćemo u knjizi "Kur'an, ekonomija i sociologija" iz ove edicije od 15 knjiga.

Činilac pomirenja među supružnicima danas je socijalni radnik, koji, između ostalog, ima i zadatak pomirenja među njima. Odabir bližnjih i razboritih kako bi se supružnici izmirili jeste stoga što oni više žude za popravljanjem situacije nego neko drugi. Naime, kada situacija među supružnicima dostigne nivo tako da ih obuzme bijes, neprijateljstvo i činjenje loših postupaka, onda savjet ne pomaže, već se tada poseže za razboritom osobom koja će preuzeti stvar i pokrenuti inicijativu za nagodbu (izmirenje) koju je Uzvišeni Allah okarakterizirao kao jednu od najbitnijih kategorija komuniciranja među ljudima. O čemu Uzvišeni kaže:

> **"Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima. A ko to čini iz želje da Allahovu naklonost stekne, Mi ćemo mu, sigurno, veliku nagradu dati." (En-Nisa, 114)**

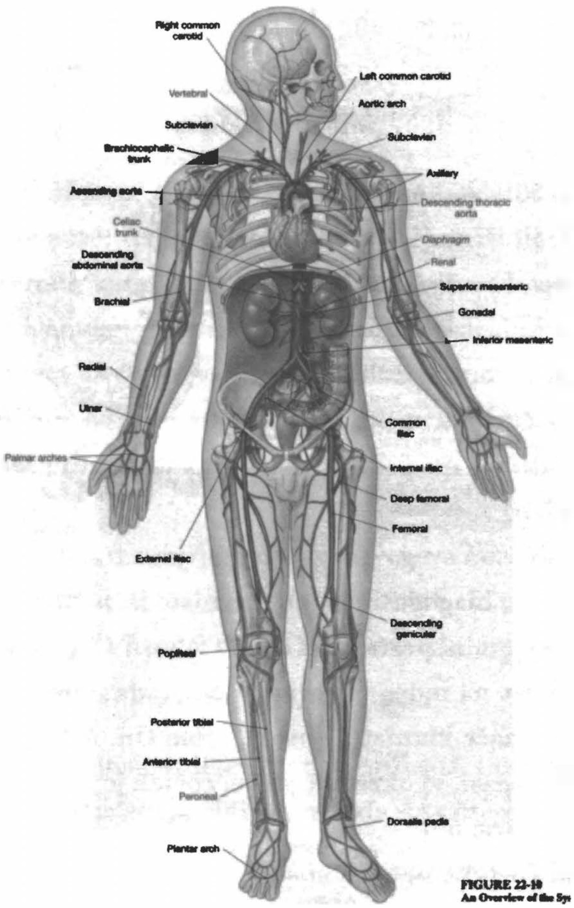
O ovoj temi se može još mnogo toga reći uz oslanjanje na ajete i hadise koji se njome bave, ali mi smo pojasnili važnost kur'anskog teksta kojim se rješavaju društvene i psihološke devijacije u porodici. Ostale informacije prepuštamo znalcima iz ove oblasti.

5- ČOVJEKOVA NARAV U KUR'ANU

Uzvišeni Allah naveo nam je u Kur'anu stanje ljudske prirode i bolesti srca, o tome je također i Poslanik govorio. O tome bi se mogli tomovi knjiga napisati ali mi ćemo se, onoliko koliko to bude moguće, ukratko osvrnuti u vezi s ovom temom.

U Kur'anu jedna sura nosi nazi "El-Insan", a riječ *el-insan* s određenim članom spomenuta je 58 puta, dok je bez određeneog člana *insan* navedena 65 puta. Riječ *nefs* bez određenog člana navedena je 47 puta, a s određenim članom 7 puta. Sve ovo upućuje na važnost teme; liječenje čovjekove duše predstavlja osnovu silaska Kur'ana.

U nastavku ćemo predstaviti određena stanja na koja ukazuje Uzvišena knjiga o ovoj temi uz neophodne komentare, imajući u vidu da ćemo opširnije komentare o ovoj temi navesti u knjizi *Kur'an ekonomija i sociologija,* a posebno o uzrujanosti, koja nastaje kao posljedica čovjekovih postupaka.

1- Čovjekova slabost prema strastima

"Ljudima se čini da je lijepo samo ono za čim žude: žene, sinovi, gomile zlata i srebra, divni konji, stoka i usjevi.

To su blagodati u životu na ovom svijetu; a najljepše mjesto povratka jeste u Allaha." (Alu Imran, 14)

"Allah želi da vam olakša, a čovjek je stvoren kao nejako biće." (En-Nisa, 28)

2- "Čovjekova je potreba da kod Allaha, dž.š., zatraži utočište kada ga nevolje zadese, a kada se takvo stanje okonča, niječe Allahove blagodati.

Kada čovjeka snađe nevolja, on Nam se moli: ili ležeći, ili sjedeći, ili stojeći. A čim mu nevolju otklonima, on nastavlja, kao da Nam se nije ni obraćao molbom zbog nevolje koja ga je bila zadesila. Tako se nevjernicima čini lijepim ono što rade." (Junus, 12)
"Ako čovjeku milost Našu pružimo, pa mu je poslije uskratimo, on pada u očajanje i postaje nezahvalnik." (Hud, 9)
"I daje vam svega onoga što od Njega tražite, i ako biste Allahove blagodati brojali, ne biste ih nabrojali. Čovjek je, uistinu, nepravedan i nezahvalan." (Ibrahim, 34)
"Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi okrećete glave; čovjek je uvijek nezahvalan!" (Isra, 67)
"Kad čovjeka nevolja snađe, Gospodaru svome se moli, Njemu se obraća, a onda, pošto mu Allah milost Svoju daruje, zaboravi Onoga Kome se prije molio, i druge Njemu jednakim smatra, da s puta Njegova na stranputicu odvodio. Reci: "Uživaj neko vrijeme u nevjerovanju svome, bit ćeš, sigurno, stanovnik u vatri!" (Ez-Zumer, 8)

"Kad čovjeka kakva nevolja snađe, Nama se moli; a kad mu Mi poslije blagodat pružimo, onda govori: 'Ovo mi je dato zato što sam to zaslužio.' A nije tako, to je samo kušnja, ali većina njih ne zna." (Ez-Zumer, 49)
"Kada čovjeku milost Našu darujemo, postaje nezahvalan i uzoholi se, a kada ga nevolja dotakne, onda se dugo moli." (Fussilet, 51)

3- Nijekanje Allahovih blagodati

"A ako glave okrenu, pa, Mi tebe nismo ni poslali da budeš njihov čuvar, ti si dužan samo da obznaniš. Kad čovjeku damo da blagodat Našu osjeti, on joj se obraduje, a kad ga zadesi kakva nesreća zbog onoga što su uradile ruke njegove, onda čovjek blagodati ne priznaje." (Eš-Šura, 48)

"Proklet neka je čovjek!" (Abasa, 17)

4- Čovjekova kapricioznost, koja se ogleda u škrtarenju, strahu, nestrpljivosti, narcisoidnosti.

"Reci: 'Da vi posjedujete riznice milosti Gospodara moga, i tada biste škrtarili iz straha da ne potrošite; čovjek je uistinu tvrdica." (El-Isra, 100)
"Čovjek, kada Gospodar njegov hoće da ga iskuša, pa mu počast ukaže i blagodatima ga obaspe, rekne: 'Gospodar moj je prema meni plemenito postupio!',
a kad mu, da bi ga iskušao, opskrbu njegovu oskudnom učini, onda rekne: 'Gospodar moj me je napustio!'
A nije tako! Vi pažnju siročetu ne ukazujete, i da se puki

siromah nahrani – jedan drugog ne nagovarate, a nasljedstvo pohlepno jedete." (El-Fadžr, 15-20)
"Čovjek je, uistinu, stvoren malodušan: kada ga nevolja snađe, brižan je, a kada mu je dobro, nepristupačan je, osim vjernika, koji molitve svoje budu na vrijeme obavljali. (El-Mearidž, 19-23)
"Zato se Allaha bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se i milostinju udjeljujte – za svoje dobro. A oni koji budu sačuvani gramzlivosti, bit će ti koji će uspjeti. (Et-Tegabun, 16)

Gramzivost je najviši stupanj škrtosti, i ko se izbavi od bolesti gramzivosti, on će zasigurno biti uspješan, kako na ovom, tako i na onom svijetu. Zato je Uzvišeni Allah pohvalio stanovnike Medine, ensarije, koji su dočekali svoju braću muhadžire i dali im sve ono u čemu su oni uživali. Oni su doista oslobođeni ove bolesti koja se zove gramzivost i škrtost, i uspeli su se uz stube duhovnog, psihičkog i idejnog uzdignuća.

"I onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se čuvaju lahkomosti, oni će sigurno uspjeti." (El-Hašr, 9)

5- Čovjekova žurba

"Čovjek i proklinje i blagosilje; čovjek je doista nagao." (El-Isra, 11)

6- Čovjekova težnja ka beskorisnom i očaju

"Kad čovjeku kakvu blagodat darujemo, on se okreće i oholo udaljava, a kad ga zadesi zlo, onda očajava." (El-Isra, 83)

"Čovjeku ne dosadi da bogatstvo traži, a kada ga neimaština zadesi, onda zdvaja i nadu gubi." (Fussilet, 49)

7- Umišljenost i naklonjenost ka prepirkama i prkosu

"U ovom Kur'anu Mi na razne načine objašnjavamo ljudima svakovrsne primjere, ali je čovjek, više nego iko, spreman da raspravlja. (El-Kehf, 54)

"Čovjek kaže: 'Zar ću, kad umrem, zbilja biti oživljen?' A zar se čovjek ne sjeća da smo ga još prije stvorili, a da nije bio ništa?" (Merjem, 66-67)
"Ima ljudi koji se o Allahu prepiru bez ikakva znanja i bez ikakva nadahnuća i bez Knjige svetilje." (El-Hadždž, 8)
"Mi smo nebesima, Zemlji i planinama ponudili emanet, pa su se sustegli i pobojali da ga ponesu, ali ga je preuzeo čovjek – a on je, zaista, prema sebi nepravedan i lahkosmislen. (El-Ahzab, 72)

8- Urođena ljubav prema djeci, porodici i roditeljima, i oporuka čovjeku da dobro čini roditeljima

"Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš,

onda ih ne slušaj. Meni ćete se vratiti, pa ću vas Ja o onome što ste radili obavijestiti." (El-Ankebut, 8)

"Čovjeka smo zadužili da roditeljima svojim čini dobro; majka njegova s mukom ga nosi i u mukama ga rađa, nosi ga i doji trideset mjeseci. A kad dospije u muževno doba i kad dostigne četrdeset godina, on rekne: 'Gospodaru moj, dozvoli Mi da ti budem zahvalan na blagodati koju si darovao meni i roditeljima mojim, i pomozi mi da činim dobra djela kojima ćeš zadovoljan biti, i učini dobrim potomke moje; ja se, zaista, kajem i odan sam Tebi.'" (El-Ahkaf, 15)

9- Došaptavanje duše

"Mi stvaramo čovjeka i znamo šta mu sve duša njegova haje, jer Mi smo njemu bliži od vratne žile kucavice." (Kaf, 16)

10- Čovjekova umišljenost i težnja ka ovom svijetu

"O čovječe, zašto da te obmanjuje to što je Gospodar tvoj plemenit." (El-Infitar, 6)

11- Konstantno podsjećanje sebe na susret s Allahom u bilo koje doba životne starosti

"...Dan kada se čovjek bude sjećao onoga što je radio." (En-Nazi'at, 35)

"Ti ćeš, o čovječe, koji se mnogo trudiš, trud svoj pred Gospodarom svojim naći" (El-Inšikak, 6)

12- Začuđenost čovjeka kada ga zadesi nešto što ne želi

"Kada se Zemlja najžešćim potresom svojim potrese, i kada Zemlja izbaci terete svoje, i žovjek uzvikne: 'Šta joj je?!', toga Dana će ona vijesti svoje kazivati, jer će joj Gospodar tvoj narediti. Tog Dana će se ljudi odvojeno pojaviti da im se pokažu djela nihova; onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio koliko trun zla – vidjet će ga. (Ez-Zilzal, 1-8)

13- Uzvišenost stvaranja čovjeka

"Čovjeka smo u najljepšem obliku stvorili." (Et. Tin, 4)

14- Bolesti kao što su: zavist, sihir, i slijeđenje šejtanovih došaptavanja

O tome govore dvije uzvišene sure u Kur'anu: El-Felek i En-Nas.

"Reci: 'Utječem se Gospodaru svitanja od zla onoga što On stvara, i od zla mrkle noći kada razastre tmine, i od zla smutljivca kad smutnje sije, i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!'" (El-Felak, 1-5)

"Reci: 'Tražim zaštitu Gospodara ljudi, Vladara ljudi, Boga ljudi, od zla šejtananapasnika, koji zle misli unosi u srca ljudi – od džina i od ljudi!'" (En-Nas, 1-6)

Ove bolesti mogu se pojaviti kao posljedica odgoja ili pak društvenog okruženja i određene sredine u kojoj osoba živi, jer kao posljedica nereda i zaslijepljenosti društva pojavljuju se bolesti koje polahko ulaze u srca ljudi i društva, općenito, nagrizajući ih, i na taj način rade na urušavanju i uništenju društva, a te pošasti su: zavist,

ogovaranje, klevetanje itd. Na ove je bolesti već ukazao Kur'an, kako se vidi u riječima Uzvišenog Allaha, govoreći o prošlim narodima:

"Tako Mi jedne drugima iskušavamo da bi nevjernici rekli: 'Zar su to oni kojima je Allah, između nas, milost ukazao?' - A zar Allah dobro ne poznaje one koji su zahvalni!" (El-En'am, 53)

Iskušenje u ovom ajetu odnosi se na zavist između ljudi zbog toga što su neki ljudi bolji od drugih, u tom smislu je i zavist koja ne potpada pod blagostanje; to je zavist koja u svim svojim vidovima nanosi nepravdu.

Zavist može biti prema imetku, djeci, ugledu, vlasti, znanju (ovo je najopasniji vid zavisti koji je bio i uzrok neprijateljstvu zlih ljudi prema Allahovim poslanicima, dobrim i učenim ljudima) itd. U tom smilu se mogu razumjeti riječi Jakuba, a.s., koji je savjetovao svoje sinove da pri ulasku u dvorac Aziza uđu na različita vrata, bojeći se da ne budu pogođeni zavišću zbog njihove brojnosti. O tome ajeti Kur'ana govore u kazivanjima o Jusufu, a.s.:

"'O sinovi moji', – reče onda, 'ne ulazite na jednu kapiju, već na razne kapije, a ja vas ne mogu spasiti od onoga što vam Allah odredi; moć pripada jedino Njemu; ja se u Njega uzdam, i neka se samo u Njega uzdaju oni koji se uzdaju!'

I kad uđoše onako kako im je otac njihov naredio, to im nimalo nije pomoglo da budu pošteđeni onoga što im je Allah bio odredio, jedino se ostvarila želja Jakubova, koju je izvršio, a on je, uistinu, veliki znalac bio, zato što smo ga Mi naučili, ali većina ljudi ne zna." (Jusuf, 67-68)

I hadisi Božijeg Poslanika, a.s., pojasnili su mnoge aspekte bolesti duše, između ostalog zavist, laž, ogovaranje, potvoru, te njihov rušilački utjecaj na ljude na ovom svijetu, uništavanje njihovih dobrih djela za ahiret itd. O zavisti koja se inače smatra bolešću duše

koja potpada pod sijanje nereda i smutnje, te o iskušenju, ponižavanju i drugim bolestima objavljene su dvije sure: El-Felak i En-Nas, koje se smatraju najuzvišenijim surama na koje su ukazali hadisi Poslanika, a.s., koji pojašnjavaju njihovu važnost i veličinu nagrade za njihovo učenje.

15- Podjela ljudske duše

Kur'an je podijelio ljudske duše na više kategorija, zavisno od njihovih osobina. U prvu kategoriju spada vjernička, smirena, koja je usmjerena ka ahiretu i koja ne gleda na ovaj svijet samo kao prolazan.

U drugu kategoriju spada duša koja sebe kori, koja uporno proračunava svoje poslove.

Treća je duša pokvarena, ona koja je izgrađena na lošim djelima.

Kur'an također govori o tome da je duša uvijek u borbi između griješenja i bogobojaznosti, a ona koja će pobijediti jeste duša koja se navikava na stalnu borbu sa strastima, hirovima i zabranjenim djelima. O svim ovim aspektima govori i Kur'an.

"A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje, i uđi u džennet Moj!" (El-Fedžr, 27-30)

Kunem se Danom kada Smak svijeta nastupi,
i kunem se dušom koja sebe kori.
zar čovjek misli da kosti njegove nećemo sakupiti?
Hoćemo, Mi možemo stvoriti jagodice prstiju njegovih ponovo.
Ali, čovjek hoće, dok je živ da griješi,
pa pita: 'Kada će Smak svijeta biti?'
Kad se pogled od straha ukoči,
i Mjesec pomrači,

i Sunce i Mjesec spoje –
tog Dana čovjek će povikati: 'Kuda da se bježi?'" (El-Kijama, 1-10)
"Ja ne pravdam sebe, ta duša je sklona zlu, osim one kojoj se Gospodar tvoj smiluje. Gospodar moj zaista prašta i samilostan je." (Jusuf, 53)
"A onome koji je pred dostojanstvom Gospodara svoga strepio i dušu od prohtjeva uzdržao Džennet će boravište biti sigurno." (En-Naziat, 40-41)

Kur'an je pojasnio da postoje tri kategorije ljudi, o tome govori sura El-Bekara, to su: vjernik, nevjernik i munafik (licemjer). Svaku navedenu skupinu Kur'an je opisao na poseban način. Što se tiče bolesti duše i srca, njih je dvije vrste; bolest sumnjičavosti, a najopasnija je sumnjati u nevidljivo, i druga je bolesti strasti, a pod ovu vrstu spadaju strasti čula, pri čemu se misli na spolni nagon, stomak i jezik. O ovoj temi moglo bi se vrlo podrobno i opširno pisati, a ako bismo otišli još dalje, dotaknuli bismo se i ostalih vrsta, tako da bi se pojašnjavanje ovoga odužilo.

16- Utjecaj kršenja ugovora i obećanja

Kur'an je potvrdio vrlo bitnu činjenicu koja se odnosi na to da će se onome ko prekrši ugovor s Allahom i ljudima neizbježno to odraziti na njegovo ponašanje. Jedan od aspekata takvog ponašanja jeste nifak ili dvoličnost, s kojim dolazi i do deformacije osobenosti, na onom svijetu takvu osobu čeka kazna, osim ako se ne povrati pokajanjem, tevbom:

"Ima ih koji su se obavezali Allahu: 'Ako nam iz obilja Svoga da, udjeljivat ćemo, zaista, milostinju i bit ćemo, doista, dobri!'
A kad im je On dao iz obilja Svoga, oni su u tome postali škrti i okrenuli se – a oni ionako glave okreću.

I nadovezao im je On na to pritvornost u srcima njihovim sve do Dana kada će pred Njega stati, zato što se onoga što su Allahu obećali ne pridržavaju i zato što stalno lažu." (Et-Tevba, 74-77)

Ovi ajeti, kako tradicionalni izvori navode, objavljeni su o ashabu Sa'lebu, koga je Poslanik, a.s., prozvao Džamijskim golubom, jer je svakoga dana obavljao namaz u džamiji. Međutim, ovaj ashab tražio je od Poslanika, a.s., da zatraži od Allaha bogatstvo za njega; bio je uporan u svom traženju zavjetovavši se Allahu, Poslaniku i ostalim vjernicima da će ako mu Allah podari imetak, svakome dati ono što je dužan. Kada je Poslanik, a.s., učinio dovu za njega, Uzvišeni Allah podario mu je imetak i bogatstvo, a kada je od njega (nakon nekog vremena) zatražio da udijeli zekat, ovaj je to odbio prekršivši svoje obećanje. Poslanik ga je prokleo, a njegov imetak zabranio je muslimanima ne uzevši od njega zekat, uprkos tome što se ovaj pokajao. Tako je bilo i nakon Poslanikove, a.s., smrti, odnosno za vrijeme trojice halifa: Ebu Bekra, Omera i Osmana r.a. U vrijeme halife Osmana umro je, ali od njega zekat nije uziman, odnosno umro je kao nevjernik.

Ovdje želimo ukazati na to da kršenje date obaveze porađa u srcu nifak, tj. dvoličnost, a u ponašanju deformacije: O tome govore i riječi Uzvišenog Allaha:

"I nadovezao im je On na to pritvornost u srcima njihovim sve do Dana kada će pred Njega stati, zato što se onoga što su Allahu obećali ne pridržavaju i zato što stalno lažu." (Et-Tevba, 77)

17- Načini vođenja diskusije i utjecaj na dušu

Kur'an je ukazao na vrste načina vođenja razgovora, diskusije, i davanja savjeta između ljudi, odnosno shodno različitostima njiho-

vih duša i karaktera. Vjera je savjet, kako nas je podučio i Poslanik, a.s., a Uzvišeni Allah o tome kaže:

> **"Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima ne najljepši način raspravljaj! Gospodar tvoj zna one koji su zalutali s Puta Njegova, i On zna one koji su na Pravom putu." (En-Nahl, 125)**
> **"Ti sa svakim – lijepo!, i traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!" (El-E'raf, 199)**
> **"A kada čuju besmislicu kakvu, od nje se okrenu i reknu: 'Nama naša djela, a vama vaša djela; mir vama! Mi ne želimo društvo neukih.'" (El-Kasas, 55)**
> **"A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog pomiritelja iz njegove, a jednog pomiritelja iz njene porodice. Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti, jer Allah sve zna i o svemu je obaviješten! (En-Nisa, 35)**
> **"Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti, onda se oni neće ogriješiti ako se nagode - a nagodba je najbolji način – ta, ljudi su stvoreni lahkomi! I ako vi budete lijepo postupali i Allaha se bojali, pa, Allah dobro zna ono što radite." (En-Nisa, 128)**
> **"...za one koji, i kad su u obilju i kad su u oskudici, udjeljuju, koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine." (Alu Imran, 134)**
> **"Reci: 'O robovi moji koji vjerujete, bojte se Gospodara svoga! One koji na ovom svijetu dobra djela budu činili čeka nagrada, a Allahova je zemlja prostrana; samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni.'" (Ez-Zummer, 10)**
> **"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje, sve dok se Allahovim**

propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepristrasno izmirite i budite pravedni; Allah, zaista pravedne voli.
Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha, da bi vam se milost ukazala." (El-Hudžurat, 9-10)

Ako se promisli o gore navedenim ajetima, zaključujemo da se pozivanje ka Allahu i načini vođenja diskusije odvijaju na jedan od slijedećih načina, a to su:

1- diskusija koja obiluje mudrošću, ovaj vid diskusije svojstven je razboritim i pametnim ljudima, onima koji imaju čista srca;

2- diskusija uz lijepe savjete, ona se vodi s ljudima koji imaju kolebljiva mišljenja;

3- diskusija koja se vodi lijepim argumentima, ovaj je oblik svojstven onima koji uživaju naklonost, koji su razboriti;

4- izbjegavanje neznalica, diskusija se ne vodi sa neznalicama i tvrdoglavim ljudima i onima koje je nemoguće uputiti;

5- diskusija koja se vodi pozivajući na nju s namjerom da se iznađe mogućnost rješenja, situacija kada se žele izmiriti dvije posvađane osobe i da se iznađe pomirenje, a ako posvađane osobe to žele, Uzvišeni Allah će im to omogućiti, shodno riječima:

"Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti..." (En-Nisa, 35);

6- pozivanje drugih da se uključe, ovo se smatra vrlo mudrim u iznalaženju rješenja problema; tu se misli na strane koje su bliske s onima koji su pogođeni problemom, jer su takve osobe osjećajnije i imaju veće zanimanje za rješenjem problema;

7- strpljenje je najbitnije, u svim slučajevima Uzvišeni Allah poziva na strpljenje i da se ne žuri s reakcijom, a najveća nagrada strpljivima jeste Džennet bez polaganje računa.

U dječijoj psihologiji Poslanik, a.s., podučava nas da se odgoj djece odvija shodno fazama i njihovom uzrastu. Isto nas tako Poslanik podučava da se ne pravi razlika među djecom u darivanju i u odnosima prem njiima, a zabranjuje da se djeca tuku, naređujući nam da ih ljubimo, blagonaklono se odnosimo prema njima i da im dajemo poklone. U Buharijevom sahihu navodi se da je Poslanik rekao: "**Budite pravedni prema vašoj djeci u davanju darova...**"

U kazivanju o Jusufu, a.s., navodi se da je glavni razlog svemu onome što se desilo Jusufu, a.s., zavist i podlost njegove braće jer su osjećali da ga otac više voli od njih.

U svim ovim Poslanikovim pedagoškim metodama oslikavaju se ljepota i preciznost koje ukazuju na podjelu starosne dobi djece, a dovoljno je reći da je savremena psihologija nakon dugogodišnjih istraživanja potvrdila ispravnost svega ovoga.

Poslušajmo kako je lijepo Kur'an doveo u vezu osobine ljudske duše i sociološke načine njena liječenja sukladno mnogim činiocima:

"Sve što vam je dato samo je uživanje u životu na ovom svijetu, a ono što je u Allaha bolje je i trajnije za one koji vjeruju i u Gospodara svoga se uzdaju;
za one koji se klone velikih grijeha i razvrata i koji, kad ih ko rasrdi, opraštaju;
za one koji se Gospodaru svome odazivaju, i koji molitvu obavljaju, i koji se o poslovima svojim dogovaraju, a dio od onoga čime smo ih opskrbili udjeljuju,
i za one koji se odupiru onima koji ih ugnjetavaju.
Nepravda se može uzvratiti istom mjerom, a onoga koji oprosti i izmiri se Allah će nagraditi; On, uistinu, ne voli one koji nepravdu čine.
Neće odgovarati onaj koji istom mjerom uzvrati za pretrpljenu nepravdu,
a odgovarat će oni koji ljude tlače i bez ikakva osnova red

na Zemlji remete; njih čeka bolna patnja.
Strpljivo podnostiti i praštati – tako treba svaki pametan postupiti.
Onaj koga Allah bez podrške ostavi neće poslije Njega imati nikoga da ga podrži. I ti ćeš vidjeti kako će nasilnici, kad dožive patnju, povikati: 'Postoji li ikakav način da se povratimo?'" (Eš-Šura, 36-44)

Ovi navedeni kur'anski ajeti nose u sebi poziv na sustezanje od ovog svijeta, jer ono što je na ahiretu bolje je i vječno, a ta vječna ahiretska nagrada pripast će onima koji su.

1- strpljivi i oni koji se klone strasti, griješenja, nereda kada se izlože tome;

2- onima koji se suzdrže u ljutnji;

3- onima koji su ustrajni u obavljanju ibadeta na najbolji način;

4- onima koji se savjetuju u teškoćama i onda kada teškoća nema i koji ne pribjegavaju samovolji i nasilju;

5- onima koji udjeljuju imetak onima kojima je to neophodno u teškim i sretnim vremenima;

6- onima koji pomognu potlačenom pred tlačiteljem bez obzira kakav on bio i koliku snagu posjedovao;

7- onima koji opraštaju i koji su pravedni u svim situacijama, pa čak i na svoju štetu ili štetu najbližih.

Navedeni ajeti predstavljaju zakon za odbranu prava pojedinaca i društva.

Mnogo je ajeta koji saniraju psihološka i društvena stanja, a njihovim proučavanjem dolazimo do činjenice da pravičnost s kojom je došao islam tokom mnogih stoljeća kojima je vladao, posebno kada je primjenjivan čisti Božiji zakon, ne može niti jedan drugi zakon kroz historiju obuhvatiti.

Ljudska duša ostat će nam uvijek velika tajna zbog toga što ne poznajemo veličanstvene Božanske ljepote kao što su intelekt ili pa-

met, ne poznajemo dušu sa svim onim što je čini, niti njene tajanstvenosti.

> **"Pitaju te o duši. Reci: 'šta je duša – samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.'"** (El-Isra, 85)

U jednoj od slijedećih knjiga pokušat ćemo obraditi ove uzvišene ljepote kojima je Uzvišeni Allah obdario čovjeka u odnosu na ostala bića. Također ćemo u narednoj knjizi obraditi snove i parapsihologiju, te kako je Kur'an tretirao psihičko stanje snivača, a u knjizi o sociologiji govorit ćemo o psihičkim, etičkim i anatomskim razlikama mozga kod muškarca i žene. Kur'an nije ništa zaobišao, ali ljudi su ti koji se inate, prepiru, a ne znaju da se sami sebi podsmjehuju. Istinu je rekao Uzvišeni Allah umirujući Poslanika, a.s., nakon što ga je njegov narod utjerivao u laž, napadao ga i proganjao dok im je on želio dobro:

> **"Mi znamo da tebe zaista žalosti to što oni govore. Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si ti lažac, nego nevjernici poriču Allahove riječi."** (El-En'am, 33)

Neka je Uzvišen Onaj Koji je svemu odredio svrhu i Koji je svakome dao njegovo pravo uputivši ga na Pravi put.

Do našeg susreta sa slijedećom knjigom.

DODATAK KNJIZI

Kako bismo imali cjelovitiji i jasniji uvid u tematiku kojom se bavi ova knjiga, u nastavku ćemo predstaviti nekoliko studija i tekstova renomiranih učenjaka iz arapskog svijeta koji se bave ovom tematikom. Autori tekstova priloženih u dodatku koji slijedi vrlo su poznati stručnjaci u medicini. Riječ je o autorima koji nastoje ukazati na nadnaravnost Kur'ana na polju medicinskih znanosti. Rezultati do kojih su došli u svojim studijama vrlo jasno ukazuju da je Kur'an već ukazao na činjenice koje medicina tek u novije vrijeme otkriva.

S obzirom na to da je tema ove knjige mozak, nervni sistem i psihologija, s disciplinama koje ona uključuje, u nastavku ćemo priložiti tekstove koji se bave problematikom u vezi s navedenom oblasti.

LJUBAV JE SMJEŠTENA U MOZGU

Prof.dr. Muhammed Seka Id
(stručnjak iz oblasti medicinskih znanosti)

Još uvijek je prisutno nastojanje da se funkcija mozga predstavi u vidu anatomske skice koja prikazuje dijelove mozga, što je pokušaj koji prate brojni nedostaci. Naime, način rada većine ljudskih organa može se dokučiti i na osnovu samoga pogleda na njih. Srce, naprimjer, nije ništa drugo do obična pumpa; plućna krila predstavljaju mijeh za napuhivanje, dok se o mozgu, koji ujedno igra i najbitniju ulogu u odnosu na ostale organe, na osnovu njegova izgleda ne može mnogo dokučiti. Ovaj organ doseže težinu od oko 1, 4 kg., i on ne obavlja samo funkciju sličnu onoj koju ima matična ploča u kompjuteru u odnosnu na ostale dijelove, već se smatra i prebivalištem svijesti i mišljenja, čak i osjećajem našeg egzistiranja. Imajući u vidu da se u našem tijelu, pored navedenih organa, nalaze i brojni drugi organi, može se reći da smo mozak ustavari mi.

U 19. stoljeću ljekar Franz Jozeph Gall tvrdio je da je riješio problem putem posebnog metoda *kranioskopije* koji se ogledao u tome da se karakter ličnosti da razaznati na osnovu izgleda lobanje.

Savremeni učenjaci uspjeli su uz mnogo napora podijeliti mozak na više dijelova, što su popratili odgovarajućom znanstvenom nomenklaturom. Razlučili su također za koje funkcije su zaduženi pojedini dijelovi mozga, kao mišljenje, emocije, govor i dr. Međutim, postavlja se pitanje šta je s funkcijama koje nisu nabrojane, a mozak ih obavlja?

Napredak nauke i tehnologije omogućio je da se proučavanju mozga pristupi na način koji je u prošlosti bio nepoznat. Došlo se do zaključka da činjenice koje su se do tada smatrale općeprihvatljivima i nisu tako vjerodostojne. Mozak je u suštini organ koji je podijeljen na područja koja imaju svoju funkciju. Linija ili nit koja razdvaja spomenuta područja daleko je krhkija i slabija nego što se pretpostavljalo. Naprimjer, kod osobe koja izgubi vid, režanj mozga koji je percipirao svjetlost u mozgu mijenja svoju funkciju u korist drugih čula. Ako osoba doživi moždani udar u području koje je zaduženo za pokretanje desne ruke, tada drugo područje preuzima tu funkciju.

Također su otkriveni posebni neuroni koji nam omogućavaju posebno vladanje i ponašanje prema svijetu oko nas, što nam pomaže da naučimo neke osnovne vještine, kao što su hodanje i govor, neophodne načine ponašanja, odnos prema drugima i sl.

LJUBAV JE UNUTAR MOZGA

Ljubav je duhovni dar koji je Uzvišeni Allah poklonio nama, ona počinje u mozgu i krči sebi put ka njenom fizičkom ispoljavanju. Međutim, emocionalni osjećaji koje nazivamo ljubav imaju vrlo

slabu povezanost s istinskom i pravom ljubavi, jer je ljubav energija koja se može upotrijebiti na pozitivan ili negativan način.[37]

Ako neko od tvoje djece koristi drogu, možeš ga voljeti bez ikakvih uvjeta i prihvatiti njegovo loše ponašanje nadajući se da neće upotrijebiti prekomjernu količinu koja bi ga odvela u smrt, ili možeš ispoljiti ljubav u vidu strogosti i smjestiti dijete u bolnicu kako bi mu spasio život. Suviše stroga ljubav može imati nepoželjne posljedice, isto kao što i pretjerana ljubav, dakle bezuvjetna, može biti nezdrava.

Ljubav se sastoji od tri vrste:

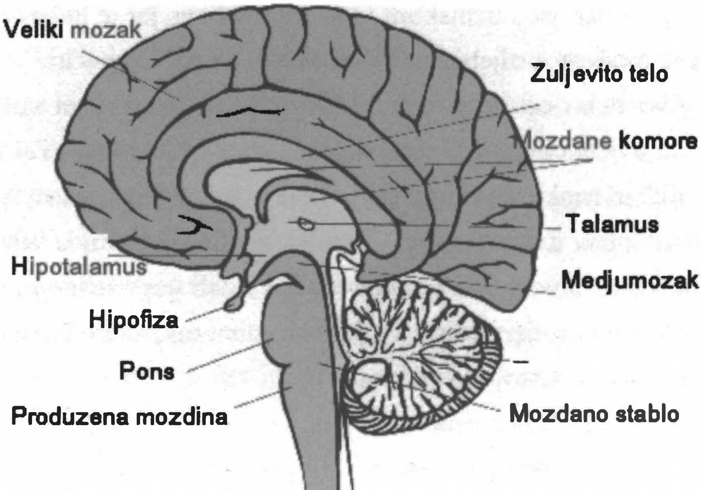
- duhovna bez ikakvih uvjeta;
- bratska ili prijateljska i
- romantična ljubav, povezana s emocijama.

Postoji i drugi način da se ispitaju ove tri vrste ljubavi, tako da na više načina možemo razlučiti ljubav kroz različite stepene i faze naših odnosa. U većini slučajeva, naročito kod otpočinjanja veze, osjećamo ogromnu emocionalnu privlačnost prema našim partnerima, a sa protokom vremena ova se ljubav produbljuje u bratsku, a potom u duhovnu ljubav.

Ljubav ne predstavlja fazu tjelesnog užitka, jer u mnogim slučajevima imamo jake emocionalne osjećaje pri upoznavanju. Ova faza se naziva fazom zaljubljenosti, koja se preobražava, s prolaskom vremena, u novu vezu koja zahtijeva unapređenje dublje veze s određenom osobom i ima povećanu podložnost drugim dvjema vrstama ljubavi.

---

37 Ukoliko dijete raste u okolini u kojoj nema ljubavi, sigurnosti i roditeljske njege, u njegovom se mozgu obilje sinapsi neće očuvati, već se 'osušiti', te će i mozak takvog djeteta biti znatno drukčiji od mozgova djece koja rastu u osjećajno bogatom ozračju. Doživljaji su poput hrane za mozak. Bogatstvo ljubavi i zdrave stimulacije omogućuju mozgu rast i uspješan razvoj, stoga poticajno ozračje pospješuje razvoj inteligencije i individualnih prednosti. Nasuprot tome, nestimulativno ozračje osiromašuje razvoj mozga. Nažalost, mozak velikog broja djece gladuje zbog manjka pažnje i odgovarajućih podražaja (doživljaja). Bez podražaja, bez korištenja, moždane stanice odumiru. (Časopis *Dijete, vrtić i obitelj*, br. 48, 2007.)(op. prev.)

A sada da se malo bolje upoznamo s naučnim pojašnjenjem ove veze. Učenjaci su nedavno ustanovili da postoji karta ili područje zaduženo za ispoljavanje ljubavi koja se nalazi u mozgu čovjeka i pomaže čovjeku u određenim spoznajama. Učenjaci smatraju da je ova karta ljubavi, koja se nalazi u mozgu, ustvari skup osobina koje čovjek želi da posjeduje neka druga osoba, prije svega ona osoba s kojom se želi povezati. Dakle, kada upoznaš osobu kod koje se nalaze osobine koje su zacrtane u tvom mozgu, osjećaš privlačnost prema toj osobi, ili suprotno tome. Ove se osobine skladište u mozgu tokom cijelog života, kao npr. osmijeh kod majke ili duhovna snaga kod oca, dakle to su osobine koje se sakupljaju cijelog života u tvom mozgu. Ako upoznaš osobu koja odgovara većini ovih osobina, tvoj mozak počinje izlučivati jednu hemijsku materiju koja podstiče radost.[38] Također tijelo izlučuje i hormone, kao što je *phenyl ethylamine*, što predstavljaju materiju koja utječe na raspoloženje, tako da osoba

38 U mozgu postoji jedno zanimljivo područje koje se naziva centar za prepoznavanje lica. Iz svakodnevne komunikacije poznato je da kada nekom zaboravite ime, ipak ćete se sjetiti lica. Vaš mozak skenira čovjeka koga upoznate, skladišti informacije u memoriji na određeno mjesto i prepoznaje ga kasnije. Mi smo socijalna bića i naš mozak je projektovan da prepoznaje lica. Pored navedenog, mozak obavlja i hiljade drugih funkcija koje su otkrivene i još uvijek se istražuju. Za svoj rad mozak troši ogromnu količinu energije, tj. kiseonika i glukoze, koje dobija putem krvi. Zbog toga je za normalan rad mozga izuzetno važna dobra cirkulacija. Male smetnje u opskrbi mozga mogu dovesti do zaboravnosti i gubitka koncentracije, glavobolje, vrtoglavice i zujanja u ušima. www.cpsbl.org/zdravlje (op. prev.)

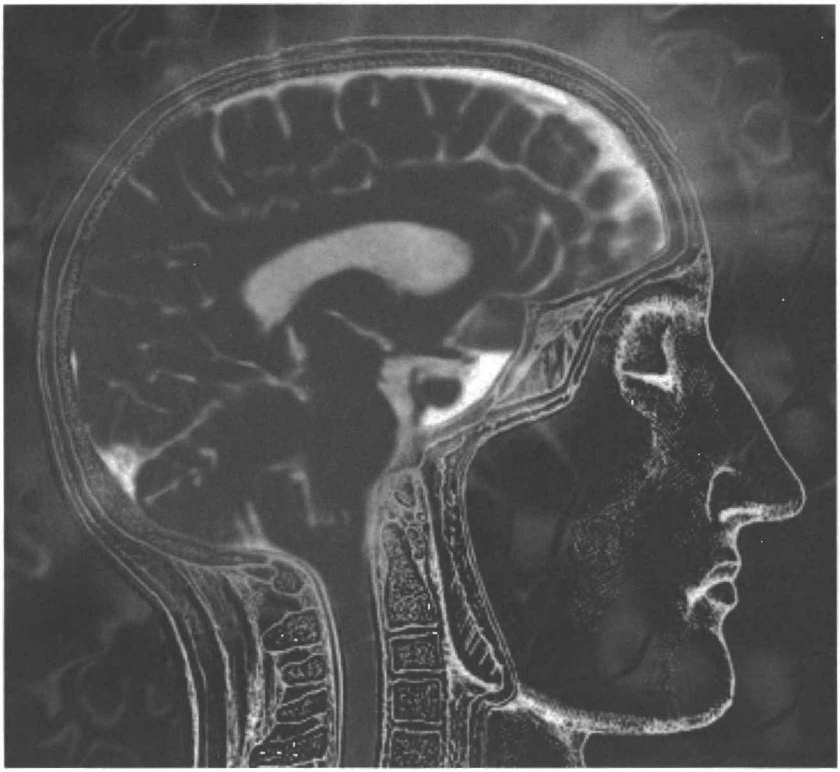
osjeća euforiju. Usto, tijelo izlučuje dodatne hemijske materije kao što je adrenalin, koji uzrokuje rumenilo u licu, znojenje ruku, brzo disanje i brže otkucaje srca. Nakon što draga osoba nestane, utjecaj ovih hemijskih supstanci opada, a čovjek biva pogođen na isti način kao osoba nakon što je konzumirala opojna sredstva, dakle osjeća zamor ili depresiju. Na ovaj način se može objasniti zašto osoba biva tužna kada je daleko od nekoga koga voli, ali se može objasniti i to zašto je osoba ovisna o ljubavi.

MOZAK I OSJEĆAJI

Studija koja je urađena na Medicinskom fakultetu pri Univerzitetu Yale koristeći se magnetskom rezonancom pojašnjava da muškarci upotrebljavaju lijevu stranu mozga u rješavanju složenih jezičkih problema, dok žene upotrebljavaju obje strane.[39] Ovo ujedno i pojašnjava zašto su žene sposobnije od muškaraca u jezičkom izražavanju, ali i u emocionalnom.

Unatoč tome što lijeva hemisfera mozga kontrolira govor, desna strana mozga učestvuje u emocionalnom izražavanju. Eksperimenti koji su urađeni na osobama koje imaju problema s desnom stranom mozga pojašnjavaju da te osobe govore bez osjećaja ili emocija.

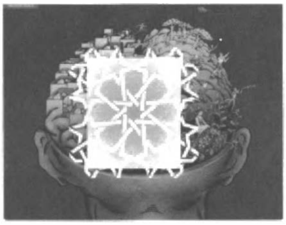
39 Razlike između muškog i ženskog mozga.
•Žene koriste više područja mozga kada razmišljaju!
•Mozak muškaraca je veći, ali se usljed starenja brže smanjuje nego kod žena!
•Mozak kod žena radi pri većoj temperaturi zbog toga što sagorijeva više glukoze nego mozak muškaraca!
•Muški mozak sadrži otprilike 6, 5 puta više sive stvari u odnosu na ženski mozak , dok kod žena mozak sadrži približno 10 puta više bijele tvari nego kod muškaraca, što objašnjava teoriju o tome da su muškarci uspješniji u matematičkim, dok su žene uspješnije u društvenim znanostima!
•Muškarci su na testovima inteligencije pokazali više uspjeha, i to otprilike za četiri do pet bodova više nego žene!
•Mnogo znanstvenika, pisaca i istraživača tvrde da muškarci dnevno izgovore manje riječi nego žene. Razlika može imati raspon od 1000 do čak 10 000 riječi na dan! www.scribd.com (op.prev.)

Žene posjeduju moć da upotrebljavaju obe strane mozga u isto vrijeme dok razgovaraju, ali mogu također da komuniciraju s centrima zaduženim za emocije u mozgu, i to u vrijeme dok pričaju, dok muškarci ne posjeduju ovu moć, zato ne mogu s lahkoćom da izraze svoje osjećaje. O tome svjedoče i mnoge studije koje potvrđuju da žene lakše i jasnije mogu da izraze ljubav i tugu od muškaraca. Ovakva razlika dovodi do neravnomjernosti u izražavanju i iskazivanju osjećaja između žena i muškaraca, tako da žene većinom istražuju neku temu sa svih aspekata, dok se muškarci ustremljuju direktno ka cilju, i u većini slučajeva bivaju pritješnjeni pretjeranim govorom žena.

Dihotomanija - lijevi i desni mozak

- **Lijevo**
- intelekt
- konvergentno
- konkretno
- analitičko
- racionalno
- objektivno
- sukcesivno
- linearno
- usmjereno
- znanost
- zapadno

- **Desno**
- intuicija
- divergentn
- apstraktno
- holističko
- intuitivno
- subjektivn
- simultano
- nelinearno
- slobodno
- umjetnost
- istočno

Psiholog Kostus Kafetsios smatra da je nemoć muškaraca da iskažu svoje osjećaje uzrokom mnogim problemima koji nastaju u vezama između muškaraca i žena. On tvrdi da je vrlo teško otkriti emocije i osjećaje kod muškarca.

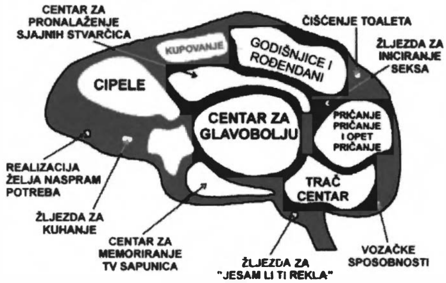
Izučavanje nervnog utjecaja na mozak otvara široka obzorja i pomaže u proučavanju neuropsihijatrijskih pojava. Tako neki naučnici smatraju da se šizofrenija može objasniti tumačenjem poremećaja neurona u mozgu i u neujednačenoj ravnoteži između dvije hemisfere, lijeve i desne. Tema nervnog upravljanja vrlo je korisna, ali još uvijek nedovoljno istražena, mnoge naučne studije koje proučavaju tajne ljudskog mozga još uvijek su u toku, dok o tajnama mozga znamo vrlo malo.

MUŠKI MOZAK

NAPOMENA: Žlijezda za "slušanje dječjeg plača u pola noći" nije prikazana zbog svoje zakržljalosti i može se primijetiti samo pod mikroskopom.

ŽENSKI MOZAK

NAPOMENA: Žlijezde za "sipaj ulje u motor" i "šuti za vrijeme igre" su vidljive samo ako je namiren "centar za pronalaženje sjajnih stvarčica" ili je "rasprodaja cipela".

(Jeste li znali?

1. I muškarci u startu imaju ženski mozak!

2. Najviši ikad zabilježen koeficijent inteligencije pripada jednoj ženi!

3. Muškarci nakon moždanog udara češće ostaju nijemi, dok se žene nakon takvih zdravstvenih tegoba ipak mogu oporaviti i govoriti, zbog toga što muškarci koriste samo jednu polovicu mozga za verbalne aktivnosti, dok žene koriste obje strane mozga i brže razmjenjuju informacije između lijeve i desne polutke!

4 . Ako muškarci ne slušaju žene dok govore to nije stoga što su loše volje ili su im žene dosadne već zato što im mozak teško razumije ženski glas!

5 . Prosječni muškarac misli na seks skoro svake minute, dok prosječna žena misli na seks jednom u dva dana!

6 . Ustanovljeno je da ženska dojenčad imaju daleko bolju i bržu reakciju na glasne i uznemirujuće zvukove nego dječaci!

7. Zagrljaj od 20 sekundi će u ženskom mozgu proizvesti oksitocin, čiji se efekt manifestira osjećajem povjerenja u osobu s kojom se grli! www.scribd.com (op. prev.)

MOŽDANI CENTRI ZADUŽENI ZA SLUH I VID U SVJETLU KUR'ANA

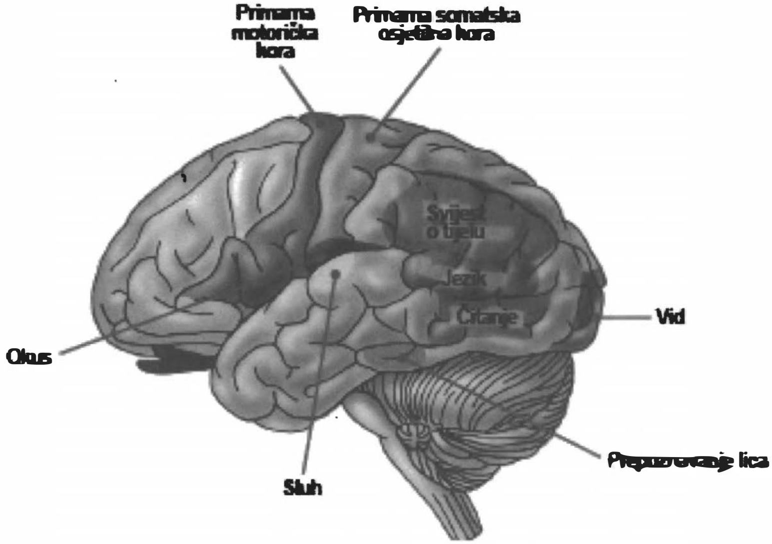
(prof.dr. Muhammed Džemil el-Habbal)

Čovjek je stvorenje koje je Uzvišeni Allah počastio u odnosu na sva ostala bića. Uzvišeni Allah kaže:

"Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali; dali smo im da kopnom i morem putuju, i opskrbili ih ukusnim jelima, i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili." (El-Isra, 70)

U prednjem dijelu mozga postoji posebno područje koje čovjeku omogućava da sam donosi odluke a putem poslanika i Božijih knjiga olakšano mu je traženje Pravog puta.[40]

40 Mozak je visokorazvijeni dio centralnog nervnog sistema koji održava i usklađuje funkcije čitavog organizma. Sva tehnička dostignuća, građevine i sve što nas okružuje, osim prirode, djelo je ljudskog mozga. To je jedini organ koji proučava sebe i svjestan je svog postojanja. Mozak je najsloženiji kilogram u univerzumu, složeniji od bilo kojeg kompjutera, satelitske mreže ili vasionskog broda. Sposobnost čovjekovog mozga da skladišti informacije i da ih se prisjeća najznačajniji je fenomen u čitavom svemiru. Naborani gornji dio mozga, tzv. korteks daje svijest, vid, sluh i reguliše pokrete. U topografiji mozga vijuge zauzimaju površinu od 2200 kvadratnih cantimetara. Ovdje leže mnogi kvaliteti koji razdvajaju čoveka od drugih stvorenja: kreativna misao, razmišljanje, govor i druge kompleksne radnje. www.cpsbl.org/zdravlje (op. prev.)

Ljudi se u pogedu korištenja poznatih sredstava i umnih centara (posebno područja koje se nalazi u prednjem dijelu mozga), u spoznaji Uzvišenog Allaha i njegovih znakova dijele se na tri skupine:

1-vjernici, koriste ovakvo ustrojstvo na ispravan način koristeći se svojim višim intelektualnim centrima kako bi spoznali i shvatili činjenice i dokaze prema kojima otvaraju svoje umne aparate analizirajući ono što im je podareno, nakon čega se pokoravaju Allahovim odredbama i naredbama slijedeći ih. U ovom slučaju Uzvišeni Allah povećat će im shvatanje, znanje i iman. Uzvišeni Allah kaže:

"A one koji su na Pravom putu On će i dalje voditi i nadahnut će ih kako će se vatre sačuvati. (Muhammed, 17)
"U tome je, zaista, pouka za onoga ko razum ima ili ko sluša, a priseban je." (Kaf, 37)

Autor djela *Safvetu tefasir,* tumačeći ovaj ajet, kaže da je on opomena i pouka za onoga koji pameti ima i njome se koristi;

2 – nevjernici, oni zatvaraju ovaj aparat ne koristeći se onim što im on pruža i udaljavajući se od svega što ih upućuje na Pravi put i shvatanje kur'anskih ajeta. Oni zabranjuju protok ovih činjenica i

informacija koje bi trebali shvatiti, dok, s druge strane, razumiju dunjalučke stvari na najbolji način ili pak percipiraju druge stvari koje nemaju nikakve vrijednosti i koje su lišene vjerovanja. Takve stvari oni slijede uprkos istinama vjere, tako da su pogođeni sljepilom i gluhoćom. Uzvišeni Allah kaže:

**"Ima ih koji dolaze da te slušaju. A možeš li ti učiniti da te gluhi čuju, koji ni pameti nemaju?
A ima ih koji te posmatraju. A možeš li ti uputiti na Pravi put slijepe, koji ni razuma nemaju?
Allah zaista neće nikakvu nepravdu ljudima učiniti, ljudi je sami sebi čine." (Junus, 42-44)**

Oni će postepeno gubiti aktivnost ovih viših umnih centara, sluh i vid, tako da bivaju pogođeni nervnim i psihičkim bolestima, a da ne spominjeno ahiretski gubitak.

Uzvišeni Allah kaže:

"Kazna za one koji protiv Allaha i Poslanika Njegova vojuju i koji nered na Zemlji čine jeste: da budu ubijeni, ili razapeti, ili da im se unakrst ruke i noge odsijeku ili da se iz zemlje prognaju. To im je poniženje na ovom svijetu, a na onom svijetu čeka ih patnja velika." (El-Maida, 33)

Nevjernici se svojom voljom suprotstavljaju vjerovanju, o čemu svjedoče i slijedeći kur'anski ajeti:

**"Ti ne možeš mrtve dozvati niti gluhe dovikati kada se leđima okrenu, niti možeš slijepe od zablude njihove odvratiti; možeš jedino dozvati one koji u riječi Naše vjeruju, oni će se odazvati." (En-Neml, 80-81)
A ako ih zamolite da vas na pravi putu upute, neće vam se odazvati; isto vam je pozivali ih ili šutjeli. (el-E'raf, 193)**

"...a na srca njihova pokrivače, da ga ne bi razumjeli, i gluhim ih učinimo. I kad ti spomeneš Gospodara svoga u Ku'anu, Njega jedinog, oni se preplašeni daju u bijeg." (El-Isra, 46)
"...onima čije su oči bile koprenom zastrte, da o dokazima Mojim razmisle, onima koji nisu htjeli ništa da čuju. (El-Kehf, 101)
"A kad bude objavljena koja sura, samo se zgledaju: 'Da li vas ko vidi?', i onda se udaljuju. Neka Allah srca njihova bez podrške ostavi, zato što su od onih ljudi koji neće da razumiju." (Et-Tevbe, 127)
Uzvišeni Allah će sigurno srca ovakvih osloboditi od svakog dobra, upute i vjerovanja. O tome Kur'an kaže:
"Ima onih koji dolaze da te slušaju, ali Mi smo na srca njihova zastore stavili, da Kur'an ne bi razumjeli, i gluhim ih učinili, pa i ako bi sve dokaze vidjeli, opet u njih ne bi povjerovali. A kada ti dolaze da se s tobom raspravljaju, govore oni koji ne vjeruju: 'To su samo izmišljotine naroda davnašnjih!'
Oni zabranjuju da se u Kur'an vjeruje, i sami se od njega udaljavaju, i sami sebe upropaštavaju, a da i ne primjećuju.'" (El-En'am, 25-26)

U tefsiru ovog ajeta navodi se da su politeisti ti koji zabranjuju i odvraćaju ljude od slušanja Kur'ana, pri čemu se i oni sami udaljavaju ne osjećajući da im njihovo nevjerstvo šteti.

Uzvišeni Allah kaže:

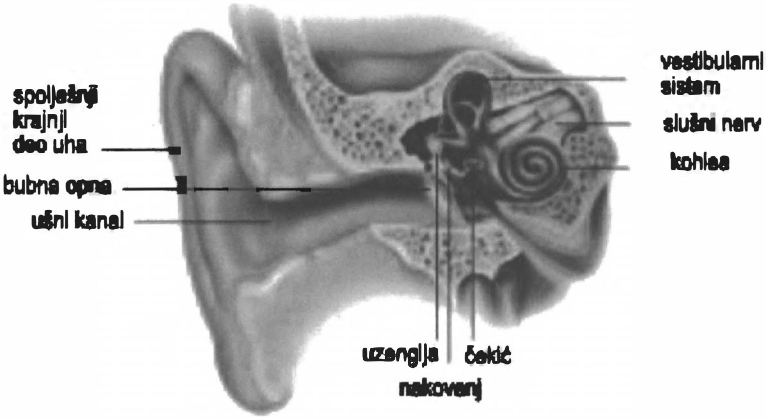
"Teško svakom lašcu, velikom grešniku! On čuje Allahove riječi kada mu se kazuju, pa opet ostaje ohol kao da ih čuo nije - njemu patnju neizdrživu navijesti." (El-Džasije, 7-8)

3- licemjeri, ova je skupina najopasnija, jer se oni služe lažima pokazujući neko svoje vjerovanje a krijući nevjerovanje. Oni stavljaju u funkciji ove centre u mozgu dozvoljavajući protok informacija do njih shvatajući ih, ali, zbog bolesti u njihovim srcima i zbog slijeđenja zabluda, donose unutar svojih duša odluku suprotnu vjerovanju, i na taj način niječu vjerovanje, ali i sve činjenice koje su s njim povezane. Oni, dakle, slijede ovakav oblik unutrašnjeg nevjerstva koji kriju dok licemjerno društvu pokazuju da su vjernici.

O tome Uzvišeni Allah kaže:

"Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!', a oni nisu vjernici. Oni nastoje da prevare Allaha i one koji vjeruju, a oni, i ne znajući, samo sebe varaju. Njihova srca su bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava; njih čeka bolna patnja zato što lažu." (El-Bekara, 8-10)

Ajet, dakle, ukazuje na to da će njih stići bolna kazna jer zbog njihovog licemjernog i lažnog pokazivanja vjerovanja zaslužuju bolnu kaznu. Nevjernike će zadesiti velika kazna (lehum azabun azim), a licemjere bolna kazna (lehum azabun elim bima kanu jekzibun). Licemjeri zaslužuju veću i bolniju kaznu jer im je i grijeh veći, i opasnost od njih je veća. Ovo je spomenuto i na početku sure *El-Bekara,* gdje su vjernici spomenuti u četiri ajeta, nevjernici u dva ajeta, a licemjeri u čak 13 ajeta.

Vjernici:

"Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali; onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i molitvu obavljali i udjeljivali dio od onoga što im mi budemo davali; i onima koji budu vjerovali u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe, i onima koji u onaj svijet budu čvrsto vjerovali. Njima će Gospodar njihov na Pravi put ukazati, i oni će ono što žele ostvariti." (El-Bekara, 2-5)

Nevjernici (kafiri):

"Onima koji neće da vjeruju doista je svejedno, opominjao ih ti ili ne opominjao – oni neće vjerovati. Allah je zapečatio srca njihova i uši njihove, a pred očima njihovim je koprena; njih čeka patnja golema." (El-Bekara, 6-7)

Licemjeri (munafici):

"Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!', a oni nisu vjernici.

Oni nastoje prevariti Allaha i one koji vjeruju, a oni, i ne znajući, samo sebe varaju.
Njihova srca su bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava; njih čeka bolna patnja zato što lažu.
Kada im se kaže: 'Ne remetite red na zemlji!', odgovaraju: 'Mi samo red uspostavljamo!'
Zar?! A, uistinu, oni nered siju, ali ne opažaju.
Kad im se kaže: 'Vjerujte kao što pravi ljudi vjeruju!', oni odgovaraju: 'Zar da vjerujemo u ono u što bezumni vjeruju?' A, uistinu, oni su bezumni, ali ne znaju.
Kada susretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo!', a čim ostanu nasamo sa šejtanima svojim, govore: 'Mi smo s vama, mi se samo rugamo.'
Allah njih izvrgava poruzi i podržava ih da u svom nevjerstvu lutaju.
Umjesto Pravim, oni su krenuli krivim putem; njihova trgovina nije im donijela nikakvu dobit, i oni ne znaju šta rade.
Slični su onima koji potpale vatru, i kad ona osvjetli njihovu okolinu, Allah im oduzme svjetlo i ostavi ih u mraku, i oni ništa ne vide!
Gluhi, nijemi i slijepi su, nikako da se osvijeste.
Ili, oni su nalik na one koji za vrijeme silnog pljuska s neba, u punom mraku, usred grmljavine i munja, stavljaju zbog gromova prste u uši svoje bojeći se smrti - a nevjernici ne mogu umaći Allahu - i munja samo što ih ne zaslijepi; kada god im ona bljesne, oni prođu, a čim utonu u mraku stanu. A da Allah hoće, mogao bi im oduzeti i sluh i vid, jer Allah, zaista, sve može." (El-Bekara, 8-20)

Licemjeri su kao i nevjernici, tumaraju u zabludi, srca su im zapečaćena i mozak im je pogođen psihičkim bolestima jer se ne

koriste višim moždanim centrima na ispravan način. Za njih je kazna veća nego za nevjernike:

"Licemjeri će na samom dnu Džehennema biti, i ti im nećeš zaštitnika naći." (En-Nisa, 145)

Pitanje koje se samo od sebe nameće glasi: Koja je razlika između nevjernika i licemjera u ovom slučaju?

Nevjernici su u situaciji koju smo gore opisali, dok su licemjeri u situaciji opisanoj malo prije navedene, jer oni shvataju stvari koje se tiču vjere, percipiraju ih u moždane centre zadužene za sluh i vid, ali zbog bolesti u njihovim srcima i zbog slijeđenja zabluda i strasti oni unutar duše niječu i Ne vjeruju u njih, mada lažno manifestiraju svoje vjerovanje. Uzvišeni Allah kaže:

"Kada susretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo!', a čim ostanu nasamo sa šejtanima svojim, govore: 'Mi smo s vama, mi se samo rugamo.'" (El-Bekara, 14)
"To je zato što su vjernici bili, pa nevjernici postali, i onda su im srca zapečaćena, pa ne shvataju." (El-Munafikun, 3)
"O Poslaniče, neka te ne zabrinjava to što brzo nevjerovanje ispoljavaju oni koji ustima svojim govore: 'Vjerujemo!', a srcem ne vjeruju, i Jevreji koji izmišljotine mnogo slušaju i koji tuđe riječi rado prihvataju, a tebi ne dolaze, koji smisao riječima s mjesta njihovih izvrću i govore: 'Ako vam se ovako presudi, onda pristanite na to, a ako vam se ne presudi, onda nemojte pristati!' A onoga koga Allah želi u njegovoj zabludi ostaviti, ti mu Allahovu naklonost ne možeš nikako osigurati. to su oni čija srca Allah ne želi da očisti; njih na ovom svijetu čeka poniženje, a na onom svijetu patnja golema." (El-Maida, 41)
"Zar se vi nadate da će vam se Jevreji odazvati i vama za ljubav vjernici postati, a neki među njima su Allahove

riječi slušali pa su ih, pošto su ih shvatili, svjesno izvrnuli." (El-Bekara, 75)

Dahhak od Ibn Abbasa prenosi: "Znači, licemjeri među Židovima, kada bi sreli ashabe Božijeg Poslanika, a.s., govorili bi: 'Vjerujemo.'"

Sedi kaže da su ovi Židovi vjerovali, a potom zanijekali. Oni su, kako tvrdi Sedi, proturječili Tevratu, iako su znali da su počinili grijeh.

Uzvišeni Allah kaže:

"Ima li većeg nasilnika od onoga koji brani da se u Allahovim hramovima ime Njegovo spominje i koji radi na tome da se oni poruše? Takvi bi trebalo da u njih samo sa strahom ulaze. Na ovom svijetu doživjet će sramotu, a na onom svijetu patnju veliku!" (El-Bekara, 114)

"Ali zato što su zavjet prekršili i što u Allahove dokaze nisu povjerovali, što su ni krive ni dužne vjerovjesnike ubijali i što su govorili: 'Naša su srca okorjela', Allah im je, zbog nevjerovanja, njihova srca zapečatio, pa ih je samo malo vjerovalo." (En-Nisa, 155)

Riječi (kulubuna gulf), dakle, znači: prekrivena, što je slično politeistima:

"'Srca naša su', govore oni, 'pod pokrivačima, daleka od onoga čemu nas ti pozivaš, i mi smo gluhi za to, a između nas i tebe je pregrada, pa ti radi, i mi ćemo raditi.'" (Fussilet, 5)

"Onima koji su bili vjernici, i zatim postali nevjernici, pa opet postali vjernici, i ponovo postali nevjernici, i pojačli nevjerovanje, Allah doista neće oprostiti i neće ih na Pravi put izvesti. (En-Nisa, 137)

Dakle, munafici su opisani ovim svojstvima, jer su vjerovali, a potom zanijekali vjerovanje, njihova srca su zapečaćena. Dok, opis da su uzeli nevjernike za prijatelje nasuprot vjernicima znači da su na istom stepenu u prihvatanju činjenica, oni se raduju pri susretu s vjernicima, a kada se udalje, govore nevjernicima: "Mi smo s vama, mi se samo s vjernicima ismijavamo."

Poseban slučaj!

Ovo se odnosi na vjernike koji preziru nevjerstvo.

"Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri, čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo, stići će srdžba Allahova, i njih čeka patnja velika." (En-Nahl, 106)

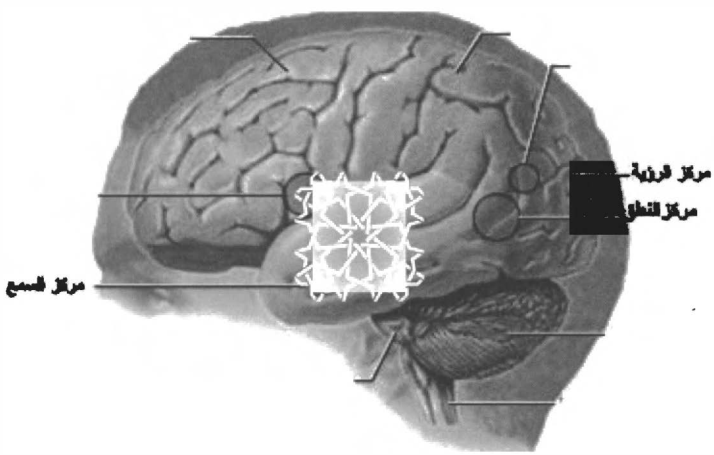
Srca vjernika, koji preziru nevjerstvo smirena su imanom, viši umni centri su im također pod utjecajem imana. Osnova svega jeste srce, o čemu Uzvišeni Allah kaže:

"Samo će onaj koji Allahu srca čista dođe spasen biti." (Eš-Šua'ra, 89)

Za iman, nevjerstvo i licemjerje polagat će se račun, zato vjernik treba očistiti svoje srce, ojačati iman promišljanjem i ispravnim djelovanjem, u skladu s kur'anskim ajetima i uputama Poslanika, a.s. Uzvišeni Allah kaže:

"Ko bude dobra djela činio i usto vjernik bio, trud mu neće oslobođen nagrade ostati, jer smo mu ga sigurno Mi pribilježili." (El-Enbija, 94)

"A onaj ko je dobra djela činio, a vjernik bio, neće se nepravde ni zakidanja nagrade plašiti." (Ta - Ha, 112)

Nevjernici imaju također više moždane centre zadužene za vid i sluh, ali ih ne koriste, posebno kad je riječ o vjerovanju u Allaha, dž.š., Sudnji dan, proživljenje itd. Oni se tome suprotstavljaju i ne koriste se ovim centrima kako bi shvatili i slijedili ove činjenice, kao što je to slučaj sa vjernicima. Oni, dakle, rade suprotno tome stavljajući barijeru kako ne bi shvatili kur'anske ajete. Uzvišeni Allah kaže:

"Kad se Allah samo spomene, grče se srca onih koji u onaj svijet ne vjeruju, a kada se spomenu oni kojima se oni pored Njega klanjaju, odjednom ih radost obuzme." (Ez-Zumer, 45)

"...a na srca njihova pokrivače da ga ne bi razumjeli, i gluhim ih učinimo. I kad ti spomeneš Gospodara svoga u Ku'anu, Njega Jedinog, oni se preplašeni daju u bijeg." (El-Isra, 46)

"To vam je zato što niste vjerovali kad se pozivalo Allahu Jedinom, a vjerovali ste ako bi Mu se neko drugi smatrao jednakim! Odluka pripada jedino Allahu, Uzvišenom i velikom." (Gafir, 12)

"Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtane u vidu ljudi i džina, koji su jedni drugima kićene besjede govorili, da bi ih obmanuli – a da je Gospodar tvoj

htio, oni to ne bi učinili; zato ti ostavi njih, i ono što izmišljaju." (El-En'am, 112)

Kad je riječ o moždanim centrima, nevjernici su na istom nivo kao i vjernici, jer ih svi posjeduju, ali zato nevjernici prihvataju i shvataju samo ono što žele, a preziru ono što bi im popravilo njihovo stanje, tako da su oni na stepenu životinja, koje nemaju centre moždane svijesti. Uzvišeni Allah kaže:

"Misliš li ti da većina njih hoće da čuje ili da nastoji da shvati? Kao stoka su oni, čak su još dalje s Pravog puta skrenuli." (El-Furkan, 44)
"Mi smo za Džehennem mnoge džine i ljude stvorili; oni pameti imaju, a njima ne shvataju; oni oči imaju, a njima ne vide; oni uši imaju, a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori - oni su zaista nemarni. (El-E'raf, 179)
Oni koji neće da vjeruju slični su stoci na koju se viče, ali ona čuje samo zov i viku. Gluhi, nijemi i slijepi - oni ništa ne shvaćaju." (El-Bekara, 171)

Rezultat toga jeste da Uzvišeni Allah zapečati srca nevjernika i njihove moždane centre, tako da bivaju postepeno pogođen atrofijom. Inače neuro - psihičke bolesti su česta pojava kod nevjerničkih društava, materijalista koji u većini slučajeva obolijevaju od Alhajmerove bolesti, koja je inače raširena na Zapadu, dok je vrlo rijetko prisutna u islamskim društvima. Uzvišeni Allah kaže:

"Allah je zapečatio srca njihova i uši njihove, a pred očima njihovim je koprena; njih čeka patnja golema." (El-Bekara, 7)

Ovdje se u ajetu pod riječju (kulub) misli na um i razum, koje Arapi, isto tako, u prenesenom smislu nazivaju riječju "kulub".

Ikrima tumačeći ajet:

"O ljudi, kako možete sumnjati u oživljenje, pa Mi vas stvaramo od zemlje, zatim od kapi sjemena, potom od ugruška, zatim od grude mesa vidljivih i nevidljivih udova, pa vam pokažemo moć Našu! A u materice smještamo šta hoćemo, do roka određenog, zatim činimo da se kao dojenčad rađate i da poslije do muževnog doba uzrastate; jedni od vas umiru, a drugi duboku starost doživljavaju, pa začas zaboravljaju ono što saznaju. I ti vidiš zemlju kako je zamrla, ali kad na nju kišu spustimo, ona ustrepće i uzbuja, i iz nje iznikne svakovrsno bilje prekrasno." (El-Hadždž, 5) kaže da onaj ko uči Kur'an neće zapasti u ovakvo stanje.

Vjernici uvijek kažu: "Čuli smo, i pokoravamo se", dok nevjernici i licemjeri kažu: "Čuli smo i ne pokoravamo se." Rezultat toga jeste da se sljedeće riječi Uzvišenog Allaha odnose na vjernike:

"'Izlazite iz njega svi', reče On, 'jedni drugima ćete neprijatelji biti!' Od Mene će vam uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti." (Taha, 123)

A na nevjenrike i licemjere odnose se slijedeće riječi:

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti, i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživiti." (Taha, 124)

Istinu je rekao Uzvišeni Allah i Njemu pripada svaka hvala.

LICE, OGLEDALO DUŠE

Abdurezzak Nufel

Kur'an je u svojim časnim ajetima ukazao da lice čovjeka promijeni boju, tj. pocrni kada padne u očaj i tugu, a o tome govore slijedeći kur'anski ajeti:

"I kad se nekome od njih javi da mu se rodila kći, lice mu potamni i postaje potišten." (En-Nahl, 58)

"A kad nekog od njih obraduju viješću da mu se rodila ona koju pripisuje Milostivom, lice mu se pomrači i postaje potišten." (Ez-Zuhruf, 17)

Kur'an je naveo vrlo bitnu činjenicu koja nedvosmisleno govori o tome da je ljudsko lice ogledalo duše, tako da se stanje i situacija u kojoj se neko nalazi mogu vidjeti posmatrajući njegovo lice. U tom smislu, Kur'an, također, kaže:

"A kad im se naši jasni ajeti kazuju, ti primjećuješ veliko negodovanje na licima onih što ne vjeruju, koji umalo da

ne nasrnu na one koji im riječi Naše kazuju. Reci; 'Hoćete li da vam kažem što će vam biti mrže od toga? – Vatra kojom Allah nevjernicima prijeti, a grozno će ona prebivalište biti.'" (El-Hadždž, 72)

"Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici strogi su prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tle padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo, na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tle. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci, pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača, da bi On vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku." (El-Feth, 29)

O ovoj činjenici se nije znalo ništa sve dok nauka nije napredovala dolazeći do bitnih rezultata u svojim proučavanjima. Ovu činjenicu potvrdila su medicinska i psihološka istraživanja potvrđujući da je lice čovjeka doista ogledalo duše, kako je to i Kur'an naveo još stoljećima ranije. Dr. Gaylord Haros o tome kaže: "Tvoje je lice ustvari tvoja poruka svijetu, kroz njega se drugi mogu upoznati sa situacijom u kojoj se nalaziš, čak se i sam možeš pogledati u ogledalo i tačno odrediti svoje stanje i pitajući svoje lice šta mu je neophodno... Crne tačke ispod očiju dokaz su da je čovjeku neophodna ishrana, svjež i čist zrak, dok bore koje se pojavljuju vrlo jasno govore o obimu onoga što je čovjeka zadesilo tokom života, one su znak koji govori o tome na koji način protječe čovjekov život."

Savremena medicina konstatira da lice posjeduje 55 mišića koje koristimo bez naše volje i svijesti prilikom izražavanja naših osjećaja i emocija. Ove mišiće okružuju nervi koji ih povezuju s mozgom, preko mozga ovi mišići povezuju se s ostalim dijelovima tijela. Također, na licu se reflektira sve ono što čovjeka obuzima u grudima

ili što osjeća u bilo kojem dijelu tijela. Svaki događaj, dobar ili loš, ostavlja na licu dubok trag, stoga je čovjekovo lice jedini dio tijela koji otkriva čovjeka i govori o njegovom stanju, i ne postoji ni jedan drugi organ, osim lica, pomoću kojeg je moguće pročitati čovjekovo stanje u kojem se nalazi.

Štaviše, učenjaci tvrde da je moguće otkriti čovjekovu prirodu i karakter putem bora na čelu.

Tvrdoglave i uporne osobe koje ne odustaju od svojih ciljeva obično stiskaju usne, tako da se takva slika pojavljuje i onda kada nemaju namjeru pokazivati inat.

Rane bore oko očiju govore o učestalom smijanju, dok duboke bore oko očiju ukazuju na ljutnju i pesimizam.

Kod govornika (oratori) i osoba koje se bave sličnim poslovima, kao što su advokati i sl., na sredini obraza pojavljuju se duboke linije koje sežu do brade, dok kod osoba koje većinu vremena provode pišući, kao što su daktilografi, potom krojači i svi oni koji su primorani zbog specifičnosti posla da drže glavu pognutu, bore se pajavljuju na vratu, odnosno ispod brade.

Dr. Alexis Karel, dobitnik Nobelove nagrade na polju medicine i hirurgije tvrdi: "Oblik lica ovisi o situaciji u kojoj se nalaze mišići koji se pokreću unutar masnog tkiva ispod kože, dok stanje ovih mišića uvelike ovisi o idejama i njihovom protoku."

Svaki čovjek može dati izraz svome licu koji želi i ove se maske uvijek pridržava, ali se naše lice, uprkos našem protivljenju, postepeno oblikuje shodno stanju naših osjećaja, tako da s prolaskom godina lice postaje odgovarajuća slika osjećaja, želja i nadanja osobe.

Lice također izražava i dublje aspekte aktivnosti osjećaja, tako da se na njemu, pored pokvarenosti i podlosti osobe, njegove inteligencije, želja, emocija i strahova, može odražavati narav tijela te organske i psihičke bolesti. Činjenica je da izgled organa u čovjekovom tijelu ovisi o prehrani tkiva, a prehrana tkiva regulisana je rasporedom unutrašnjeg centra, odnosno vrstom aktivnosti koje sprovode žlijezde i probavni aparat. Na osnovu toga, izgled tijela upućuje nas na stanje organa, dok je lice sažetak cijelog tijela i ono reflektira funkcionalnost žlijezde štitnjače, želuca, crijeva, nervnog sistema, tj. upućuje na osobenost i vrstu bolesti kod osobe.

Ukratko rečeno, svaka osoba nosi na stranicama svoga lica specifičnosti svoga tijela i duha.

Na ovaj način nauka je došla do dokaza na koje je Kur'an već ukazao govoreći o licu kao ogledalu duše na kojem se reflektiraju stanja čovjeka, naročito kad je riječ o situacijama koje govore o emocionalnoj prirodi čovjeka, njegovim osjećajima i slično. Zato je lahko prepoznati na čovjekovom licu tugu i očaj, čak i onda kada ih prekriva maska, ali, isto tako, lice reflektira i sreću, smirenost i zadovoljstvo, odnosno znakove duhovnog stanja čovjeka.

BIOLOŠKI SAT

prof.dr. Misbah Sejjid Kamil

Uzvišeni Allah kaže:

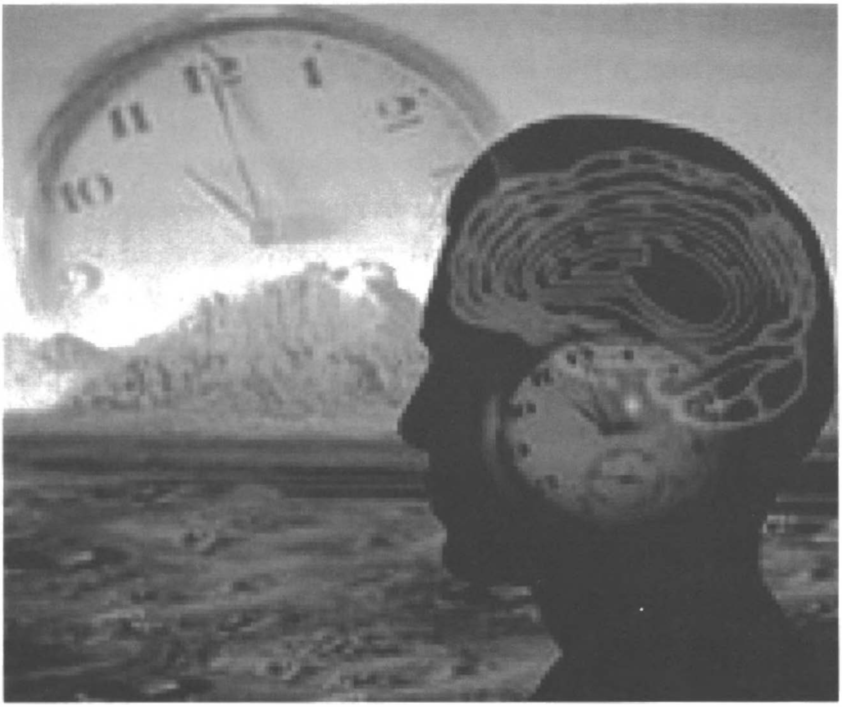
"Mi ćemo im pružati dokaze Naše u prostranstvima svemirskim, a i u njima samim, dok im ne bude sasvim jasno da je Kur'an istina. A zar nije dovoljno to što je Gospodar tvoj o svemu obaviješten?" (El-Fussilet, 43)
"On čini da zora sviće, On je noć odredio za počinak, a Sunce i Mjesec za računanje vremena; to je odredba Silnoga, Sveznajućeg." (El-En'am, 96)
"Koliko smo Mi samo gradova razorili! I kazna Naša im je dolazila noću i danju kad bi prilegli." (El-E'eraf, 4)
"On vam je dao noć da u njoj počinak imate, i dan da gledate. To su dokazi za ljude koji čuju." (Junus, 67)
"O vjernici, neka od vas u tri slučaja zatraže dopuštenje da vam uđu oni koji su u posjedu vašem i koji još nisu spolno zreli: prije jutarnje molitve i kad u podne odložite odjeću svoju, i poslije obavljanja noćne molitve. To su tri doba kada niste obučeni, a u drugo doba nije ni vama ni njima grijeh, ta vi jedni drugima morate ulaziti.

Tako vam Allah objašnjava propise! A Allah sve zna i mudar je." (En-Nur, 58)
"Zar nisu vidjeli da smo učnili noć da u njoj otpočinu, a dan vidnim? – to su, zaista, dokazi za narod koji vjeruje." (En-Neml, 86)
"Reci: 'Kažite vi meni – ako bi Allah dao da vam noć potraje vječno, do Sudnjeg dana, koji bog bi vam, osim Allaha, svjetlo dao? Zar ne čujete?'
Reci: 'Kažite vi meni – ako bi Allah dao da vam dan potraje vječno, do Sudnjeg dana, koji bog bi vam, osim Allaha, noć dao da u njoj otpočinete? Zar ne vidite?
Iz Milosti Svoje On vam je dao noć i dan; da se u njoj odmarate, a da iz dobara Njegovih privređujete i da zahvalni budete.'" (El-Kasas, 71-73)
"I jedan od dokaza Njegovih jeste san vaš noću i po danu, i nastojanje vaše da steknete nešto iz obilja Njegova; to su, zaista, pouke za ljude koji čuju." (Er-Rum, 23)
"Allah vam je dao noć da se u njoj odmarate, a dan da vidite. Allah je neizmjerno dobar prema ljudima, ali većina ljudi neće da zahvaljuje." (El-Gafir, 61)

POUKE IZ NAVEDENIH AJETA

Uzvišeni Allah načinio je čovjeku dnevnu organizacionu ulogu smjenjivanjem dana i noći, tako da je odredio dan za posao i slične aktivnosti, a noć za odmor i stanovanje. Načinio je noć hladnom i tamnom, njenu hladnoću uzrokom pod kojim slabi pokretačka snaga, a njenu tminu uzrokom smirenosti pojavnih čula, intelekta i duha. Pored toga, odlikovao je svaki period noći i dana posebnošću, tako da se ibadeti u posljednjoj trećini noći, potom se ujutro klanja

sabah - namaz. Zatim je Uzvišeni Allah podario odmor u podne, tj. spavanje u podne *(kajlule)* radi odmaranja uma i duha.

Isto je tako Uzvišeni Allah naredio da se čuva srednji namaz (ikindija - namaz), štaviše, izdvojio je radnike koji su primorani raditi određene poslove kao što su noćni čuvari, potom one neophodne poslove predviđene da se obavljaju noću jer je većina noći predviđena za odmor i spavanje, osim određenog dijela, odnosno posljednje trećine noći, dok je većina dana predviđena za posao, tj. dnevne aktivnosti, osim jednog određenog dijela, a to je podne.

Ovo se u potpunosti podudara s biološkim ritmom i biološkim satom koji precizira aktivnost tijela.

Enes, r.a, pripovijeda: "Došla su tri čovjeka kući Božijeg Poslanika i kod njegovih žena se raspitivali o njegovim tajnim ibadetima. Dobivši odgovor, učini im se kao da to nije dovoljno, pa rekoše:

'Gdje smo mi u odnosu na Božijeg Poslanika. Njemu su oprošteni svi grijesi, prošli i budući.'

Jedan od njih reče: 'Što se mene tiče, ja ću od sada cijele noći provoditi u ibadetu.'

Drugi reče: 'A ja ću od sada svaki dan postiti i nikako neću prekidati post.'

Treći reče: 'A ja ću se kloniti žena i nikako se neću više ženiti.'

Zatim je došao Poslanik i upitao: 'Vi ste oni što su rekli to i to? Tako mi Allaha, ja sam pobožniji i bogobojazniji od vas, ali ja postim i mrsim, klanjam i spavam, a i živim bračnim životom! Ko god se udalji od mog sunneta (načina života i rada), on ne pripada meni.'" (Buhari i Muslim).

Učeni ashabi, tabiini te učenjaci poslije njih razilaze se u pogledu toga da li je dozvoljeno sijeljenje nakon jacija - namaza. Neki ne dozvoljavaju nakon jacije da se sijeli, drugi to dozvoljavaju, ako je sijeljenje radi nauke, ili iz neke potrebe dok je većina mišljenja da je riječ o olakšici.

KORISTI OD SUNNETA ALLAHOVOG POSLANIKA

Koristi su sljedeće:

1. određivanje noći za spavanje i odmor, osim posljednje trećine noći, koja je predviđena za namaz, zikr i promišljanje;

2. rani odlazak na počinak, nakon jacija – namaza, osim ako postoji druga potreba;

3. podsticanje i pripremanje za odmor i počinak tokom noći, tako da se svjetla pogase pri spavanju i da se ne pravi buka noću, jer su ti vanjski utjecaji vrlo bitni za biološki sat kako ćemo i vidjeti;

4. zabrana koja se odnosi na obavljanje namaza nafile noću kada se ima veliki osjećaj za snom, tako se udovoljava prirodnim potrebama tijela;

5. zabrana obavljanja posla, pa čak i ako je riječ o ibadetima nauštrb prirodnih potreba tijela.

BIOLOŠKI RITAM S NAUČNOG ASPEKTA

Redovni biološki ritam

Pod redovnim biološkim ritmom podrazumijeva se periodično odstupanje od minimalne granice do maksimuma, i opet do minimalne granice, kada je riječ o aktivnostima tjelesnih organa. To je u skladu s utvrđenim vremenskim planom koji je ujedno i nepromjenljiv, što je jedna od karakteristika vrlo bitna za živu materiju.

SPECIFIČNOSTI BIOLOŠKOG RITMA

Određen je genetskim naslijeđem, dakle ne stječe se.

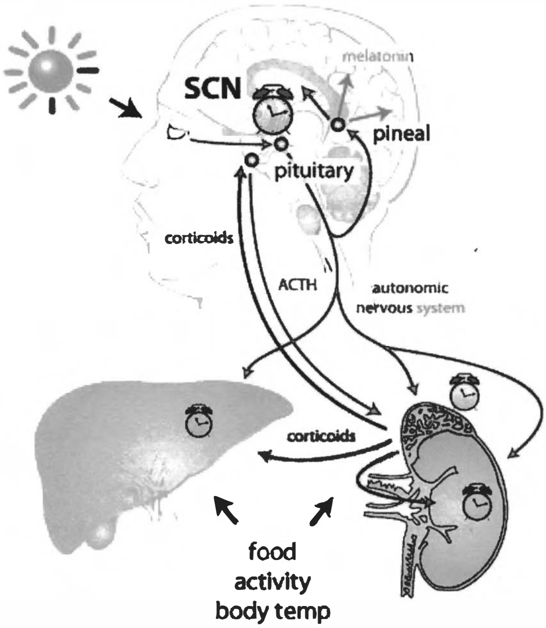
Stalan je unutar jedne vrste (*miš*- noćna aktivnost, dnevni odmor, *čovjek* - dnevna aktivnost, noćni odmor).

Njegovo postojanje ne ovisi od vanjskih činilaca, kao što su svjetlost i tmina, ali se prilagođava njima shodno promjenama koje obuhvataju ritam povećanjem i smanjivanjem.

VREMENSKO PRILAGOĐAVANJE TIJELA

Svaki aparat, funkcija i organi rade unutar sveobuhvatnog plana koji podrazumijeva najviše koristi za tijelo (život i zdravlje). Tako u toku dana aktivnim bivaju nervni sistem, srce i krvotok, disajni ogani, povećava se izlučivanje hormona koji osiguravaju energiju kao npr., kortizon, potom hormon koji se prije kortizona na jedan sahat aktivira i omogućava izlučivanje kortizona. U toku noći povećava se

aktivnost izlučivanja koje dovodi do odmora i smirenosti tjelesnih aparata, kao što je to slučaj s melatoninom – prostaklin-nervni sistem- limfne ćelije i bijela krvna zrnca koji ojačavaju odbranu tijela, zato odbrana dolazi uglavnom noću kada se smanjuje nivo kortizona, a samim time aktiviraju se sredstva imuniteta, tako da konstantno djelovanje ovog hormona na imunitet iščezava.

BIOLOŠKI SAT

On je odgovoran za periodično usmjeravanje i vremensko planiranje, na stabilan i sređen način djelovanja.

Gdje se nalazi?

Nalazi se u centru iznad mozga te u drugim ćelijama i tkivima. Studije su pokazale da dijelovi rožnjače ne razdvajaju periodični biološki ritam.

Ko upravlja biološkim satom?

Postoje geni koji se zovu per i tim, oni su pod utjecajem tmine i svjetlosti; smanjuju se sa jarkom svjetlošću a povećavaju u tmini, a ako se poveća njihov kvantitet, dolazi do sjedinjavanja, a potom, povratnim napajanjem, dolazi do zaustavljanja aktivnosti gena koji su ih napravili, zatim dolazi do analize, a potom počinje ciklus ispočetka.

Postoje dva gena koji se nazivaju "clock" i oni se sjedinjavaju sa genom per i tim kako bi ih aktivirali i otpočeli s radom biološkog sata. Ova četiri gena sačinjavaju centar biološkog sata. Ciklus započinje u podne, potom se gomilaju proteini, dok ne dostignu svoj maksimum pred zoru, kad se smanjuju kako bi otpočeo (u podne) novi ciklus.

Vanjski činioci koji utječu na biološki sat

Neophono je biti pažljiv jer je biološki sat podržan sam od sebe, tako da radi na prirodan način, dok promjene i utjecaji izvana rade u okviru kontrole s povećanjem ili smanjivanjem biološkog ciklusa.

Svjetlo i tama - budnost i san - buka i tišina

Ovi vanjski utjecaji rade na ponovnoj adaptaciji uz preovlađujuću ulogu okoline, i to uz način promjene kvaliteta i kvantiteta u genima koji kontrolišu tačnost biološkog sata, što dovodi do promjene funkcije organa u ponašanju.

Svjetlo

Aktivira izlučivanje hormona zaduženih za aktivnost, kao što je hormon zadužen za izlučivanje kortizona, potom hormon muškosti (tačno u podne), a smanjuje se izlučivanje melatonina putem štitne žlijezde.

- Broj sati određuje vrijeme svjetla kada biološki ritam dostiže svoj vrhunac.

- Počinje povećano aktiviranje perifernog nervnog sistema, koji aktivira izlučivanje hormona za aktivnost, potom je zadužen za ubrzano lupanje srca, povećani krvni pritisak, povećanje energije neophodne za aktivnost, povećanu cirkulaciju krvotoka kojim se mozak snabdijeva te povećani nivo opreznosti, koncentracije i usklađenost pokreta.

- Povećano izlučivanje kortizona.

- Povećani nivo šećera, razgrađivanje masnoća i proteina.

- Povećan stepen energije neophodne za dnevnu aktivnost..

U podne

- Testosteron dostiže svoj vrhunac.

- Nivo adrenalina je još uvijek visok.

- Osjećaj gladi dovodi do napetosti.

- Povećana aktivnost srca, i tada je neophodno izbjegavati napor u ovom periodu "kajlula" (popodnevno spavanje).

- Neki znanstvenici smatraju da se mogućnost zatajenja srca povećava u periodu od 13-15h nakon podneva i od 18-21h navečer.

ZAKLJUČAK

U podne

1. Iz navedenog se može zaključiti da su dvostruko veće opasnosti za srce nakon podneva.

2. Izlučivanje adrenalina dešava se na isti način, čak i onda kada je osoba bolesna, tako je i s povećanim krvnim pritiskom. Dakle, za one koji boluju od kardiovaskularnih bolesti i povećanog krvnog pritiska najbolje je da se nakon podneva odmaraju.[41]

Navečer

- Izlučivanje melatonina.
-Smanjuju se otkucaji srca, pada temperatura tijela.
- Pospanost.
- Smanjuje se nivo izlučivanja kortizona, aktivira se imunost.

41 Biološki sat – uzrok hipertenziji i debljanju? Iz novog istraživanja čiji su rezultati predstavljeni na Evropskom forumu neuroznanosti (FENS 2006) proizišla je činjenica da bi biološki sat, zapravo unutarnji sat u ljudskom tijelu, mogao biti uzrokom mnogih raširenih bolesti, kao što su hipertenzija, rezistencija na inzulin i gojaznost. Ruud Buijs s nizozemskog Instituta za istraživanje mozga smatra da su poremećaji biološkog sata odgovorni za "metabolički sindrom", koji može napasti srce i krvožilni sustav, sa simptomima poput gojaznosti, rezistencije na inzulin i hipertenzije. Biološki sat omogućuje živim bićima, pa tako i čovjeku, da mjere vrijeme. Riječ je o jako važnom elementu koji određuje vrijeme kada jesti, kada se odmarati kao i trajanje sna. On regulira i razinu aktivnosti naših unutarnjih organa (metabolizam). Hormoni koji djeluju na tačno određene dijelove mozga povezani su tako s debljanjem. Ako naše tijelo ne može mozgu reći kada je sito, jest ćemo previše i udebljati se. "Jedna je opširna studija otkrila pozitivne relacije između previše i premalo spavanja te gojaznosti i kardiovaskularnih oboljenja", kaže Buijs, "a sve je više dokaza prema kojima je metabolički sindrom zapravo bolest mozga". Ovakva otkrića svakako će na liječenje gojaznosti ili pak hipertenzije djelovati tako da ih se povezuje s poremećajima biološkoga sata. No, to otkriće ostavlja još jednu mogućnost s druge tačke gledišta. Moguće je da promjena stila života, sa smanjenom dnevnom aktivnošću i povećanom konzumacijom hrane u večernjim satima, također, negativno utječe na naš biološki sat, smatra Buijs, ostavljajući tako prostora tradicionalnim metodama liječenja kardiovaskularnih oboljenja i gojaznosti na temelju zdravog načina prehrane. http://www.belupo.ba (op.prev.)

SAVREMENI UTJECAJ NA BILOŠKI SAT[42]

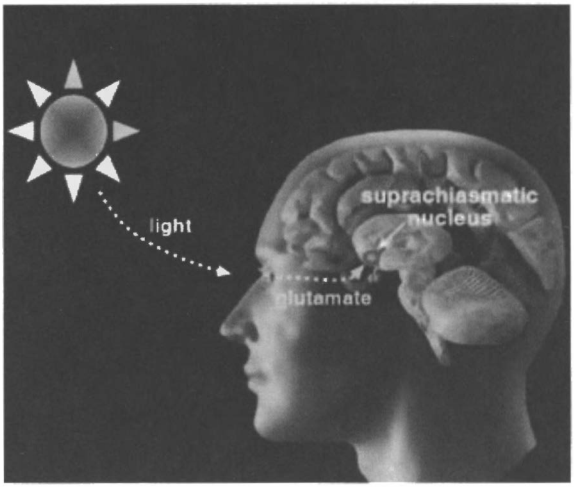
- Noćna smjena (rad noću).

- Putovanje avionom na veliku razdaljinu s jasno izraženim vremenskim razlikama.

- Bdijenje noću, a spavanje tokom dana (suprotno prirodnom ciklusu).

- Kardiovaskularni i muskulatorni pritisak nakon podneva, zbog povećanja adrenalina, krvnog pritiska i aktivnosti srca.

- Organska, psihička i umna aktivnost, koje su na najnižoj razini u tri ujutro.

42 Ubrzan biološki sat. Do 35. godine života plodnost žena se gotovo prepolovi, pa je većina prinuđena da se okrene skupim tretmanima vještačke oplodnje.Vodeći britanski stručnjak za plodnost profesor Bil Ledžer savjetuje ženama da do 30. godine obave testiranje plodnosti kako bi sve potencijalne probleme mogle da riješe prije nego što bude prekasno. Profesor Bil Ledžer poručuje ženama koje žele da zasnuju porodicu, ali karijeru stavljaju na prvo mesto, da zapravo zabijaju glavu u pijesak. Svaka žena bi trebalo do 30. godine da obavi analizu krvi i pregled ultrazvukom, da bi na vrijeme otkrila eventualne komplikacije oko mogućnosti začeća, kaže Ledžer. Istraživanje je pokazalo da je prosječna dob zasnivanja porodice kod udatih žena već prešla granicu od 30 godina, dok se puno njih za majčinstvo odlučuje tek u četrdesetim godinama života. Međutim, do 35. godine života plodnost žena se gotovo prepolovi, pa je većina prisiljena da se okrene skupim tretmanima vještačke oplodnje, koji nisu uvek uspješni. Žene ne shvataju važnost godina kada je plodnost u pitanju. Misle: "To se neće meni dogoditi, imam 37 godina, idem dva puta nedjeljno u teretanu, ne pijem, ne pušim, u dobroj sam formi i sve na meni je mlado." Pa i jeste sve, osim jajnika, tvrdi profesor Ledžer.Inače, prije nekoliko sedmica jedno drugo istraživanje potvrdilo je da jedna od tri žene ima probleme sa začećem djeteta, a sedam od deset žena starijih od 30 godina koje nemaju djecu brinu da li će moći ostat u drugom stanju, odnosno da li su plodne. www.pressonline.rs (op. prev.)

NADNARAVNOST U KUR'ANU I SUNNETU

- Sabah - namaz i njegov utjecaj
- Odmor u podne (kajlule)
- On je Taj Koji vam je dao noć za počinak a dan za aktivnost.

**"Reci: 'Kažite vi meni – ako bi Allah dao da vam noć potraje vječno, do Sudnjeg dana, koji bog bi vam, osim Allaha, svjetlo dao? Zar ne čujete?'
Reci: 'Kažite vi meni – ako bi Allah dao da vam dan potraje vječno, do Sudnjeg dana, koji bog bi vam, osim Allaha, noć dao da u njoj otpočinete? Zar ne vidite?
Iz Milosti Svoje On vam je dao noć i dan; da se u njoj odmarate, a da iz dobara Njegovih privređujete i da zahvalni budete.'" (Kasas, 71-73)**

- U navedenim ajetima ukazuje se važnost biološke harmonije za tijelo čovjeka u skladu s ritmom biološkog sata.

- Dnevna aktivnost koja se tiče ranog ustajanja na sabah - namaz težeći ka osiguravanju opskrbe na što je i hadis Božijeg Poslanika, a.s., uputio. Sve se ovo dešava u skladu s aktivnošću hormona koji se izlučuju u tijelo putem biološkog sata, tako da je energija dostupna, spremnost potpuna a konzistentnost ostvariva.

- Spavanje u podnevnim sahatima kada se odlaže odjeća.

- Tada nestaje napetosti kao posljedica egzistiranja hormonske aktivnosti, adrenalina i kortizona te povišene razine testosterona, koji zahtijevaju da se tijelo opskrbi u to vrijeme, a također pruža i priliku tijelu da se odmori od napetosti, tako da se i adrenalin izluči kad mu je procenat najviši između dva i četiri sahata poslije podne.

- Ikindija - namaz (čuvajte namaze a posebno središnji namaz). Ovakav vid je srazmjeran sa procentom adrenalina, štó dovodi do otklanjanja napetosti i opuštanja.

- Počinak navečer, kada se izlučuje hormon koji djeluje na opuštanje tijela (melatonin), tada se smanjuje i procenat kortizona i adrenalina, potiče se imunitet koji je spreman na odbranu tijela kako bi djelovao na sanaciji i nadomještanju onog što je izgubljeno tokom dnevnih aktivnosti.

- Nema buke, glasova niti svjetla koji bi utjecali na nervni sistem, što dovodi do nervne i psihičke napetosti, štaviše, podsticanje na određivanje posljednjeg dijela noći, prije sabah - namaza, kada je um najbistriji i kada je tijelo pripravno za primanje svjetla kao pokazatelj za početak novog biološkog ciklusa u tačno precizirano vrijeme.

- Također, ustajanje u ovo rano vrijeme pruža priliku da se spriječi srčani i moždani udar koji se dešavaju u ovo vrijeme što je opet upozorenje čovjeku da slijedi upute u vezi s uzimanjem lijekova.

- Isto tako, odlazak u džamiju u ovo vrijeme, kao jedan vid sportske aktivnosti, dovodi do smanjenja krvnog pritiska i smanjenja srčanih i moždanih smetnji.

NAMASKA VREMENA I NJIHOVA POVEZANOST S VITALNOŠĆU TIJELA

1- Kada musliman ustaje ujutro kako bi klanjao namaz, susreće se s tri značajne promjene.

a. Pripravnost na susret sa svjetlošću u određeno vrijeme, što dovodi do smanjene aktivnosti štitne žlijezde, umanjuje se melatonin i pokreću druge aktivnosti povezane sa svjetlošću;

b. završava se kontrola nervnog sistema, koji je umiren tokom noći, i otpočinje njegova nova aktivnost;

c. pripravnost na upotrebu energije koju osigurava povišen kortizon tokom jutra. Ova povišenost dešava se sama od sebe, a ne zbog aktivnosti i izlaskom iz postelje; isto se tako hormoni seratonin i adrenalin povećavaju.

2- Tokom obavljanja podnevnog namaza musliman se susreće s tri vrlo bitne značajke:
  a. biva miran tokom obavljanja podne - namaza uslijed povećanja adrenalina krajem jutra;
  b. tjelesno se smiruje kada testosteron biva u podne najviši;
  c. biološko sat zahtijeva od tijela povećanu energiju ako podnevni obrok ne bude navrijeme.

  Na ovaj način molitva biva umirujući činilac za napetost koja je nastala zbog gladi.

3- Musliman klanja ikindiju, a u vrijeme ikindije procenat adrenalina je vrlo visok, u to vrijeme aktivnost nekih tjelesnih organa također je izražena, posebno aktivnost srca.

  Odmah nakon ovoga vremena udvostručena je komplikacija bolesti srca; isto tako, u to vrijeme smrtnost novorođene djece je najveća, odnosno oko 14 h., a najveće komplikacije kod novorođenčadi dešavaju se između 14-16h.

4- Kad je riječ o akšam - namazu, on se smatra vrmenskim terminom kada se prelazi iz svjetlosti u pomračenje, što je opet suprotno sabah - namazu. U vrijeme akšama počinje povećano izlučivanje melatonina zbog nadolazeće tmine, dešava se osjećaj pospanosti i lijenosti, a postotak seratonina, kortizola i androfina snižava se.

5- U vrijeme jacija - namaza prelazi se iz aktivnog u pasivno stanje, tj. iz aktivnosti u smiraj. U to vrijeme temperatura tijela opada, otkucaji srca su manji, dok se krvni hormoni povećavaju.

  Proporcionalnost ovih pet vremenskih termina, dakle u vrijeme pet namaza, vrlo je bitna za tijelo, jer se ovi vremenski termini podudaraju s pet bioloških promjena u tijelu, što znači da pet dnevnih namaza reflektiraju pozitivan učinak i djelovanje tokom vremena njihovog prakticiranja.

ZAVIST I UROK IZMEĐU VJERE I SAVREMENE NAUKE

prof.dr. Hamsavi Ahmed el-Hamsavi

Zavist se može posmatrati kroz preklapanje između metafizičkog svijeta i osjetilnog, odnosno osobnog iskustva. Ona se kod učenjaka prirodnih i medicinskih znanosti posmatra drukčije od onoga kako je vide i poimaju teolozi, psiholozi i sociolozi.

Može se govoriti o sljedećim vidovima zavisti:

1- zavist bez zlobe i rivalstvo, pod time se podrazumijeva osjećaj da neko posjeduje vrijedne blagodati, pri čemu onaj ko zavidi želi imati iste takve. Ovakvo poimanje je najmanje povezano s pojmom zavist. U hadisu koji prenosi Abdullah b. Mesud prenosi se da je Poslanik, a.s., rekao: "Nema zavisti u dva slučaja: čovjeku kome je Allah dao mudrost i znanje pa po njemu postupa i čovjeku kome je Uzvišeni Allah dao imetak, pa teži da ga troši u dozvoljeno."

Aiša, r.a., kaže: "Nisam nikome zavidjela kao što sam Hatidži, a Poslanik me je uzeo za ženu tek nakon što je ona umrla."

U ovakvim slučajevima zavist nije grijeh, već je ovaj vid zavisti u nekim slučajevima poželjan, posebno ako se blagodati na kojima se zavidi cijene i uvažavaju, odnosno ako osoba priznaje blagodati kojima je onaj kome se zavidi obdaren;

2- odvratna zavist, pod tim se podrazumijeva gubitak, uništenje i nestanak blagodati kod onoga kome se zavidi. Ovakav čin je grijeh, o njemu su navedeni mnogi ajeti i hadisi koji ga osuđuju;

3- urok, pod tim se misli da se nanese šteta, naročito tijelu čovjeka, putem uroka ili pogleda. Ovakvo poimanje vrlo je rašireno među ljudima pod nazivom zavist.

Što se tiče prvog poimanja nema razilaženja da u tom slučaju nema štete niti odvratnosti, i ono ne ulazi u ovu temu, dok u druga dva slučaja (drugi i treći) želimo napraviti jasnu razliku prije nego što pojasnimo samu temu zavisti.

RAZLIKA IZMEĐU ZAVISTI I UROKA

Kur'an nije naveo pojam urok u smislu da se našteti nečemu, a posebno kad je riječ o zavisti čovjeka pogledom ili zavidnim okom, ali je zato sam izraz "zavist" naveden u Kur'anu pet puta, i to u četiri sure: El-Bekara, En-Nisa, El-Feth i El-Felek.

"Mnogi sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas, pošto ste postali vjernici, vrate u nevjernike, iz lične zlobe svoje, iako im je Istina poznata." (El-Bekara, 109)
"...ili bi ljudima na onome što im je Allah iz obilja Svoga darovao zavidjeli. A Mi smo Ibrahimovim potomcima Knjigu i mudrost dali, i carstvo im veliko darovali." (En-Nisa, 54)
"Oni koji su izostali sigurno će reći kada pođete da plijen uzmete: 'Pustite i nas da vas pratimo!" da bi izmijenili Allahove riječi. Reci: 'Vi nas nećete pratiti, to je još prije Allah rekao!', a oni će reći: 'Nije tako, nego, vi nama zavidite.' A nije ni to, već oni malo šta razumiju." (El-Feth, 15)
"...i od zla zavidnika kada zavist sije." (El-Felek, 5)

Iz značenja biva jasno da je zavist navedena u ajetima zavist u smislu loše etike, uz želju da nestanu blagodati kod onoga kome se zavidi bez moći da zavist posjeduje vlastitu snagu koja bi utjecala na onoga kome se zavidi i tako mu nanijela štetu, dok se u suri El-Felek zavist navodi kao zlo od kojeg se traži utočište kod Uzvišenog Allaha, s tim da bi se pažljivijim proučavanjem došlo do zaključka da se utočište kod Uzvišenog Allaha traži od zavidnika, a ne od zavisti, jer zavidnik kada zavidi, on puni svoje srce mržnjom i zlobom želeći da nestanu blagodati kod onoga kome se zavidi, on teži da mu naudi udarcima, uništavanjem njegovog imetka, krađom ili pak ubistvom. U ovom slučaju zavist uzrokuje štetu na indirektan način koji dolazi od zavidnika, a nije samo puka želja da nestane blagostanje kod onoga kome se zavidi.

Ovakva značenja vrlo jasno se pokazuju na više mjesta u Kur'anu na kojima se pojašnjava da šteta koja proizlazi kao pojava iz zavisti nastaje i iz materijalnih postupaka zavidnika kojima se pokreće njegova želja. U tom smislu može se posmatrati i zavist Jakubove djece prema njihovom bratu kada su ga svojim rukama bacili u bunar.

U hadisima Božijeg Poslanika, a.s., oba značenja (drugo i treće) vrlo su jasna, tako da među njima nema miješanja u bilo kojem hadisu Božijeg Poslanika, a.s.

Zavist u smislu loše etike, pod čime se misli na želju da nestanu blagodati kod onoga kome se zavidi navedena je u mnogim hadisima, kao npr.:

"Čuvajte se zavisti, jer doista zavist uništava dobra djela kao što vatra guta drva." (Prenose Ebu Davud, od Ebu Hurejre, i Ibn Madždža, od Enesa ibn Malika).

Od Zubejra Avvama, r.a., prenosi se hadis koji bilježi Tirmizi, a tu stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Tako mi Onoga u Čijim je rukama moja duša, nećete ući u Džennet dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati dok se ne budete međusobno voljeli. Hoćete li da vas uputim na ono čime ćete se međusobno voljeti? Širite selam (pozdrav) među sobom."

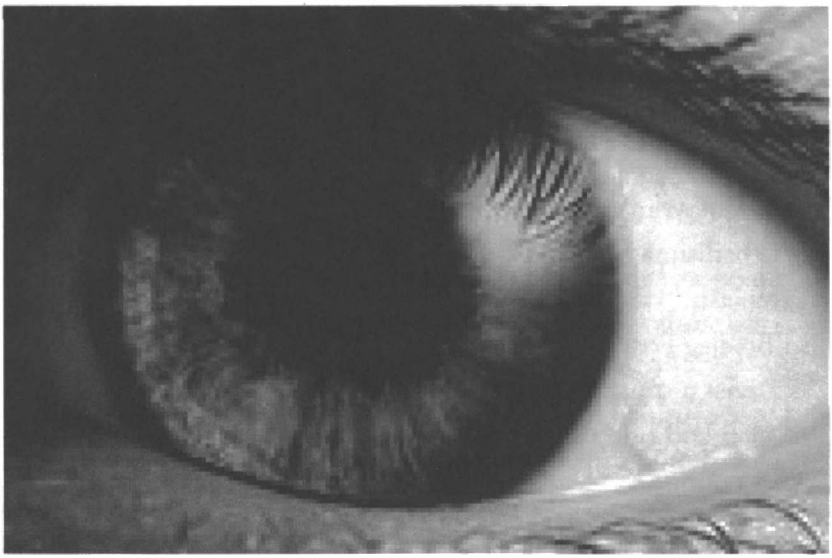
Pod pojmom urok misli se na utjecaj na ono što se vidi uzrokujući mu štetu, i to na slijedeći način.

U hadisu Božijeg Poslanika, a.s., koji bilježe Buharija i Muslim u Sahihima, a Ebu Davud, Nesai i Ahmed u Musnedima, a prenosi ga Ebu Hurejre, stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Urok je istina."

Sujuti za ovaj hadis kaže da je ispravan.

U drugom hadisu od Ibn Abbasa prenosi se da je Poslanik, a.s., rekao: "Urok je istina, i da je nešto preduhitrilo odredbu, bio bi to urok."

Aiša, r.a., prenosi: Poslanik, a.s., naredio bi onom koji je urekao da se abdesti i da se tom vodom spere onaj koji je urečen. Hadis bilježi Ebu Davud.

Slijedi tabela s komparacijom zavisti i uroka

Urok (pogled)	Zavist
- Osjećaj kojim posmatrač želi da nestanu blagodati kod onog koga posmatra, zbog obilnosti blagodati. - Pogled (urokljivi) posjeduju neki ljudi, a drugi ne, i broj onih koji imaju urokljiv pogled je malehan. - Urokljivi pogled jeste realnost kojoj je vrlo teško suprotstaviti se željom, ali postoji i drugi način da se umanji njegovo djelovanje. - Urok se ne može desiti osim viđenjem nečega ili pak osobe koju se želi ureći od urokljivca. - Urokljiv pogled utječe na osobu vrlo negativno nanoseći još štetu. - Snaga i moć urokljivaca razlikuje se kad je riječ o pogledu, oni koji imaju jak i prodoran pogled s jakim utjecajem, oni takvu moć imaju nad svim osobama, a ako imaju manju snagu pogleda, imaju je samo nad nekima.	- Osjećaj kojem zavidnik želi da nestane blagodati kod onoga kome zavidi zbog prezira i mržnje koju ima prema njemu. - Zavist je osjećaj koji mogu imati sve osobe u različitim prilikama. - Zavist je osjećaj koji se odnosi na moral ili etiku, i moguće joj se suprotstaviti željom i lijepim moralom. - Zavist se može desiti i putem spoznaje od zavidljivca da neko posjeduje blagodati, dakle bez obzira da li to vidio, čuo ili o njemu razmišljao. - Zavidnik ne može utjecati na onoga kome zavidi, već suprotno, osim ako se kod zavidnika ne pobudi nagon da na materijalan način uništi blagodati koje osoba kojoj zavidi posjeduje, odnosno da mu spali imovinu, ili iznosi o njemu izmišljotine i sl. -Obim zavisti i jačina ne razlikuju se od osobe do osobe, ali se razlikuje povezanost zavisti s osobom kojoj se zavidi.

Dakle, ne postoji velika razlika između uroka i zavisti, jer se primjećuje da u mnogim slučajevima urok koji pogađa proizilazi od zavidnika koji želi da blagodati kod drugoga nestanu.

Poznato je također da osoba, muško ili žensko, može ureći imetak, djecu ili položaj ljudi, čak može ureći i samu sebe.

Ukratko bismo mogli sažeti navedeno.

Zavist je pošast i zlo jer se smatra lošim moralom, ali se ovo zlo može pretvoriti i u pakost i zlobu kod zavidnika, tako da on

teži povrijediti onoga kome zavidi. Zavist sama po sebi ne može nanijeti štetu onome kome se zavidi, već je zavidnik svojim djelima i postupcima može nanijeti. Urok pak može pogoditi onoga kome je namijenjen i nanijeti mu štetu. Shodno tome, navodi se u hadisu od Aiše, r.a.,: "Poslanik, a.s., kada se požalio, Džibril mu je rekao: 'Bi-millahi jebrike ve min kulli dai ješfike ve min šerri hasidin iza hasede ve šerri kulli zi ajnin.'"

U hadisu se naglašava da zlo dolazi od zavidnika i od osobe koja može ureći. Dakle nije svaka osoba u stanju da urekne, ona to ne može ako ne posjeduje određene karakteristike.

STAV SAVREMENE NAUKE

Učenjaci se slažu da postoje četiri područja koja se međusobno podudaraju, a to su: energija, materija, život i duša. Čovjek je za svako područje ustanovio posebnu nauku. Tako fizika proučava energiju, hemija se bavi izučavanjem materije, nauka o živim bićima bavi se izučavanjem života, a psihologija dušom. Potom je ljudski mozak došao do zaključka da postoje područja koja se međusobno podudaraju, tako da je, oslanjajući se na ovaj zaključak, i naukama dao imena kao npr., fiziohemija koja se bavi izučavanjem energije i materije, organska hemija koja se bavi izučavanjem materije i života, neurologija koja se bavi izučavanjem života i duše.

NAUKA O ENERGIJI

Svijet energije je Božije stvaranje koje predstavlja tajnovitost i skrivenost tijela, ima vidljivu manifestaciju i utjecaj, energija se kreće brzinom koja premašuje brzinu materije, odašilje se u valovima koji se razlikuju po svojoj dužini i brzini, tako da se i utjecaj energije može razlikovati.

Svaki put kada je dužina ovih talasa različita, i utjecaj energije je različit. Tako dužina od 10-10000 fentometara daje određen utjecaj,

te se ovdje radi o gama - zrakama, dok se kod dužine od 10.0000- 10 miliona radi o iks (x) zrakama.

Poznato je da svjetlost koju oko vidi, sa svim bojama, ima dužinu valova amplitude od 400 nanometara za ljubičastu boju, do 760 nanometara za crvenu boju.

Što se tiče niza dužine valova, svaki niz po svom utjecaju vodi do različitosti. Tako ako pretpostavimo da jezik predstavlja skupina riječi koja je sastavljena od skupine slova, onda niz ovih slova daje mnoge riječi koje imaju različito značenje, iako broj slova u gotovo svakom jeziku ne premašuje brojku od trideset, dok niz riječi daje bezgraničan broj značenja.

Pretpostavimo da niz snopa energije sa svojom dužinom predstavlja niz sastavljen od slova i riječi u jeziku, tako da ako na oko padne zraka energije dužine od 400 nanometara, oko će je vidjeti ljubičastom, zraku od 450 nanometara vidjet će plavom, od 520 nanometara zelenom, od 600 žutom, 650 narandžastom a 760 crvenom, to su dakle osnovne boje koje predstavljaju svaka od njih neko slovo i to je njihov utjecaj s dužinom od 400-760 nanometara. Šta je, dakle, onda s dužinom i jačinom talasa od 10 fentometara do 100 hiljada kilometara.

Dakle, možemo pretpostaviti kakav je to utjecaj energije s drugim većim dužinama na živo biće, posebno na čovjeka, dakle ne samo na oko već na cjelokupan nervni sistem.

Posljednjih godina pojavile su se studije vrlo čudne, ali i bitne, koje su ove pretpostavke postavile gotovo sigurnim, zato ćemo ukratko navesti neke dijelove iz tih studija.

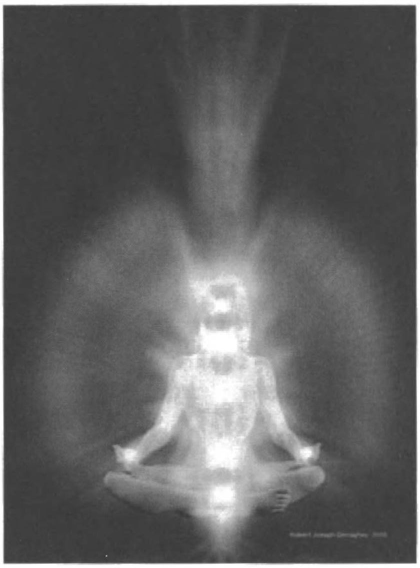
Jurij Holofov, specijalista za funkciju nervnog aparata, smatra da čovjekovo tijelo obavijaju elektromagnetske zrake, s tim da njihov utjecaj na životinje nije dovoljno poznat. Pored ovog vanjskog utjecaja nalazimo da tijelo proizvodi unutrašnja elektromagnetska polja specifična samo njemu, ali se ne zna dovoljno o načinu djelovanja ovih polja.

Također su naučnici otkrili da je moguće putem kože prenijeti informacije putem nervnih završetaka do mozga.

Peter Kobts kaže: "Pojave dijelim na moguće i nemoguće, otkrivene i neotkrivene, i neophodno je da ne zapadnemo u stare pogreške kada se mislilo da ne postoje nova nezavisna otkrića."

Dr. Hiroši Motojama uradio je pokuse na običnoj osobi i osobi koja ima unutrašnju energetsku moć, i otkrio je da osoba s energijom može uspostaviti kontrolu nad funkcijama nervnog aparata, kao što su lupanje srca, brzina disanja, čak su neke osobe s unutrašnjom energijom mogle zaustaviti otkucaje srca pet sekundi. Potom je utvrdio da osoba s energetskim poljem djelovanja ima utjecaj na običnu osobu uzrokujući mu deformacije na trima poljima, u procentu navale plazme, brzini disanja i elektrootpornosti kože.

Uspio je također da projektuje vrlo precizan aparat za mjerenje energije, tako da je utvrdio izvor energije iz tijela osobe koja ima unutar energetsko polje koje ima utjecaj na običnu osobu. Ta energija izvire iz "čakre", koja se nalazi na produšetku kičmenog stuba uz dužinu čovjekovog tijela, a najaktivnija je čakra koja se nalazi između očiju, gdje dodiruje sluznu žlijezdu.

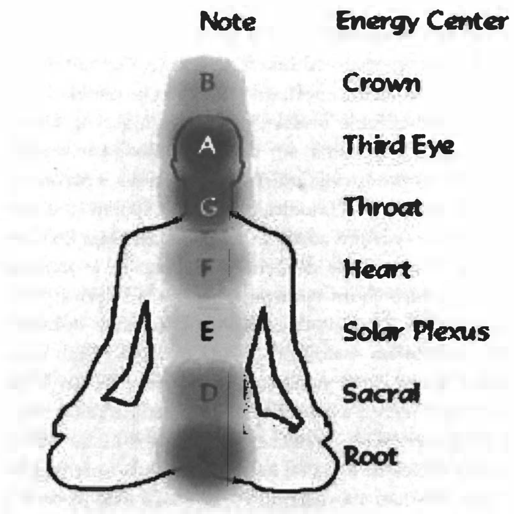

Slika pojašnjava izvor energije iz čovjekovog tijela nastala pomoću jednog od aparata za mjerenje energije.

Hiroši Motojama uspio je sažeti rezultate do kojih je došao na sljedeći način:

- obične osobe nisu u stanju odašiljati ovu energiju;
- osobe koje se odlikuju ovom energijom mogu probuditi takvo odašiljanje putem koncentracije;
- najjača tačka ove energije, dakle čakra, nalazi se na čelu između očiju;
- utjecaj na osobe je očit.

Dakle, Hiroši Motojama došao je do zaključka da postoje osobe koje se ne odlikuju ovom energijom i one koje se odlikuju njome, ali da je broj osoba koje se njome odlikuju malehan. Kod ovih osoba postoji aktivno djelovanje ovih čakri, posebno čakre koja se nalazi između očiju. Ta osoba je, prema hadisu Poslanika, a.s., urokljiva, jer kada se psiha ove osobe pokrene u pravcu osobe koja posjeduje blagodati, iz nje se odašilje energija, posebno iz čakre među očima, i utječe na drugu osobu uništavajući mu energiju u nervnom aparatu i sl., tako da ta deformacija vodi do bolesti ili boli ili pak nemoći, što je ustvari i poimanje uroka u hadisima Božijeg Poslanika, a.s.

Na slici su prikazani centri uzduž kičme a najjače djelovanje se nalazi između očiju.

DA LI VODA MOŽE BITI LIJEK?

U hadisima Božijeg Poslanika navodi se da osoba koja je u stanju ureći treba uzeti abdest, te da se tom vodom treba oprati urečena osoba. Ovakav postupak su i ashabi Poslanika, a.s., primjenjivali.

Voda se, kako je poznato, sastoji od kisika i vodika, a dio vode formira se u obliku koji nalikuje magnetskom polju koje ima negativan i pozitivan pol. [43]

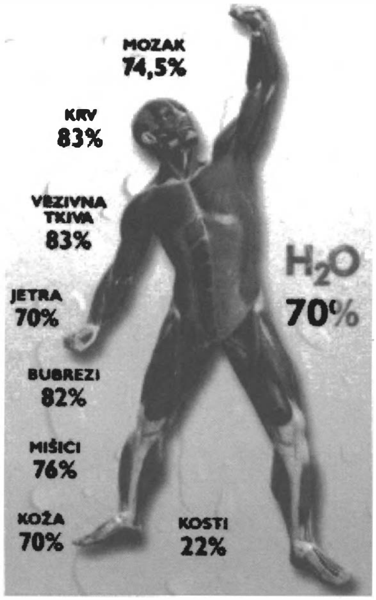
U novije vrijeme utvrđeno je da ako se voda tretira energijom koja se odašilje iz magnetskog polja, biva moguće rasporediti molekule, pozitivnog i negativnog pola, u jednom pravcu. Omogućena je upotreba ove vode u liječenju mnogih bolesti kod čovjeka ili životinja. Također je omogućeno upotrebom ove vode pospješiti rast pilića i proizvodnju jaja, kao i urod povrća i voća. Ova voda ima, isto tako, ogromnu snagu koja joj omogućuje nesmetan prolazak u protoplazmu živih ćelija, čime se pospješuje njihova živost i funkci-

---

43 Benveniste je prvi pokazao da molekule i atomi imaju svoje vlastite jedinstvene frekvencije, a njegov doprinos je i u tome što je koristio modernu tehnologiju za snimanje tih frekvencija, te da je istovremeno same snimke koristio za staničnu komunikaciju. Benveniste je otkrio "pamćenje vode". Sam Benveniste znao je da reperkusije njegovih pronalazaka sežu mnogo dalje od bilo koje teorije alternativne medicine. Ako je voda sposobna utisnuti u pamćenje i pohraniti informacije molekula, to se imati dalekosežan utjecaj na naše razumijevanje molekula i načina njihovog komuniciranja u tijelu, jer molekule u ljudskim stanicama su, naravno, okružene vodom.Voda je jedna od najtajnovitijih tvari, jer predstavlja smjesu dvaju plinova, a pri normalnim temperaturama i pritiscima ipak je tekuća. Del Giudice i Preparata svojim su istraživanjima matematički dokazali da se zajedno stisnuti atomi i molekule ponašaju kolektivno i formiraju, kako su ih oni nazvali, "koherentne domene". Posebno ih je zanimalo kako se ta pojava odvija u vodi. U znanstvenom radu objavljenom u Physical Review Letters Preparati i Del Giudice pokazali su da vodene molekule stvaraju domene na način vrlo sličan laseru. Svjetlost se obično sastoji od fotona mnogih valnih duljina, kao kod duginih boja, no fotoni u laseru imaju visok stupanj koherencije što je slično jednom jedinom koherentnom valu ili jednoj izrazitoj boji. Te pojedine valne duljine vodenih molekula u prisutnosti drugih molekula na neki se način "informiraju", odnosno polariziraju oko bilo koje nabijene molekule te na taj način pohranjuju i prenose svoju frekvenciju, tako da ju je moguće pročitati na daljinu. To bi značilo da je voda poput magnetofona, snima i prenosi informacije. Voda, dakle, ima odlučujuću ulogu u prijenosu energije i informacija; Benvenistova istraživanja u stvari govore da se molekularni signali u tijelu ne mogu prenositi bez vode. www.energetska-medicina.net (op. prev.)

onalnost.[44]

U tom smislu je i preporuka Poslanika, a.s., da se upotrebljava voda koja je dotakla energetske tačke (čakre) osobe koja ima moć uroka i da se tom vodom spere osoba koja je urečena, jer se time energija koja proizlazi iz osobe koja je u stanju da ureče usmjerava u korisnom pravcu prilikom dodira s vodom tokom spiranja ili uzimanja abdesta, a posebno pranja lica, kad ona dotiče mjesta između očiju, gdje je ova energija najjača. Tako, ako se ona upotrijebi na način da se urečena osoba njome spere moguće je da se dio ove energije prenosi u protoplazmu, čime se liječi onaj dio tijela koji je obolio.

Ovo bi bio jedan kratak pregled koji traži podrobnija pojašnjenja, ali ono što je bitno spomenuti na kraju jeste i to da je nauka utvrdila da urok postoji i da voda kojom se pere ili abdesti urokljivac pomaže urečenom, dakle, biva, uz Božiju pomoć, lijek. Podrobnija pojašnjenja ostavit ćemo naučnim studijama koje će se u doglednoj budućnosti pojaviti.

---

44 Dr. Jacques Benveniste, imunolog i tvorac digitalne biologije, na francuskom Nacionalnom institutu za zdravlje i medicinske nauke, dokazao je da 1 molekula vode može pohraniti 362 880 binarnih informacija; 10-ak molekula vode sadrže broj informacija, koje bi se trebalo ispisati na 30 000 stranica A4 formata. Njegova istraživanja govore da se molekularni signali u tijelu ne mogu prenositi bez vode.

Također je dokazao da voda ima odlučujuću ulogu u prijenosu energije i informacija.

Voda ne samo da šalje signal nego ga i pojačava.

Bioinformacije i vibracije su te koje vodu čine živom, zdravom i ljekovitom za čovjeka. Svaka stanica, svaki organ u tijelu čovjeka ima svoju prirodnu, zdravu vibraciju. Bolest nekog organa podrazumjeva pad vibracije i promjenu frekvencije toga organa.

Kombinirajući moderna istraživanja i drevna znanja, moguće je uspješno unijeti potrebne bioinformacije i učiniti vodu lijekom za mnoge bolesti. Također je moguće postaviti molekule vode na potrebnu frekvenciju i na taj način ukloniti energetske blokade u tijelu, vratiti potrebnu frenkvenciju organima, povisiti ukupnu vibraciju tijela - otpornost na bolesti i stres, te revitalizirati cijeli organizam. Negativni životni i duhovni stav blokira razvoj svijesti o sebi, kao biću stvorenom da živi zdravo, napreduje i pozitivno se razvija, vodi do zanemarivanja svog cjelokupnog bića. Sve vrste ovisnosti, nebrige i destrukcije prema sebi pomanjkanje je svijesti. Mogućnost postavljanja informacije koja budi svijest pomoći će oslobađanju od okova ovisnosti, depresije, stresa... www.energetska-medicina.net (op. prev.)

ČOVJEK JE STVOREN NEMOĆNIM

prof.dr. Muhammed Seka Id,
(specijalista medicinskih znanosti)

Uzvišeni Allah stvorio je čovjeka slabašnim. U tom smislu, On kaže:

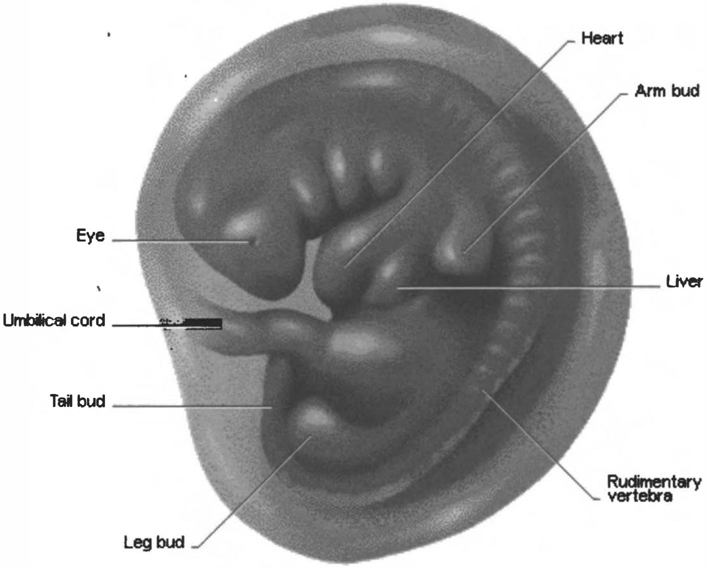
"Allah želi da vam olakša – a čovjek je stvoren kao nejako biće." (En-Nisa, 28)

Ova slabost ili nejakost odnosi se na psihičku i fizičku slabost. Čovjek kada pogleda oko sebe u sučeljavanju s Božijim znakovima koji ga okružuju, kao što su nebesa, Zemlja, zemljotresi, vulkani, munje, gromovi, oluje, poplave, doista biva nemoćan i slab.

O tome Uzvišeni Allah kaže:

"Allah želi da vam olakša. – a čovjek je stvoren kao nejako biće."

Razvoj embria u materici vrlo jasno govori o našoj slabosti

Dakle, čovjek je kao cjelokupno biće stvoren nemoćan i od nečiste vode. U intelektualnom smislu također je stvoren nemoćan:

"Dato vam je samo malo znanja." (El-Isra, 85)

Znanje čovjeka je malehno i njega prate dvije vječite prepreke: neznanje prije znanja i zaborav poslije znanja. Usto, čovjek ne poznaje budućnost niti ono što će se desiti:

"Samo Allah zna kad će Smak svijeta nastupiti, samo On spušta kišu i samo On zna šta je u matericama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti; Allah, uistinu, sve zna i o svemu je obaviješten." (Lukman, 34)

Stvoren je nemoćnim i u svojim postupcima, a i u shvatanju, tako da ono što je daleko smatra blizu, a ono što je blizu smatra dalekim; korisno smatra štetnim, a štetno korisnim, a također ne zna ni posljedice koje će nastati iz njegovih postupaka. (Muhammed b. Salih Usejmin)

Slabost čovjeka prati od samog trenutka njegovog stvaranja, stoga se svako može zapitati: "Dali ovu činjenicu čovjek zna?";

"Da li čovjek razmišlja od čega je stvoren?" Od zemlje!;

"Da li čovjek zna da je stvoren od ničega i da nije bio ništa?";

"Da li čovjek razmišlja o snazi i moći koja ga je iz ničega stvorila i oblikovala od zemlje?"

To je ujedno i osnova čovjekovog stvaranja.

Čovjek kako god djeluje jako, moćno i snažno ipak je u samoj biti nemoćan u svakom pogledu njegove ličnosti.

Činioci čovjekove slabosti ogledaju se u slijedećem:

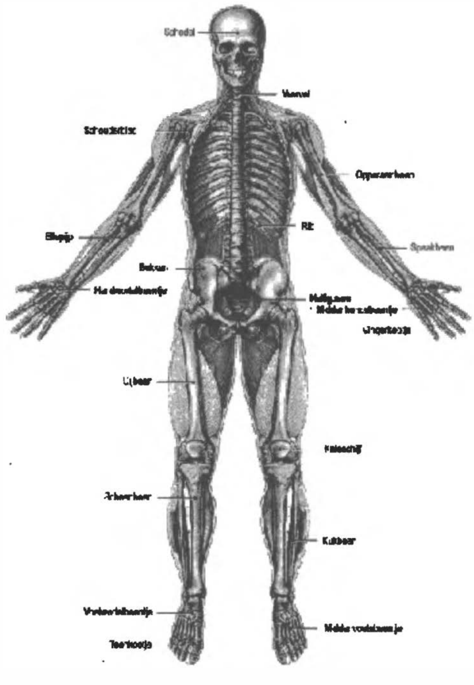
- Veliki naučni napredak ipak je još uvijek ograničen. Još su uvijek područja čovjekovog tijela neispitana i ostaju nepoznanica. Znanje o mozgu, harmonična funkcionalnost dijelova tijela još uvijek su nepoznanice. Ako se otisnemo ka području osjećaja i shvatanja, naći ćemo da su mnoge stvari iz tog područja na nivou hipotetičnosti, a ne na sigurnim činjenicama.

- Stručnjaci, proučavajući čovjeka, nailaze uvijek na zakrivljene putanje kad god uznapreduju. Uzvišeni Allah kaže:

"Pitaju te o duši. Reci: 'Šta je duša, samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.'" (El-Isra, 85)

Čovjekova slabost se povećava i onda kada se čovjek upusti u sukob između pameti i emocija; tada shvata da je nemoćan da brani svoje osjećaje ili da pobijedi strah i da spozna u mnogim slučajevima odakle on dolazi. Zato uz svu svoju ambicioznost on pokušava uspostaviti svoju vlast na Zemlji, boreći se protiv raznih nedaća, a uskraćen je da uspostavi vlast nad samim sobom.

- Čovjek je nemoćan da zna šta će se desiti u budućnosti i koliko god težio da otkrije i spozna pojave koje se dešavaju oko njega, on ne može znati šta će se desiti nakon mjesec, nakon jednog dana ili čak nakon sahata. Ni najveći ljekari na svijetu ne mogu garantirati nekome život produžujući ga na jedan sahat. Zato ako čovjek zna da je nemoćan, na način kako smo to spomenuli, onda mu ništa drugo ne preostaje nego da se povinuje toj činjenici da je slab i da shvati veličinu njegovog Gospodara kako bi izvukao iz toga pouku i vječno tražio oprost.

Skelet čovjeka upućuje na njegovu slabost, ali i na savršenstvo Božijeg stvaranja

Tijelo čovjeka je slabašno, osjećaji ograničeni, ne može vidjeti osim u granicama koje dozvoljava svjetlost: bijele zrake, crvene, narandžaste, zelene, plave, ljubičaste itd. Međutim ono što premašuje ove svjetlosne zrake čovjek ne može razlikovati kao što su iks - zrake, infracrvene, ultravioletne i slično, dok neke ptice mogu vidjeti pomoću infracrvenih zraka, što znači da im je data moć da vide i u jakoj tmini.

Čovjek ima dva oka, dok neke životinje, insekti, ptice imaju od dva oka pa do nekoliko hiljada očiju. Pauk npr., ima osmere oči, ipak njegov vid u poređenju s drugim životinjama vrlo je slab.

Što se tiče sluha, čovjekov sluh je ograničen, tako da čovjek ne može razlikovati mnoge talasne zvukove, od kojih neki sadrže dvadeset herca u jednoj sekundi ili pak dvadeset hiljada herca u sekundi. Isto tako, jačina zvuka utječe vrlo štetno na čovjekovo uho ako zvuk prekoračuje određenu granicu. S druge strane, mnoge životinje mogu čuti zvukove koje čovjek ne može. Tako pas može čuti glasove vrlo niske frekvencije pomoću osjetilnih dijelova sa strana njegovog tijela. Šišmiš može primiti glasovne talase pomoću dva uha, koja se neprestano, kao radari, pokreću u različitim pravcima kako bi uhvatila te zvukove.

Čovjek je najslabije stvorenje ako se uzme njegova umna i fizička strana, što potvrđuje samo njegovo stvaranje od nečiste vode pa do rađanja, kada treba pomoć od drugih.[45]

> **"Allah je Taj Koji vas nejakim stvara, i onda vam, poslije nejakosti, snagu daje, a poslije snage iznemoglost i sijede vlasi; On stvara što hoće; On sve zna i sve može." (Er-Rum, 54)**

U ajetu se očituju znakovi čovjekove slabosti koji ga prate tokom čitavog života. Čovjek je slab i onda kad je najviše izražena njegova snaga, jer kada ga zadesi bolest, tada postaje nemoćan.

45 Saudijske novine "El-Alemu el-islami", S. Arabija, br. 1383.

Nakon što smo shvatili slabost koja prati čovjeka, moramo uvidjeti i jedini put iz kojeg izvire prava i istinska snaga, put koji je izvor smiraja, to je put koji brani čovjeka, štiti ga od svih nedaća, ukratko riječ je o imanu, vjerovanju u Boga. Iman je prava snaga kod čovjeka, i bez njega čovjek je nemoćan bez obzira kako snažno izgledao.

Zato neka svako promisli kako je bi nemoćan da se kreće, sjedi, govori, i neka uzme pouku iz toga prije nego što postane jak i snažan. Neka svoju snagu podredi pokornosti Allahu dž.š., Onom Koji nam je podario pamet, promišljanje, vid itd. Trebamo znati da se život odvija velikom brzinom, i uvijek smo između slabosti i snage, nemoći i moći[46].

Uzvišeni Allah stvorio je Adema od suštine zemlje, od željeza, kalcija, magnezija, ugljika itd. Odabrao mu je izgled, udahnuo život, podario mu umijeće i energiju kako bi uzdizao Zemlju i koristio se onim što se u njenoj utrobi nalazi. Podario mu je pamet, sluh, vid i odredio mu pravac kojim će ići tokom života, i da se kloni šejtana kako bi bio spašen.

Pogledajmo čovjekovo tijelo kako je formirano. Ono sadrži 140 ratla vode, potom masti dovoljno da se napravi sedam sapuna, olova da se napravi šest hiljada olovaka, soli dovoljno da se napuni manja kašika, fosfora dovoljno da se naprave dvije hiljade i dvije stotine drvcadi veličine šibice, željeza dovoljno da se napravi podugačak ekser, šećera dovoljno da se napuni šećernica itd. Dakle, to je čovjek, stvoren od zemlje a kada umre, vraća se u nju, dok se tijelo pretvara u elemente od kojih je i formirano.

Do susreta sa našom slijedećom knjigom!!!

46 Ibid, 1389.

LITERATURA KORIŠTENA U EDICIJI OD 15 KNJIGA

1.- IZVORI NA ARAPSKOME JEZIKU

a) Vjerska literatura

1 - *Ebatil jedžib en tumha min el-tarih*, dr. Ibrahim Ali Šu'ut, profesor na Azharu, 5.dio, 1983.godine.

2 - *Ezmetu el-musekkafine..*, dr. Muhsin Abdulhamid, treće izdanje, iračko Ministarstvo za obrazovanje, 1998. godine.

3 - *El-Islam bejne el-ulema ve el-hukkam*, šejh Abdulaziz el-Bedri, 1965. godina, Bagdad 2003. godine.

4 - *Allah*, Se'id Hawa, kutubu el-ilmijje, Bejrut.

5 - *El-Tefsiru el-Kebir, Er-Razi*, 2.dio, darfu el-kutubi el-ilmijje, Teheran.

6 - *El-Dževahiru fu el-tefsiri el-Kur'an*, šejh Tantavi Dževheri, 26 tomova, drugo izdanje, 1350. hidž. godine.

7 - *El-rehiku el-mahtum*, Safijjurrahman el-Mubarekfuri, daru el-ulum, 1. dio, Aman-Jordan, 2002. godine.

8 - *El-Resul ve el-ilm*, dr. Jusuf el-Qaradavi, daru el-sahve.

9 - *Eš-šeri'atu el-islamijje...*, el-Kadi Fadil Devlan, Bagdad, 2002. godine.

10 - *Sira'u el-efkar fi el-mudžteme'i el-islamiji*, dr. Muhsin Abdulhamid, prvo izdanje, Ministarstvo obrazovanja, 1998. godine.

11 - *Safvetu el-bejan*, Muhammed Husejn Mahluf, treće izdanje, 1986. godine.

12 - *Safvetu el-tefasir*, Muhammed Ali el-Sabuni, tri toma, Daru el-Kur'ani el-kerim, 2.dio, Bejrut, 1981. godine.

13 - *Sana'atu el-hajati*, dr. Muhammed Ahmed el-Rašid, Dubai, 2. dio, 1992. godine.

14 - *'Ulumu el-hadis*, dr. Abdulkerim Zejdan, Abdulkahar Davud Abdullah, Bagdad, 2. dio, 1988. godine.

15 - *'Ulumu el-Kur'ani el-kerimi*, šejh Abdurrahim el-Belini, priredio dr. Rešid Nu'man el-Tikriti, Daru el-rušd, Bagdad, 2002. godine.

16 - *Fi zilali el-Kur'ani*, 6. tomova, Sejjid Kutb, daru el-šuruk, Bejrut.

17 - *El-Mubešširatu bi intisari el-islami*, dr. Jusuf el-Qaradavi, daru el-furkan, 1. dio, Aman, 1996. godine.

18 - *El-Mustalahatu el-erbe'a fi el-Kur'ani*, Ebu Ala el-Mewdudi, Damask.

19 - *El-Vedžizu fi šerhi el-kava'idi el-fikhijje fi el-šeri'ati el-islamijje*, dr. Abdulkerim Zejdan, 1.dio, Bejrut, Liban, 1997. godine.

LEKSIKOGRAFIJA

1 - Rječnik *Mewrid*, englesko arapski, Munir el-Be'albeki, Daru el-'ilmi lilme-lajin, 1967. godine.

2 - Rječnik *Tefsiru kelimati el-Kur'ani*, Muhammed 'Adnan Salim, Muhammed Vehbi Sulejman, Daru el-fikri el-mu'asiri, 2. dio, Bejrut, 2000. godine.

3 - *Mu'džemu el-luga el-arebijje*, Muhtaru el-sihah, Muhammed Ebu Bekr ibn Abdulkadir el-Razi, Mektebetu el-nehda, Bagdad, 1983. godine.

4 - *Mu'džemu el-mustalahati el-'ilmijje ve el-fenijje ve el-hendesijje*, Ahmed Šefik el-Tajjib, Mektebetu Liban.

5 - *El-Mu'džemu el-mufehres li elfaziel-Kur'ani el-kerimi*, Muhammed Fuad Abdul-baki, Daru el-fikri, dva dijela, Bejrut, 1981. godine.

6 - *El-Mu'džemu el-vedžiz*, izdat od Daru el-tahriri, 1989. godine.

NAUČNA LITERATURA I LITERATURA O NADNARAVNOSTI KUR'ANA

1 - *Ahdžaru 'ala el-šatarandž*, prevod na arapski Se'id Džezairli, Daru el-nefaisi.

2 - *El-Ihsai el-hendesi*, dr. Nadži Teufik, dr. Rešid Abdurezzak el-Salihi, Bagdad, 1989. godina.

3 - *Esasijjatu el-džijuludžije el-hendesijje*, dr. Mahmud Teufik Salim, Bejrut, 1985. godine.

4 - *El-Išaratu el-'ilmijje...*, prof. dr. Karim Sejjid Ganim, Daru el-fikri, 1. dio, Kairo, 1995. godine.

5 - *Atlasu el-kewni el-zerijji*, dr. Enis el-Ravi, Ministarstvo za akademsko obrazovanje, Bagdad, 1983. godine.

6 - *El-'Idžazu el-'ilmijji fi el-Kur'ani ve el-sunneti*, Abdullah ibn Abdulaziz, 1.dio, 1417. h.godine.

7 - *El-Iktišafatu el-'ilmijje el-hadise ve delalatuha fi el-Kur'ani*, dr. Sulejman Omer.

8 - *Enzimetu rijadijje fi bermedžeti hurufi el-Kur'ani*, dr. Ahmed Muhammed Ismail, 1. dio, Bagdad, 1993. godine.

9 - *El-Idžazu fi el-ajati el-i'džazi*, Muhammed Ebu Jeser Abidin, Daru el-bešair, Damask, Sirija, 1999. godine.

10 - *El-Imanu ve el-tekaddumu el-'ilmijji*, dr. Hani Rezuki, dr. Halis Dželebi, Daru el-fikeri, 1. dio, Damask-Sirija, Bejrut-Liban, 2000. godine.

11 - *El-Telhisu fi el-'ulumi el-belagati*, El-Hatib el-Kazvini (u. 739. god.), Daru el-kutubi, Bejrut, 1997. godine.

12 - *El-Tulusu......*, Džozef H., prijevod dr. Šakir el-Ubejdi, dr. Enis el-Ravi, Univerzitet Bagdad, 1990. godine.

13 - *Tevhidu el-haliki*, Abdulmedžid Zindani, Bagdad, tri dijela.

14 - *El-Devru el-hadari li el-ummeti el-islamijjeti fi 'alemi el-gaddi*, pripremilo stručno naučno vijeće povodom sazivanja devete Konferencije Arapskih zemalja u Kataru, 2000. godine.

15 - *Sidamu el-hadarati*, Samuel Huntington, prijevod Taleat Šajib, 1998. godine.

16 - *El-Tiflu fi haleti el-sihati ve el-meredi*, dr. Muhammed Sadik el-Zelzele, dva dijela, Kuvajt, 1987. godine.

17- *El-Zahiretu el-Kur'anijje ve el-'aklu*, Ala el-Muderris, Bagdad, jedan dio, 1986. godine.

18 - *El-'ilmu ve el-i'džazu*, dr. Dilaver Muhammed Sabir, doktorirao u Štutgartu (Njemačka), predaje na Univerzitetu Salahuddin, Sulejmanija, Irak, 1998. godine.

19 - *El-'Ulumu el-tabi'ijje fi el-Kur'an*, Jusuf Merve, daru el-mektebeti el-hilal.

20 - *El-'Ulumu el-mu'asare fi hidmeti el-da'ijjeti el-muslimi*, dr. Muhammed Džemil el-Habal, Musal, Irak, 2000. godine.

21 - *El-Kur'anu minhelu el-'ulumi*, dr. Halid el-'Ubejdi, Islamski Univerzitet Bagdad, Irak, 2002. godine.

22 - *El-Kavaninu el-Kur'anijje li el-hadarati*, dr. Halid el-'Ubejdi, Bagdad, 2003. godine.

23 - *El-Kevnu ve el-hajatu min el-'ademi hatta zuhuri el-insani*, dr. Muhlis el-Rejs, dr. Ali Musa, Damask, 1997. godine.

24 - *El-Minzaru el-hendesijji li el-Kur'ani el-kerimi*, dr. Halid el-''Ubejdi, Aman, 2001. godine.

25 - *El-Menhedžu el-hadisu fi el-'ulumi el-insanijje*, dr. Faruk Samirai, Daru el-furkan, prvo izdanje, Jordan, 1996. godine.

26 - *El- Menhedžu el-'ilmijju el-rijadijju fi diraseti el-Kur'an*, dr. Idris el-Haršaf.

27 - *Mevsu'atu el-i'džazi el-'ilmijji*, Abdurrahim Mardini, daru el-mehabbe, Damask, Daru ajeti Bejrut, 2002/03. godine.

28 - *El-Mijahu fi el-Kur'ani*, ing. Ahmed Amir Dilejmi, Daru el-nefaisi, Bejrut, 2002. godine.

29 - *Nezaretuna el-mu'asare ila el-kevni*, Talib Nahi el-Hafadži, Daru el-šehid, Bagdad.

30- *Nezaretu 'ilmijje li el-kutubi el-semavijje*, dr. Faruk el-Šejh, Bagdad, 2000. godine.

31- *Vahatu el-imani*, Abdulhamid el-Belali, daru el-'avde.

32- *El-Hendesetu el-virasijje ve el-istinsahu el-bešeri fi el-Kur'an*, Abdusitar Semir Redžbu, Mosal, 2001. godine.

STRANA LITERATURA

1 - *Collage Physics*, F. W. Sears and M.W.Zemansky.

2 - *Environmemtal Science-Managing Physical Resources*, Vol.III, Morgan. Morgan. Wiersma, WCB, USA, 1993.

3 - *Explorations An Introduction to Astronomy.*, Thomas T. Arny WCB., McGraw-Hill, 2.Edition, USA, 1998.

4 - *Fundamentals of Engineerins Materials*, Peter A. Thornton/ Vito J. Colangelo, Printice Hall Inc., 1985.

5 - *Fundamentales of Geology*, Carla W. Montgomery, WCB, McGraw – Hill, 3.

Edition, USA, 1997.

6 - *How to Know the Spidrs, B. J. Kaston*, WM. C. Brown Company Publishers, IOWA, USA, 1953.

7 - *Microbiology*, K. Talaro & A. Talaro, WCB, 2. Edition, USA, 1996.

8 - *Soil Testing for Engineers*, T. W. LAMB, John Willey & sons, USA, 1962.

Autor je za pisanje Edicije koristio preko 120 različitih izvora, ali zbog prostora naveli smo ona bitnija. Koristio je razne kompjuterske CD pograme, enciklopedije, naučne i stručne radove iz arapskog svijeta kao i izvan njega, prije svega iz SAD i evropskih država. Mnoge od njih nismo naveli (op. prev.).

O AUTORU

Dr. Halid Faik Siddik el-'Ubejdi rođen je u Bagdadu 1964. godine. Mašinski fakultet završio je na Bagdadskom univerzitetu 1985. godine, a magistrirao je na Tehnološkom univerzitetu u Bagdadu 1990. godine iz oblasti građevinarstva i željeznih konstrukcija. Doktorirao je na istom Univerizitetu 1997. godine.

- Član je Generalne skupštine saveza iračkih inžinjera.
- Član je udruženja iračkih inžinjera i konsultant.
- Član je udruženja inžinjera Ujedinjenih Arapskih Emirata.
- Član je iračke poslovne komore u Ujedinjenim Arapskim Emiratima.
- Posjeduje nekoliko svjedočanstava o osposobljenosti savremenom građevinskom tehnologijom.
- Stručnjak je za projektno inženjerstvo i glavni je inžinjer u nekoliko svjetskih konsultorskih kompanija.
- Projektant i konsultant više od 24 godine na raznim projektima u Iraku, UAE i Kataru.
- Ima 10 studioznih istraživanja objavljenih u prestižnim časopisima u Iraku i izvan njega.
- Učestvovao je na nekoliko značajnih konferencija iz struke u Iraku, UAE i Italiji.

- Član je savjetodavnog tijela pri Centru za naučnu nadnaravnost u Kur'anu i sunnetu na Islamskom univerzitetu u Bagdadu.
- Član je savjetodavnog tijela marokanskog Vijeća za kur'ansku nadnaravnost u Rabatu.
- Član je Svjetske Federacije za islamsko poslovanje i Centra za naučnu nadnaravnost u Kur'anu i sunnetu sa sjedištem u Belgiji.
- Napisao je do sada oko 44 knjige iz područja kur'anske nadnaravnosti objavljenih diljem arapskog svijeta.
- Napisao je 3 značajna djela o građevinskim ispitivanjima i projektima za bušotine u vodo-zdravstvene svrhe i internetu.
- Bio je predavač na nekoliko instituta o ljudskom razvoju u Iraku na temu naučno inženjerske nadnaravnosti u Kur'anu.
- Sudjelovao je na nekoliko konferencija i seminara posvećenih kur'anskoj nadnaravnosti.
- Održao je nekoliko predavanja, napisao nekoliko studija i članaka iz oblasti kur'anske nadnaravnosti objavljenih u uglednim časopisima i novinama u Iraku i izvan njega.
- Održao je više od 120 predavanja na različitim arapskim satelitskim TV-stanicama o znanstvenoj nadnaravnosti Kur'ana.
- Došao je u svojim istraživanjima do vrlo bitnih otkrića i izuma koje koriste i neke svjetske kompanije.
- Dobio je nekoliko pohvala od vrlo bitnih organizacija i ministarstava obrazovanja iz Iraka, UAE, Maroka, Saudijske Arabije itd.

Bio je predavač na Odsjeku građevinarstva Mašinskog fakulteta, a trenutno je profesor na Tehnološkom fakultetu u Bagdadu.

BIBLIOGRAFIJA

1. *Kur'an i tehničke znanosti*, Dar el-mesire, Aman, – Jordan, prvi dio, 2001.
2. *Kur'an i tehničke znanosti*, Dar el-mesire, Aman, – Jordan, drugi dio, 2004.
3. *Ti i internet — koristi koje trebamo od svjetske internet mreže*, Darur-rušd, prvi dio, 2001.
4. *Kur'an, izvor znanosti*, Islamski univerzitet, Bagdad, prvi dio, 2002. godine.
5. *Karakteristike laboratorijskih analiza za poslove građevinskog inženjerstva,* blok predavanja, sa grupom stručnjaka, 2002.
6. *Kur'anske odredbe za civilizacije*, skraćena verzija, 125 stranica, Bagdad, 2003.
7. *Edicija Odsjaji nadnaravnosti Kur'ana i sunneta*, 15 knjiga, Dar el-kutub el-'ilmi, Bejrut, Liban: *-Povijest i arheologija*
   - *Materija i energija*
   - *Kosmos*
   - *Zemlja*
   - *Vjetrovi i oblaci*
   - *Vode i mora*

- *Biljni svijet*
- *životinje i insekti*
- *Medicina*
- *Farmacija i bolesti*
- *Genetska nasljednost i reprodukcija*
- *Nervni sistem i psihologija*
- *Snovi i parapsihologija*
- *Ekonomija i sociologija*
- *Smak svijeta*

8. *Kur'anske odredbe za civilizacije,* proširena verzija, 365 strana, Dar el-kutub el-'ilmi, Bejrut, Liban
9. *Tefsil en-nuhas ve hadid fi el-kitab el-medžid*, Dar el-kutub el-'ilmi, Bejrut, Liban, 1425.h.
10. *el-Kissa el-kamile littedhin,* Dar el-kutub el-'ilmi, Bejrut, Liban.
11. *Lesna bime'men-Lillahi džunud essemavat vel erd,* Dar el-kutub el-'ilmi, Bejrut, Liban.
12. *Kur'an, izvor znanosti*, dopunjeno izdanje, Dar el-kutub el-'ilmi, Bejrut, Liban.
13. Edicija knjiga *Lemhat el hendesijje min el-Kur'an vessunne ennebevijje,* 20 knjiga kao uvod u program u službi kur'anskih znanosti za nagradu Dubaija.
14. *Rijadijat ettevhid*, u suradnji sa drugima.
15. *Hendese edda've el'asrijje – min elmuntalakat ila ettatbikat,* uskoro izlazi.
16. *Radovi iz oblasti inžinjerstva predstavljeni u časopisima i na značajnim kongresima u Iraku i izvan*
17. *Radovi i članci o nadnaravnosti Kur'ana predstavljeni u novinama, časopisima i na značajnim kongresima u Iraku i izvan*
18. *TV i kompjuterski poduhvati na lokalnim i arapskim satelitskim kanalima a tiču se teme islamskog misionarstva sa naučnom nadnaravnošću u Kur'anu i sunnetu.*

SADRŽAJ